

**UCHWAŁA NR XVIII/152/20
RADY MIEJSKIEJ W CZARNEJ BIAŁOSTOCKIEJ**

z dnia 7 maja 2020 r.

**w sprawie zmiany uchwały Nr XVI/141/20 z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie zmiany studium
uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) oraz art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2020 r. poz. 293) uchwała się, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XVI/141/20 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka, załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie określone załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czarnej Białostockiej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady

Urszula Taudul

BURMISTRZ CZARNEJ BIAŁOSTOCKIEJ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA

UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

CZEŚĆ I

- tekst jednolity –

Studium zostało uchwalone
uchwałą Nr XXIII/140/2000
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 30 maja 2000 r.

Zmianę studium uchwalono
uchwałą Nr XLIX/383/06
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 24 października 2006r

Zmianę studium uchwalono
uchwałą Nr IV/14/15
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 19 stycznia 2015r

Zmianę studium uchwalono
uchwałą Nr XVI/141/20
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 31 marca 2020
(zmiany – kolor niebieski)

CZARNA BIAŁOSTOCKA -1998/2006/2015/2020

CEL I ZADANIA STUDIUM

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna Białostocka jest podstawą koordynacji, a zarazem opracowaniem określającym politykę w zakresie gospodarki przestrzennej gminy. Studium opracowane jest w granicach administracyjnych gminy Czarna Białostocka i po roku 2000 będzie to jedyne opracowanie planistyczne obejmujące obszar całej gminy. W niniejszym studium określono uwarunkowania, które wpłyną na przyszłe decyzje co do kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego oraz sposobów zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej w zakresie uzbrajania komunalnego, inwestycji publicznych i przedsięwzięć modernizacyjnych.

Uwarunkowania te to:

- 1/ dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- 2/ występowanie obiektów i terenów chronionych oraz terenów szczególnie zagrożonych,
- 3/ stan środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- 4/ jakość gruntów ze względu na możliwość ich przeznaczenia pod zainwestowanie i uzbrojenie,
- 5/ jakość życia mieszkańców,
- 6/ ponadlokalne cele publiczne.

Na ich podstawie określone zostaną ramy kierunków rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna Białostocka.

Rozwój ten powinien polegać na możliwie pełnym zaspokojeniu potrzeb społeczności lokalnej, do czego zobowiązany jest przede wszystkim samorząd, przy jednoczesnym umożliwieniu zagospodarowania terenów przez inwestorów indywidualnych.

Oczywiście realizacja tych dwóch głównych celów planowania przestrzennego z jednoczesnym obowiązkiem kształtowania ładu przestrzennego na terenie gminy, a także zachowania zasad ekorozwoju, rodzić będzie wiele konfliktów, których rozwiązanie jest zadaniem realizowanym w trakcie formułowania polityki gminy w zakresie gospodarki przestrzennej, jak również w trakcie prac nad sporządzaniem kolejnych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy też, w określonych przypadkach, decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów.

Rada Gminy uchwalając studium posiadać będzie dokument, który nie będąc przepisem gminnym będzie dokumentem, na podstawie którego określona będzie kolejność stanowienia przepisów gminnych. Przepisów, na mocy których np. w pierwszej kolejności pozostawione zostaną w dotychczasowym użytkowaniu pewne, szczególne obszary. Szczególne ze względów przyrodniczych, kulturowych, czy też ze względu na ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Studium to jest również jednym z instrumentów w działalności organów gminy w zakresie lokalnych przedsięwzięć służących realizacji celów publicznych, działalności wymagającej ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenów, a także dokumentem, na podstawie którego następować będzie koordynacja wielu, związanych z zagospodarowywaniem terenów, działań podejmowanych na obszarze gminy.

1. UWARUNKOWANIA GEOGRAFICZNE

1.1 Położenie

Gmina Czarna Białostocka, zarówno w starym jak i nowym podziale administracyjnym kraju, znajduje się w środkowej części województwa białostockiego. Od północy graniczy z gminą Janów, od wschodu z gminą Sokółka i gminą Supraśl, od południa z gminą Wasilków i Dobrzyniewo Kościelne, a od zachodu z gminami Korycin, Jasionówka i Knyszyn.

Miasto Czarna Białostocka, siedziba gminy, leży w odległości 25 km od Białegostoku i 35 km od granicy państwa z Białorusią. Przeważająca powierzchnia terenu gminy pokryta jest lasami stanowiącymi część Puszczy Knyszyńskiej. Jest to region Niziny Podlaskiej i centrum Wysoczyzny Białostockiej.

Rzeźba powierzchni terenu jest lekko zróżnicowana, falista. Średnia wysokość n.p.m. wynosi 191 m. Łączna powierzchnia gminy wynosi 206 km kw.

1.2 Warunki hydro-geologiczne

Gmina Czarna Białostocka znajduje się w dorzeczu Wisły ze zlewnią rzeki Narw (II rząd). Wschodnią granicę terenu wyznacza rzeka Sokółka (IV rząd), południową - rzeka Supraśl (III rząd). Rzeki te częściowo odwadniają teren gminy.

2. UWARUNKOWANIA KULTUROWE

2.1 Rys historyczny

W początkach średniowiecza dzisiejszy obszar okolic Czarnej Białostockiej porastała zwarta prastara puszcza. Początkowo był to teren niczyj, najpierw kontrolowany przez Jaćwingów, a po ich wyparciu stał się pograniczem spornym. Od zachodu postępowało osadnictwo mazowieckie, od południowego wschodu ruskie, a od północnego wschodu litewskie. Ziemie te próbowali także podbić Krzyżacy. Ciągłe walki prowadzone w XIII i XIV wieku zniszczyły i zahamowały falę zbliżającego się osadnictwa mazowieckiego (grodzisko Zamczysk). Natomiast puszcza odrodziła się i dalej stanowiła zwarty kompleks leśny.

Spory graniczne toczone od XIV wieku pomiędzy książętami mazowieckimi i litewskimi doprowadziły ostatecznie do utworzenia granicy polsko-litewskiej na rzece Czarnej i włączenie Podlasia do korony w 1569r.

Pierwszym właścicielem Puszczy Knyszyńskiej był Mikołaj Radziwiłł, który otrzymał ją jako dobra nadane od króla Zygmunta I w roku 1506. Potem królowa Bona odebrała Radziwiłłom te ziemie i przekazała Zygmuntowi Augustowi. Tereny te przeznaczono do wyłącznej dyspozycji królewskiej podlegającej ochronie jako terytorium łowieckie. W celu ochrony łęgów zwierząt - mateczników - utworzono w puszczy ostępy łowiec-

kie: Pierekały, Machnacz, Niemczyn i Oleszkowo, których nazwy otrzymały później wsie. Na rzece Czarnej, przy ostępie Złotoria wybudowano młyn wodny Ratowiec, a w pobliżu około 1702 roku zbudowano Rudnię zwaną Rzeczką.

W ciągu XVII wieku wybudowano dwór i folusz w Ratowcu, a w drugiej połowie XVIII wieku osadzono wieś Czarną na prawie łowieckim. W tym samym czasie powstały wsie Wólka Ratowiecka, Złota Wieś i Klimki. Wsie te zamieszkałe były przez ludność katolicką, co wskazywałoby na ich mazowieckie lub podlaskie pochodzenie. W 1781 roku założono Buksztel, spełniający początkowo rolę stacji pocztowej, który leżąc na gościńcu pomiędzy Białymstokiem i Grodnem, rozwinął się w dużą przydrożną wieś. Równie szybko rozwijała się Czarna Wieś, gdzie na dużą skalę produkowano dachówkę ceramiczną.

Przeprowadzenie magistrali Petersbursko - Warszawskiej i ulokowanie kompleksu stacyjnego pomiędzy Czarną Wsią a Buksztelą doprowadziło do powstania osiedli: Wodokaczka, gdzie wybudowano pompę wodną połączoną rurociągiem z dworcem, i Zapieczek. Otaczające przystanek piękne lasy stanowiły bogactwo tego terenu i były podstawą pierwszych dziedzin przemysłu. Wypalano węgiel drzewny, powstała terpentyniarnia i smolarnia. Powstały również pierwsze założone przez Żydów tartaki.

I wojna światowa spowodowała poważne zniszczenia. Wycofujące się wojska rosyjskie podpaliły tartaki, dworzec i składy drewna. Wkraczający w 1915 r. Niemcy w celu intensywnej eksploatacji puszczy odbudowali zniszczenia i wybudowali duże zakłady przemysłu drzewnego: tartaki, kolejki wąskotorowe, warsztaty mechaniczne i elektrownię, co doprowadziło do uprzemysłowienia osiedli przydworcowych.

Po odzyskaniu niepodległości, rozbudowa przemysłu drzewnego w osiedlach przydworcowych i duży napływ robotników przyczynił się do powstania ośrodka robotniczego skupionego wokół Tartaków Państwowych - Czarnej Wsi Stacja. W dwudziestoleciu międzywojennym nastąpił bardzo szybki rozwój osiedla pod względem ludnościowym jak i przestrzennym. W 1921 r. liczyło ono 640 mieszkańców, a w 1937 około 2200.

Okupacja niemiecka w czasie II wojny światowej spowodowała intensywną grabież lasów, ogromne ilości drewna wywieziono do Rzeszy. Wycofujący się w 1944 r. Niemcy pozostawili po sobie ruiny i zgliszcza, prawie wszystkie zakłady pracy spalono lub wysadzono w powietrze.

Po wojnie rozpoczęto odbudowę tartaku i kolejek. Istotnym impulsem do szybkiego rozwoju miejscowości stała się w latach 50-tych budowa Wytwórni Wyrobów Precyzyjnych. W 1955 r. przyznano Czarnej Wsi prawa osiedlowe, a siedem lat później prawa miejskie - liczyła ona wówczas 5900 mieszkańców.

2.2 Środowisko kulturowe

Na terenie gminy znajduje się **jeden obiekt archeologiczny wpisany do Rejestru Zabytków. Jest to grodzisko wczesnośredniowieczne położone na gruntach wsi Zamczysk.** Przy grodzisku podczas penetracji terenowej odkryto osadę przyrodową o chronologii wczesnośredniowiecznej. Poza tym z terenu gminy znane są odkrycia pojedynczych zabytków: toporków kamiennych.

Ponadto na terenie gminy rozpoznanych zostało 195 obiektów nieruchomych /w tym ujęto 16 krzyży przydrożnych wraz z kapliczkami/, z których do **rejestr**u zabytków wpisany został 1 obiekt - **torowisko kolejki leśnej wąskotorowej Czarna Białostocka - Waliby na odcinku Czarna Białostocka - Kopna Góra /od 0,00 km - 20 km/ z okresu I wojny światowej** /decyzja nr WKZ-5340/14/91 z dnia 13.10.1992r. pod nr rej. A-750/. Właścicielem obiektu są Lasy Państwowe w Białymstoku, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, ul. Lipowa 51; Zakład Transportu i Spedycji Lasów Państwowych, Białystok, Al. 1000-lecia PP 75/1.

W zbiorach Wojewódzkiego Oddziału Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Białymstoku znajduje się 65 kart ewidencyjnych zabytków architektury i budownictwa, wykonanych zgodnie z instrukcją Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie.

Zewidencjonowano 138 obiektów ruchomych, w tym 114 krzyży i kapliczek przydrożnych z terenu Puszczy Knyszyńskiej oraz miejscowości: Niemczyn, Oleszkowo, kol. Podzamczysk, Ruda Rzeczka, Wólka Ratowiecka, Zamczysk, Zdroje.

W rejestrze zabytków ruchomych ” znajdują się **3 parowozy wąskotorowe** o symbolach: TX-207, TX-1112, TX-1114 pochodzące z terenu gminy Czarna Białostocka. Właścicielem obiektów jest Okręgowy Zarząd Lasów Państwowych w Białymstoku.

Ponadto rozpoznano szereg stanowisk archeologicznych. Wszelkie inwestycje na ich terenie lub w ich sąsiedztwie należy każdorazowo uzgadniać z Podlaskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Białymstoku.

Obiekty rozpoznane w mieście Czarna Białostocka:

1. Kapliczka, ul. Kościelna, mur. 1945
2. Szkoła, ob. dom, ul. Kościelna 1 a, drewn., pocz. XX w.
3. D. szkoła /ob. filia S.P. nr 2/, ul. Szkolna 1, drewn., lata 30-te XX w.
4. Dom Ludowy, ob. Dom Kultury, ul. Kościelna 7, drewn. lata 30-te XX w.
5. Dworzec kolejowy, mur. lata 20-te XX w.
6. Poczta, ob. dom ul. Marszałkowska 1, drewn., pocz. XX w.
7. Łażnia, ob. Przychodnia Kolejowa, ul. Podleśna 1 mur., 1930
8. Dom, ul. Gołębia 1, drewn., 1938
9. Dom, ul. Czajkowskiego 1, drewn., lata 30-te XX w.
10. Dom, ul. Czajkowskiego 3, drewn., lata 30-te XX w.
11. Dom, ul. Gołębia 3, drewn., 1938
12. Dom, ul. Białostocka 32, drewn., pocz. XX w.
13. Dom, ul. Cicha 6, drewn., lata 30-te XX w.
14. Dom, ul. Dolna 5, drewn., lata 30-te XX w.
15. Dom, ul. Dolna 11, drewn., lata 30-te XX w.
16. Dom, ul. Gołębia 5, drewn., 1938
17. Dom, ul. Gołębia 7, drewn., 1938
18. Dom, ul. Kosińskiego 1, drewn., 1938
19. Dom, ul. Kosińskiego 2, drewn., 1937
20. Dom, ul. Kosińskiego 3, drewn., 1938
21. Dom, ul. Kosińskiego 4, drewn., 1937
22. Dom, ul. Kosińskiego 5, drewn., 1938
23. Dom, ul. Kosińskiego 6, drewn., 1937

24. Dom, ul. Kosińskiego 7, drewn., 1938
25. Dom, ul. Kosińskiego 8, drewn., 1937
26. Dom, ul. Kosińskiego 9, drewn., 1938
27. Dom, ul. Kosińskiego 10, drewn., 1937
28. Dom, ul. Kosińskiego 11, drewn., 1938
29. Dom, ul. Kościelna 3, mur., 1864
30. Piwnica, ul. Kościelna 3, mur., 1864
31. Dom, ul. Kościuszki 1, drewn., lata 20-te XX w.
32. Dom, ul. Krótka 1, drewn., k. XIX w.
33. Dom, ul. Krótka 2, drewn., k. XIX w.
34. Dom, ul. d. Lipowa, ob. Marszałka Józefa Piłsudskiego 2, mur., 1934
35. Dom, ul. d. Lipowa, ob. Marszałka Józefa Piłsudskiego 19, drewn., pocz. lat 20-tych XX w.
36. Dom, d. Lipowa, ob. Marszałka Józefa Piłsudskiego 56, drewn., 1942
37. Dom, d. Lipowa, ob. Marszałka Józefa Piłsudskiego 58, drewn., 1942
38. Dom, ul. Marszałkowska 4, drewn., k. XIX w.
39. Dom, ul. Marszałkowska 8, drewn., pocz. XX w.
40. Dom, ul. Marszałkowska 9, drewn., pocz. XX w.
41. Dom, ul. Marszałkowska 10, drewn., pocz. XX w.
42. Dom, ul. Marszałkowska 12, drewn., pocz. XX w.
43. Dom, ul. Marszałkowska 13, drewn., pocz. XX w.
44. Dom, ul. Marszałkowska 14, drewn., k. XIX w.
45. Dom, ul. Marszałkowska 17, mur., lata 30-te XX w.
46. Dom, ul. Marszałkowska 19, drewn., pocz. XX w.
47. Dom, ul. Marszałkowska 23, drewn., k. XIX w.
48. Dom, ul. Marszałkowska 24, drewn., pocz. XX w.
49. Dom, ul. Marszałkowska 25, drewn., k. XIX w.
50. Dom, ul. Marszałkowska 26, drewn., pocz. XX w.
51. Dom, ob. Nadleśnictwo Czarna Białostocka, ul. Marszałkowska 27, drewn., lata 30-te XX w.
52. Magazyn, ul. Marszałkowska 27, drewn., ok. 1930
53. Dom, ul. Marszałkowska 38 a, drewn., pocz. XX w.
54. Dom, ul. Marszałkowska 50, drewn., lata 20-te XX w.
55. Dom, ul. Młynowa 1, drewn., k. XIX w.
56. Dom, ul. Młynowa 7, drewn., lata 20-te XX w.
57. Dom, ul. Młynowa 9, drewn., pocz. XX w.
58. Dom, ul. Młynowa 11, drewn., lata 20-te XX w.
59. Dom, ul. Młynowa 13, drewn., lata 20-te XX w.
60. Dom, ul. Młynowa 15, drewn., lata 20-te XX w.
61. Dom, ul. Młynowa 23, drewn., lata 20-te XX w.
62. Dom, ul. Młynowa 25, drewn., lata 20-te XX w.
63. Dom, ul. Ogrodowa 3, drewn., pocz. XX w.
64. Dom, ul. Ogrodowa 5 a, drewn., lata 20-te XX w.
65. Dom, ul. Ogrodowa 7, drewn., pocz. XX w.
66. Dom, ul. E. Orzeszkowej 3, drewn., ok. 1925
67. Dom, ul. E. Orzeszkowej 7, drewn., ok. 1925

68. Dom, ul. Piękna 8, drewn., ok. 1930
69. Dom, ul. Piękna 12, drewn., k. lat 20-tych XX w.
70. Dom, ul. Piękna 13, drewn., k. lat 20-tych XX w.
71. Dom, ul. Piękna 16, drewn., k. lat 20-tych XX w.
72. Wyluszcarnia nasion, ob. magazyn, ul. Podleśna, drewn., lata 30-te XX w.
73. Dom, ul. Podleśna 2, drewn., lata 20-te XX w.
74. Dom, ul. Podleśna 4, drewn., lata 20-te XX w.
75. Dom, ul. Podleśna 10, drewn., k. XIX w.
76. Dom, budynek gospodarczy, ul. Podleśna 10, drewn., k. XIX w.
77. Budynek gospodarczy, ul. Podleśna, drewn., k. XIX w.
78. Budynek gospodarczy, ul. Podleśna, pocz. XX w.
79. Dom, ul. Szkolna 8, drewn., lata 20-te XX w.
80. Krzyż przydrożny naprzeciw ul. Piękna 13, drewn., I-sze ćw. XX w.

Obiekty rozpoznane w gminie Czarna Białostocka

- Brzozówka Koronna - dom nr 3, drewn., lata 30-te XX w.
- Brzozówka Koronna - obora w zagr. nr 3, drewn., 1941
- Brzozówka Koronna - stodoła w zagr. nr 3, lata 50-te XX w.
- Brzozówka Koronna - piwnica w zagr. nr 3, drewn., ok. 1900
- Brzozówka Koronna - zespół zagrody nr 6, drewn., ok. 1900
- Brzozówka Koronna - dom nr 6, drewn., XIX/XX w.
- Brzozówka Koronna - stajnia w zagr. nr 6, drewn., 1946
- Brzozówka Koronna - stodoła w zagr. nr 6, drewn., 1952
- Brzozówka Koronna - spichlerz w zagr. nr 6, drewn., ok. 1920
- Brzozówka Koronna - zespół zagrody nr 7, drewn., pocz. XX w.
- Brzozówka Koronna - dom nr 7, drewn., 1905
- Brzozówka Koronna - obora w zagr. nr 7, drewn. lata 30-te XX w.
- Brzozówka Koronna - obora II w zagr. nr 7, drewn., lata 30-te XX w.
- Brzozówka Koronna - obora III w zagr. nr 7, drewn., lata 30-te XX w.
- Brzozówka Koronna - stodoła I w zagr. nr 7, drewn., lata 30-te XX w.
- Brzozówka Koronna - stodoła II w zagr. nr 7, drewn., ok. 1940
- Brzozówka Koronna - piwnica w zagr. nr 7, drewn., lata 30-te XX w.
- Brzozówka Koronna - dom nr 5, drewn., ok. 1890
- Brzozówka Koronna - dom nr 11, drewn., ok. 1910
- Brzozówka Koronna - stodoła w zagr. nr 2, drewn., lata 30-te XX w.
- Brzozówka Koronna - kapliczka słupowa d. ze św. Janem Nepomucenem przy drodze do wsi, drewn., pocz. XX w.
- Brzozówka Koronna - kapliczka słupowa d. ze św. Janem Nepomucenem w zagr. nr 5, drewn., pocz. XX w.
- Brzozówka Koronna - krzyż przy drodze do wsi, drewn./żel. lata 20 XX w.
- Brzozówka Ziemiańska - dom nr 3, drewn. XIX/XX w.
- Brzozówka Ziemiańska - obora w zagr. nr 3, drewn., II poł. XIX w.
- Brzozówka Ziemiańska - budynki gospodarcze w zagr. nr 3, drewn., poł. XIX, XIX/XX w.
- Brzozówka Ziemiańska - stodoła w zagr. nr 3, drewn., 1833

1. Brzozówka Ziemiańska - szopa w zagr. nr 3, drewn., poł XIX w., d. wozownia
2. Brzozówka Ziemiańska - dom nr 4, drewn., pocz. XX w.
3. Brzozówka Ziemiańska - obora z magazynem, w zagr. nr 4, drewn., pocz. XX w.
4. Brzozówka Ziemiańska - stodoła w zagr. nr 4, drewn., pocz. XX w.
5. Brzozówka Ziemiańska - świron w zagr. nr 4, pocz. XX w.
6. Brzozówka Ziemiańska - zagroda nr 5, drewn., ok. 1900
7. Brzozówka Ziemiańska - dom ze stajnią i chlewem, drewn., ok. 1900
8. Brzozówka Ziemiańska - obora w zagr. nr 5, drewn., ok. 1920
9. Brzozówka Ziemiańska - dom ze stodołą, drewn., ok. 1930
10. Brzozówka Ziemiańska - obora w zagr. nr 6, drewn., k. XIX w.
11. Chmielnik - dom nr 4, drewn., lata 20-te XX w.
12. Czarna Wieś Kościelna - kościół parafialny pod wezwaniem Matki Boskiej Anielskiej, mur., 1912-1922
13. Czarna Wieś Kościelna - plebania, drewn., 1912
14. Czarna Wieś Kościelna - dom katechetyczny przy kościele parafialnym, drewn., ok. 1920
15. Czarna Wieś Kościelna - budynek mieszk.-gosp. nr 71, drewn., k. XIX w.
16. Czarna Wieś Kościelna - stodoła w zagr. 71, drewn., lata 30-te XX w.
17. Czarna Wieś Kościelna - piwnica w zagr. 71, drewn./kam. lata. 20-te XX w.
18. Czarna Wieś Kościelna - budynek gosp. I w zagr. 74, glina, lata 30 XX w.
19. Czarna Wieś Kościelna - garncarnia w zagr. 74, glina, lata 30-te XX w.
20. Czarna Wieś Kościelna - budynek gosp. III w zagr. 74, drewn., l. 30-te XX w.
21. Czarna Wieś Kościelna - dom nr 76 mur., 1935
22. Czarna Wieś Kościelna - budynek gosp. w zagr. 76, drewn.-glin. l. 40-te XX w.
23. Czarna Wieś Kościelna - budynek mieszk.-gosp. nr 52, drewn., l. 20-te XX w.
24. Czarna Wieś Kościelna - dom nr 54, drewn., XIX/XX w.
25. Czarna Wieś Kościelna - budynek mieszk.-gosp. nr 70, drewn., po 1918
26. Czarna Wieś Kościelna - dom nr 94, drewn., lata 20-te XX w.
27. Karczmisko - krzyż, drewn., I-sze ćw. XX w.
28. Klimki - budynek mieszk.-gosp. nr 9, drewn., ok. 1820
29. Klimki - budynek mieszk.-gosp. nr 12, drewn., lata 20-te XX w.
30. Łapczyn - dom nr 1, drewn., po 1946
31. Łapczyn - dom nr 4, drewn., lata 20-te XX w.
32. Łapczyn - stodoła w zagr. nr 4, drewn., ok. 1920
33. Łapczyn - dom nr 6, drewn., 1924
34. Łapczyn - stodoła w zagr. nr 6, drewn., lata 20-te XX w.
35. Łapczyn - spichrz w zagr. nr 6, drewn., lata 20-te XX w.
36. Łapczyn - szopa w zagr. nr 6, drewn., lata 20-te XX w.
37. Łapczyn - kapliczka słupowa w zagr. nr 20, drewn., lata 20-te XX w.
38. Łapczyn - kapliczka słupowa z rzeźbą Matki Boskiej z Dzieciątkiem, drewn., 1973
39. Łapczyn - kapliczka słupowa na początku wsi, drewn., pocz. XX w.
40. Łapczyn - krzyż w zagr. nr 19, drewn., lata 30-te XX w.
41. Łapczyn - krzyż z kapliczką przy drodze do Chmielnika, drewn., 1944
42. Niemczyn - budynek szkoły drewn., 1936
43. Niemczyn - dom nr 8, drewn., 1914

44. Niemczyn - stodoła w zagr. nr 8, drewn., ok. 1920
45. Niemczyn - dom nr 19, drewn., 1928
46. Niemczyn - dom nr 14, drewn., 1928
47. Niemczyn - stajnia w zagr. nr 14, drewn., k. XIX w.
48. Niemczyn - dom nr 32, drewn., 1930
49. Niemczyn - budynek mieszk.-gosp. w zagr. nr 32, drewn., ok. 1930
50. Niemczyn - obora w zagr. nr 32, drewn., ok. 1930
51. Niemczyn - stodoła w zagr. nr 32, drewn., ok. 1930
52. Niemczyn - dom nr 15, drewn., III-e ćw. XIX w.
53. Niemczyn - dom nr 29, drewn., 1925
54. Niemczyn - dom nr 39, drewn., ok. 1920
55. Niemczyn - krzyż przydrożny naprzeciw zagr. nr 15, żel.-kam., pocz. XX w.
56. Podniemczyn - zespół zagrody nr 40, drewn., po 1918
57. Podniemczyn kol. - dom nr 40, drewn., po 1918
58. Podniemczyn kol. - stodoła w zagr. nr 40 mur.-drewn., po 1918
Podniemczyn kol. - dom nr 46, drewn., lata 20-te XX w.
59. Podniemczyn kol. - stodoła k. domu 46, drewn., ok. 1920
60. Podniemczyn kol. - dom nr 43, drewn., lata 20-te XX w.
61. Przewalanka - zespół zagrody leśniczówki I, drewn., ok. 1918
Przewalanka - leśniczówka I, drewn., przed 1918
62. Przewalanka - leśniczówka II, drewn., lata 20-te XX w.
63. Przewalanka - obora, drewn., lata 20-te XX w.
64. Przewalanka - stodoła, drewn., lata 20-te XX w.
Przewalanka - budynek gospodarczy I, drewn., po 1918
65. Przewalanka - budynek gospodarczy II, drewn., po 1918
66. Przewalanka - piwnica I, drewn., lata 20-te XX w.
67. Przewalanka - piwnica II, lata 20-te XX w.
Przewalanka - altanka, lata 50-te XX w.
68. Ratowiec - młyn wodny, drewn., ok. 1947
69. Ratowiec - dom nr 2, drewn., ok. 1920
70. Wólka Ratowiecka - dom nr 24, drewn., lata 20-te XX w.
Wólka Ratowiecka - dom nr 26, drewn., 1914
71. Zamczysk - krzyż przy drodze do Łapczyna, drewn., lata 20-te XX w.
72. Zamczysk - krzyż na skraju wsi, drewn., lata 20-te XX w.
73. Zdroje - kapliczka mur., pocz. XX w. /par. w Bombli/
Zdroje - kapliczka, mur., 1948
74. Zdroje - dom nr 33, drewn., 1918
75. Zdroje - świron w zagr. nr 1, drewn., lata 20-te XX w.
76. Zdroje - świron w zagr. Wł. Cz. Matys., drewn., 1891
Zdroje - krzyż, lata 20-te XX w.
77. Zdroje - krzyż na początku wsi, drewn. lata 20-te XX w.
78. Złota Wieś - dom nr 3, drewn., pocz. XX w.
79. Zdroje - dom nr 6, drewn., pocz. XX w.

Stanowiska archeologiczne:

Brzozówka Koronna, st. 1 – EK, PŚ, ON
Brzozówka Koronna, st. 2 – EK, OS, ON
Brzozówka Koronna, st. 3 – OS, WŚ, PŚ/ON
Brzozówka Koronna, st. 4 – EK, ON
Brzozówka Koronna, st. 5 – M
Brzozówka Koronna, st. 6 – EK, ON
Brzozówka Koronna, st. 7 – EK, OS, PŚ/ON, ON
Brzozówka Koronna, st. 8 – WŚ
Brzozówka Ziemiańska, st. 1 – EK, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 2 – M-N, OS, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 3 – WŚ, Ś
Brzozówka Ziemiańska, st. 4 – M-N, OS, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 5 – PŚ, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 6 – EK, OS, PŚ/ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 7 – M-N, OS
Brzozówka Ziemiańska, st. 8 – M, Ś/PŚ
Brzozówka Ziemiańska, st. 9 – EK, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 10 – M-N, PŚ, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 11 – PŚ, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 12 – PŚ, ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 13 – M, PŚ
Brzozówka Ziemiańska, st. 14 – EB, PŚ/ON
Brzozówka Ziemiańska, st. 15 – PŚ, ON
Lacka Buda, st. 1 – ON
Lacka Buda, st. 2 – N, ON
Lacka Buda, st. 3 – EK
Lacka Buda, st. 4 – ON
Lacka Buda, st. 5 – EK, OS, PŚ/ON
Lacka Buda, st. 6 – OS, ON
Lacka Buda, st. 7 – OS
Lacka Buda, st. 8 – WŚ, ON
Lacka Buda, st. 9 – EK, ON
Lacka Buda, st. 10 – EK, ON
Łączyn, st. 1 – Ś/PŚ, ON
Łączyn, st. 2 – H (k. łużycka)
Łączyn, st. 3 – M
Łączyn, st. 4 – EK, WŚ, ON
Łączyn, st. 5 – M, WŚ
Łączyn, st. 6 – PŚ, ON
Łączyn, st. 7 – EK, OS, ON
Łączyn, st. 8 – Ś, ON
Oleszkowo, st. 1 – PŚ, ON
Oleszkowo, st. 2 – OS, PŚ, ON
Zamczyk, st. 2 – PŚ/ON

Oznaczenia chronologiczne stanowisk: OS – okres starożytny, M – mezolit, N – neolit, EK – epoka kamienna, EB – epoka brązu, H – okres halszacki, WŚ – wczesne średniowiecze, Ś – średniowiecze, PŚ – późne średniowiecze, ON – okres nowożytny.

3. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

3.1 Materiały źródłowe

Głównym źródłem informacji w zakresie demografii jest Urząd Statystyczny w Białymstoku (dane z NSP z 1988 r. oraz podstawowe dane statystyczne dla miast i gmin województwa białostockiego z lat 1986 - 1996). Dane ze spisu powszechnego podane są dla miejscowości statystycznych wg poniższego wykazu:

Lp.	Miejscowość statystyczna	Miejscowości wchodzące w skład miejscowości statystycznej
1.	m. Czarna Białostocka	m. Czarna Białostocka
2.	Zdroje	Zdroje
3.	Jezierzyk	Jezierzyk, gaj .Ośrodek, Osierodek
4.	Niemczyn	Niemczyn
5.	Zamczysk	Zamczysk, Podzamczysk
6.	Brzozówka Ziemiańska	Brzozówka Ziemiańska, Podbrzozówka, Brzozówka Strzelecka
7.	Brzozówka Koronna	Brzozówka Koronna
8.	Łączyn	Łączyn
9.	Chmielnik	Chmielnik
10.	Lacka Buda	Lacka Buda
11.	Oleszkowo	Oleszkowo, Przewalanka
12.	Kosmaty Borek	Kosmaty Borek
13.	Karczmisko	Karczmisko, Łazarz
14.	Ogóły	Ogóły, Burczak
15.	Czarna Wieś Kościelna	Czarna Wieś Kościelna, Jesienicha, leśn. Niemczyn, Wilcza Jama, Rudnia, Rogoziński Most , gaj. Straż
16.	Klimki	Klimki, Dworzysk
17.	Machnacz	Machnacz
18.	Ponure	Ponure
19.	Wólka Ratowiecka	Wólka Ratowiecka, Podratowiec, Ratowiec
20.	Ruda Rzeczką	Ruda Rzeczką, Krzyżyki, Złotoria
21.	Złota Wieś	Złota Wieś, Horodnianka

3.2 Stan zaludnienia i rozmieszczenie ludności na terenie opracowania.

Wg danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku - w 1996 r.(31 XII) miasto i gmina Czarna Białostocka posiadały łącznie 12.046 mieszkańców, w tym miasto - 9.935 (82,5%), gmina - 2.111 (co stanowi 17,5% ogółu ludności obszaru opracowania).

Miasto Czarna Białostocka zajmuje 8 miejsce wśród miast województwa białostockiego pod względem liczby ludności (14 miejsce pod względem powierzchni). Gęstość zaludnienia w mieście wynosi - 710 mieszkańców na 1 km² (8 miejsce wśród 19 miast województwa), i jest 10 -krotnie większa od średniej gęstości zaludnienia w województwie (70/1 km²).

Natomiast gmina Czarna Białostocka, zajmując pod względem powierzchni 21 miejsce wśród 50 gmin województwa, pod względem zaludnienia jest jedną z najmniejszych (jeszcze mniej ludności ma tylko gmina Suraż). Daje to gminie Czarna Białostocka ostatnie miejsce wśród gmin województwa białostockiego pod względem gęstości zaludnienia (11 osób na 1 km²). Do zobrazowania rozmieszczenia ludności w obrębie obszaru objętego analizą konieczne było posłużenie się danymi z NSP z 1988 r., ponieważ tylko to źródło obejmuje całość ludności. Generalnie w zakresie rozmieszczenia ludności nie nastąpiły znaczące zmiany, nieco pogłębił się proces wyłudniania wsi, na korzyść miasta Czarna Białostocka.

Jak wynika z tab.1 znacząca większość ludności obszaru opracowania (w 1988 r. - 80,6 %, a w 1996 r. - już 82,4 %) zamieszkiwało w mieście Czarna Białostocka. Na terenach wiejskich - w 1988 r. zamieszkiwało tylko 19,4 % ludności obszaru opracowania, z czego najwięcej ludności skupiały: Czarna Wieś Kościelna (5 % ogółu ludności obszaru opracowania) oraz takie miejscowości statystyczne, jak : Oleszkowo, Wólka Ratowiecka, Niemczyn, Zdroje, Klimki i Ruda Rzeczką.

Tab. 1 Rozmieszczenie ludności w obrębie miasta i gminy Czarna Białostocka (NSP 1988 r.)

L.p.	Wyszczególnienie	Ludność ogółem	Udział % w ogólnej liczbie ludności miasta i gminy w %
1	2	3	4
	Miasto i gmina	11601	100
1.	m. Czarna Białostocka	10009	80,6
	gm. Czarna Białostocka	2254	19,4
	w tym:		
2.	Zdroje	149	1,2
3.	Jezierzyśk	57	0,7
4.	Niemczyn	132	1,2
5.	Zamczysk	42	0,4
6.	Brzozówka Ziemiańska	58	0,6
7.	Brzozówka Koronna	35	0,5
8.	Łapczyn	58	0,7
9.	Chmielnik	31	0,4
10.	Lacka Buda	20	0,3
11.	Oleszkowo	137	1,5
12.	Kosmaty Borek	109	1,0
13.	Karczmisko	98	1,0

14.	Ogóły	6	0,3
15.	Czarna Wieś Kościelna	572	5,0
16.	Klimki + Dworzysk	112 + 7	1,1
17.	Machnacz	26	0,3
18.	Ponure	22	0,2
19.	Wólka Ratowicka	126	1,5
20.	Ruda Rzeczką	45	1,1
21.	Złota Wieś	32	0,4
22.	Burczak	4	0,03
23.	Ratowiec	5	0,04
24.	Przewalanka	12	
25.	Podratowiec	9	
26.	Osierodek	28	
27.	Horodnianka leśniczówka	11	
28.	Krzyżyki	7	
29.	Złotoria	55	

3.3 Tendencje w zakresie zaludnienia w latach 1986 - 1996.

Jak wynika z tab.2 - w latach 1986- 1996 w mieście Czarna Białostocka liczba ludności prawie corocznie wzrastała. Największy przyrost - o 232 osoby- nastąpił w 1990 r. Po 1991 r. roczne przyrosty ludności były mniejsze, a nawet w 1995 r. nastąpił spadek liczby ludności w mieście. Wiąże się to ze spadkiem przyrostu naturalnego (tab.3) w ostatnich latach oraz pojawienia się ujemnego salda migracji po 1992 r. (tab.4).

Na terenach wiejskich w zakresie zaludnienia w latach 1986- 1996 widoczny jest systematyczny spadek liczby ludności. Po 1987 r. (tab.2) następował prawie corocznie (oprócz niewielkiego wzrostu w 1989 i 1992 r.) spadek liczby ludności. Proces ten ma związek z przyrostem naturalnym - przeważnie ujemnym w latach 1986- 96 (tab.3) oraz ujemnym saldem migracji (tab.4).

Tab. 2 Roczne przyrosty ludności w latach 1986 - 1996 (stan na koniec roku)

Rok	Miasto		Gmina	
	Liczba ludności	Przyrost roczny	Liczba ludności	Przyrost roczny
1986	8976		2186	
1987	9110	134	2330	144
1988	9276	166	2236	-94
1989	9397	121	2239	3
1990	9629	232	2215	-24
1991	9789	160	2163	-52
1992	9794	5	2194	31
1993	9844	50	2157	-37
1994	9954	110	2143	-14
1995	9931	-23	2123	-20
1996	9935	4	2111	-12

Tab. 3 Przyrost naturalny (na 1000 ludności) w latach 1986 - 1996
(stan na 31.XII)

Rok	Miasto	Wieś
1986	11,2	-0,4
1987	8,4	-0,9
1988	10,1	9,6
1989	9,5	-7,4
1990	7,0	1,7
1991	6,2	1,8
1992	7,4	4,9
1993	5,4	3,6
1994	5,8	*
1995	1,8	-9,7
1996	2,0	-0,9

* brak danych

Tab. 4 Saldo migracji w latach 1988 - 1996 (stan na 31 XII)

Rok	Miasto	Wieś
1986	47	-85
1987	58	28
1988	64	-76
1989	33	20
1990	*	*
1991	100	-56
1992	43	-18
1993	-3	-44
1994	45	-16
1995	-18	-10
1996	-24	-2

* brak danych

3.4 Struktura płci i wieku

W 1996 r. na 100 mężczyzn w mieście Czarna Białostocka przypadało 107 kobiet (średnio w województwie białostockim - 105), zaś na terenie gminy Czarna Białostocka - na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet.

W tym samym roku w mieście Czarna Białostocka: ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 28,9 % ogółu ludności miasta (przy średniej dla województwa białostockiego - 26,8 %), w wieku produkcyjnym - 59,2 % (w województwie - 57,3 %), a w wieku poprodukcyjnym - 11,9 (w województwie - 15,9%). Ogólnie pod względem struktury wieku, sytuacja przedstawia się tu znacznie lepiej niż w województwie. Jak wynika z tab. 5 w latach 1988-96 r. nastąpił spadek udziału ludności w

wieku przedprodukcyjnym, na korzyść ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co jest skutkiem spadku liczby urodzeń, a co się z tym wiąże - również spadku przyrostu naturalnego.

Na terenach wiejskich obszaru opracowania struktura wieku ludności w 1996 r. przedstawiała się mniej optymistycznie, znacznie gorzej, niż średnia dla województwa białostockiego. Poza tym w porównaniu do 1988 r. - nastąpiły niekorzystne zjawiska w postaci spadku udziału procentowego ludności w wieku produkcyjnym i wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. Nie należy dopatrywać się również optymizmu w tym, iż nastąpił wzrost udziału procentowego ludności w wieku poprodukcyjnym, ponieważ w liczbach bezwzględnych nastąpił spadek.

Tab.5 Struktura wieku ludności. Zmiany w latach 1988 – 1996

Wyszczególnienie	Miasto		Wieś	
	1988	1996	1988	1996
Liczba ludności ogółem	9347	9935	2254	2114
w tym:				
- w wieku przedprodukcyjnym (0 - 17 lat)	3069	2874	585	551
- udział % w ogólnej liczbie ludności	32,8	28,9	25,8	26,1
- w wieku produkcyjnym (18 - 59 lat kobiety i 64 mężczyźni)	5354	5874	1179	1076
- udział % w ogólnej liczbie ludności	57,3	59,2	52,3	50,9
w tym:				
- w wieku mobilnym (18-44 lat)	3769	4159	728	732
- w wieku niemobilnym (45 - 59 lat kobiety i 64 mężczyźni)	1585	1715	451	344
- w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety i 65 i więcej mężczyźni)	924	1187	493	487
- udział % w ogólnej liczbie ludności	9,9	11,9	21,9	23,0

W 1988 r. w obrębie obszaru opracowania struktura wieku była dość zróżnicowana (tab.6, str.17). Najwyższym udziałem procentowym ludności w wieku przedprodukcyjnym odznaczały się takie miejscowości statystyczne jak: Lacka Buda (38,2 %), Ponure (36,4 %), Brzozówka Koronna (35,2 %), Ogóły (34,2 %) i miasto Czarna Białostocka (32,8 %). Najniższy wskaźnik w tym zakresie miały: Łączyn (15,0 %), Karczmisko (17,0 %) i Chmielnik (22,0 %). W wieku produkcyjnym - największym wskaźnikiem udziału procentowego wyróżniały się: Chmielnik (61,0 %), Brzozówka Ziemiańska (58,4 %) i miasto Czarna Białostocka (57,3 %). Najmniejszy udział procentowy ludności w wieku produkcyjnym miały: Ogóły (28,9 %) i Brzozówka Koronna (37,0 %). Jeżeli chodzi o wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym, to najwyższy był w: Machnaczu (40,0 %), Ogółach (36,8 %) i Łączynie (28,8 %), zaś najniższy w: Lackiej Budzie (5,9 %), mieście Czarna Białostocka (9,9 %) i Rudej Rzecze (12,9 %). Z powyższej analizy wynika, że najmniej korzystna sytuacja pod względem struktury wieku (proces starzenia się ludności - niski udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i wysoki - ludności w wieku poprodukcyjnym) występowała w Machnaczu i Łączynie, zaś najkorzystniejsza w mieście Czarna Białostocka (dość wysoki udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym - łącznie 90,1 %) oraz Lackiej Budzie (ludność w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym- łącznie 94,1 %).

3.5 Zatrudnienie i bezrobocie.

Na terenie miasta Czarna Białostocka zatrudnionych było w 1996 r. (tab.7, str.18) 1569 osób, z czego 1211 w sektorze publicznym i 358 w sektorze prywatnym. Najwięcej zatrudnionych było w zakładach produkcyjnych (834), w jednostkach zaopatrujących w energię elektryczną, gaz i wodę (158) oraz w edukacji (142).

Na terenie gminy Czarna Białostocka zatrudnionych było ogółem 226 osób, z czego w sektorze publicznym 185 osób, w sektorze prywatnym 41 - osób. Najwięcej zatrudnionych było w handlu i usługach (107).

Jak wynika z poniższej tabeli wskaźnik bezrobocia w mieście i gminie Czarna Białostocka jest dość wysoki w porównaniu do wskaźnika średniego dla województwa Białostockiego. W odniesieniu do roku 1994 r. liczba bezrobotnych systematycznie zmniejsza się zarówno w mieście jak i w gminie (tab. 9, str.19). Spadek ten w pewnym sensie wynika ze zmiany przepisów w tej dziedzinie.

Tab. 8 Bezrobocie (1996 r.)

	Ludność w wieku produkcyjnym	Bezrobotni	Udział % bezrobotnych w liczbie ludności w wie- ku produkcyjnym
Województwo Białostockie	401900	38342	9,5
m. Czarna Białostocka	5874	830	14,1
gm.Czarna Białostocka	1076	146	13,6

3.6 Wnioski z analizy.

1. Miasto Czarna Białostocka zajmuje 8 miejsce pod względem gęstości zaludnienia wśród 19 miast w województwie.
2. Gmina Czarna Białostocka (obszary wiejskie) jest jedną z najsłabiej zaludnionych gmin w województwie.
3. Na obszarze wiejskim występuje systematyczny proces wyludniania się, natomiast w mieście liczba ludności systematycznie - powoli wzrasta.
4. Struktura płci zasadniczo nie odbiega od struktury w województwie.
5. Struktura wieku ludności w mieście przedstawia się korzystniej niż średnia dla województwa, mniej korzystniej przedstawia się struktura wieku oraz tendencje w tym zakresie - na obszarze wiejskim (spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym - zarówno w liczbach bezwzględnych jak i w udziale % w ogólnej liczbie ludności; wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym).
6. Dość wysoki, w porównaniu do wskaźnika dla województwa białostockiego, wskaźnik bezrobocia.
7. Niedostateczna liczba miejsc pracy na terenie miasta i gminy Czarna Białostocka.

3.7 Prognoza demograficzna

Rok	Liczba ludności	
	Miasto	Gmina
Koniec 1996	9.935	2.111
2000 *	10.200	2.000
2005 *	10.500	1.900
2010 *	11.000	1.800

* dane na podstawie projektu studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego

Jak wynika z powyższej tabeli, do roku 2010 przewiduje się umiarkowany wzrost ludności miasta Czarna Białostocka i dalszy proces wyludniania się terenów wiejskich.

Tab. 6 Struktura wieku ludności (NSP 1988)

L.p.	Wyszczególnienie	Ludność Ogółem	Wiek przedprodukcyjny										Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
			Ogółem		0-2 lat	3-6 lat	7-14 lat	15-17 lat	18-59K/64M		60K/65M i więcej					
			% ogółu lud.		%	%	%	%	% ogółu lud.		% ogółu lud.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	m. Czarna Białostocka	9347	3069	32,8	491	5,3	740	7,9	1391	14,9	447	4,8	5354	57,3	924	9,9
	gm. Czarna Białostocka	2254	585	25,8	101	4,5	142	6,3	255	11,3	87	3,9	1179	52,3	493	21,9
1.	Zdroje	143	41	28,7	6	4,2	11	7,7	20	14,0	4	2,8	72	50,3	30	21,0
2.	Jezierzysk	85	27	31,8	5	5,9	6	7,1	12	14,1	4	4,7	41	48,2	17	20,0
3.	Niemczyn	134	33	24,6	7	5,2	10	7,5	10	7,5	6	4,5	61	45,5	40	29,9
4.	Zamczysk	52	14	26,9	4	7,7	2	3,8	6	11,5	2	3,8	27	51,9	11	21,2
5.	Brzozówka Ziemiańska	77	21	27,3	4	5,2	5	6,5	11	14,3	1	1,3	45	58,4	11	14,3
6.	Brzozówka Koronna	54	19	35,2	5	9,3	3	5,6	10	18,5	1	1,9	20	37,0	15	27,8
7.	Łapczyn	80	12	15,0	2	2,5	2	2,5	5	6,3	3	3,8	45	56,2	23	28,8
8.	Chmielnik	41	9	22,0	3	7,3	2	4,9	4	9,8	0	0,0	25	61,0	7	17,0
9.	Lacka Buda	34	13	38,2	3	8,8	2	5,9	6	17,6	2	5,9	19	55,9	2	5,9
10.	Oleszkowo	171	49	28,7	9	5,3	8	4,7	23	13,5	9	5,3	89	52,0	33	19,3
11.	Kosmaty Borek	121	28	23,1	4	3,3	4	3,3	14	11,6	6	5,0	68	56,2	25	20,7
12.	Karczmisko	112	19	17,0	5	4,5	5	4,5	8	7,1	1	0,9	63	56,2	30	26,8
13.	Ogóły	38	13	34,2	2	5,3	5	13,2	6	15,8	0	0,0	11	28,9	14	36,8
14.	Czarna Wieś Kościelna	584	136	23,3	24	4,1	41	7,0	51	8,7	20	3,4	313	53,6	135	23,1
15.	Klimki	134	34	25,4	2	1,5	4	9,0	21	15,7	7	5,2	74	55,2	26	19,4
16.	Machnacz	33	5	15,0	0	0,0	1	3,0	3	9,1	1	3,0	15	45,0	13	40,0
17.	Ponure	22	8	36,4	1	4,5	0	0,0	5	22,7	2	9,1	11	50,0	3	13,6
18.	Wólka Ratowiecka	170	48	28,3	6	3,5	17	10,0	15	8,8	10	5,9	91	53,5	31	18,2
19.	Ruda Rzeczka	124	39	31,5	3	2,4	9	7,3	19	15,3	8	6,5	69	55,6	16	12,9
20.	Złota Wieś	46	14	30,4	5	10,9	5	10,9	4	8,7	0	0,0	20	43,5	12	26,1

Tab. 7 Pracujący w gospodarce narodowej wg sekcji EKD w 1996 r.
stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie a-ogółem b-sektor publiczny c-sektor prywatny	Ogółem	W tym												
		rolnictwo lwiectwo i leśnictwo	działalność produkcyjna	zaopatry- wanie w energię elektryczną, gaz i wodę	budownic- two	handel i naprawy	hotele i restau- racje	transport składowa- nie i łączość	pośredni- ctwo finansowe	obsługa nierucho- mości i firm	administra- cja publicz- na i obrona narodowa	edukacja	ochrona zdrowia i opieka społeczna	pozostała działalność komunalna socjalna i indywi- dualna
Czarna	1569	64	834	158	57	39	11	72	16	38	53	142	67	18
Białostocka	1211	64	614	158	19	5	-	66	10	-	53	142	67	13
a	358	-	220	-	38	34	11	6	6	38	-	-	-	5
b														
c														
Gm. Czarna	226	36	29	-	5	107	-	3	-	-	12	21	8	5
Białostocka	185	29	-	-	-	107	-	3	-	-	12	21	8	5
a	41	7	29	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b														
c														

Tab. 9 Bezrobotni zarejestrowani w Rejonowym Urzędzie Pracy w latach 1994, 1996 i 1997
(stan w dniu 31 XII)

Rok		Liczba Bezrobot- nych Ogółem	w tym					
			kobiety	absolwenci	zwolnieni z przyczyn dot. zakładu	bez prawa do zasilku	w wieku 18-44 lata	pozostający bez pracy pow. 12 m.-cy
1994	Miasto	1044	576	62	159	401	877	334
	Gmina	156	74	14	17	66	135	59
1996	Miasto	830	539	29	59	352	674	300
	Gmina	146	77	4	7	71	122	56
1997	Miasto	504	350	16	23	378	416	215
	Gmina	89	53	2	2	67	74	40

4. STRUKTURA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA GMINY

Gmina Czarna Białostocka położona jest na północ od Białegostoku, w odległości kilkunastu kilometrów od miasta wojewódzkiego. Powierzchnia całej gminy wynosi 20654 hektarów.

Gmina Czarna Białostocka obejmuje swoim zasięgiem znaczny obszar Puszczy Knyszyńskiej. Powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 15212 ha.

Jedyne miasto na terenie gminy, a zarazem siedziba Urzędu Miasta i Gminy, to miasto Czarna Białostocka, ulokowane po obu stronach szlaku kolejowego Białystok - Kuźnica Białostocka - Granica Państwa, przy drodze krajowej Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka - Granica Państwa, położone prawie centralnie w obszarze gminy.

Obszary wiejskie gminy to rolnicza przestrzeń produkcyjna uzupełniona zabudową zagrodową wsi i kolonii.

4.1 Układ przestrzenny

Teren całej gminy za względu na istniejące zagospodarowanie można podzielić na trzy główne obszary funkcjonalne:

- lasy
- tereny produkcji rolnej
- tereny zurbanizowane

Lasy są dominującym i trwałym elementem zagospodarowania przestrzennego gminy, gdyż zajmują one ok. 73% ogólnej powierzchni. Stanowią one fragment Puszczy Knyszyńskiej i wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. Są to lasy o wysokich walorach przyrodniczych objęte ochroną przyrodniczą i krajobrazową.

Tereny produkcji rolnej zajmują około 19% ogólnej powierzchni gminy. Występują tutaj przeważnie gleby słabe o małych wartościach przyrodniczych i niskiej wartości produkcyjnej zaliczane w przewadze do V i VI klasy bonitacyjnej, z czego więcej niż połowa to łąki i pastwiska w trwałym użytkowaniu.

Do terenów tych funkcjonalnie przynależą produkcyjne jednostki osadnicze - wsie, stanowiące wiejską przestrzeń zurbanizowaną z zabudową zagrodową, uzupełnioną sporadyczną zabudową mieszkaniową jednorodzinną i usługową.

Tereny zurbanizowane to miasto Czarna Białostocka ulokowane przy ruchliwej trasie międzynarodowej, w odległości 25 km od Białegostoku i 35 km od granicy państwa z Białorusią. Stanowi ono główny ośrodek usługowy gminy i zaplecze przemysłowe.

4.2 Struktura władania

Struktura władania gruntami w mieście i gminie przedstawia się następująco:

- grunty komunalne w zasobach,
- grunty państwowe,
- grunty w zarządzie,
- grunty komunalne w użytkowaniu wieczystym,

- grunty państwowe w użytkowaniu wieczystym,
- grunty prywatne,
- grunty inne i wody.

Gruntami, które w działalności gminy odgrywają znaczącą rolę, są grunty komunalne w zasobach. Należy tu podkreślić, że Zarząd powinien w pierwszym okresie oddawać grunty z zasobów komunalnych w wieczyste użytkowanie. W takim bowiem przypadku można określić sposób i termin zabudowy sprzedawanych działek. Stosownie do przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami za rozpoczęcie budowy uważa się wykonanie fundamentów, a za zakończenie budowy przyjmuje się zakończenie zamkniętego stanu surowego obiektu. Uwłaszczenie takiej nieruchomości nastąpić może dopiero po spełnieniu warunków stawianych przez gminę.

Zarząd Gminy może także korzystać z prawa pierwokupu gruntów nabytych uprzednio od Skarbu Państwa. Może to mieć znaczenie np.: przy konieczności nabycia lub powiększenia działek niezbędnych do realizacji celów publicznych.

4.3 Podział administracyjny

W układ administracyjny gminy wchodzi 1 miasto Czarna Białostocka i 17 sołectw z przynależnymi do nich osadami:

- Brzozówka Koronna: wieś Brzozówka Koronna, kolonia Podbrzozówka.
- Brzozówka Ziemiańska: wieś Brzozówka Ziemiańska, kolonia Brzozówka Strzelecka.
- Czarna Wieś Kościelna: wieś Czarna Wieś Kościelna, leśniczówka Wilcza Jama, przysiółek Rudnia, gajówka Jesienicha, leśniczówka Niemczyn, gajówka Rogoziński Most, gajówka Straż.
- Jezierzysk: wieś Jezierzysk, kolonia Osierodek, gajówka Ośrodek.
- Karczmisko: wieś Karczmisko, leśniczówka Łazarz.
- Klimki: wieś Klimki, kolonia Dworzysk.
- Kosmaty Borek: wieś Kosmaty Borek.
- Łapczyn: wieś Łapczyn.
- Machnacz: wieś Machnacz.
- Niemczyn: wieś Niemczyn.
- Ogóły: wieś Ogóły, kolonia Burczak.
- Oleszkowo: wieś Oleszkowo, kolonia Chmielnik, kolonia Lacka Buda, leśniczówka Przewalanka.
- Ruda Rzeczką: wieś Ruda Rzeczką, kolonia Krzyżyki, kolonia Złotoria.
- Wólka Ratowiecka: wieś Wólka Ratowiecka, kolonia Ratowiec, kolonia Podratowiec.
- Zamczysk: wieś Zamczysk, kolonia Podzamczysk.
- Złota Wieś: wieś Złota Wieś, kolonia Ponure, leśniczówka Horodnianka.
- Zdroje: wieś Zdroje.

Lasy państwowe na terenie gminy administruje Nadleśnictwo Czarna Białostocka (obręb Czarna Białostocka i obręb Żłota Wieś) i Nadleśnictwo Knyszyn (część obrębu Knyszyn).

4.4 Krajobraz wiejski i stan zabudowy

Zabudowa wiejska w gminie Czarna Białostocka to typowa zabudowa na Podlasiu. Większość wsi oparta jest o układ ulicówki. W 90 % jest to zabudowa zagrodowa. W znikomym stopniu występuje zabudowa czysto mieszkaniowa. Stare siedliska wiejskie często wykorzystywane są jako letniskowe. W większości są to budynki drewniane o prostej formie z dachami dwuspadowymi. Co najmniej połowa budynków jest w złym stanie technicznym i wymaga gruntownych remontów. Wielką zaletą zabudowy wiejskiej jest jej malownicze położenie i utrzymanie klimatu starych siedlisk.

Jezierysk - wieś nieduża, sporo zabudowy rozproszonej /kolonia Osierodek/. Obok wsi usługi związane z obróbką drewna - 2 traki.

Zdroje - jedna z większych wsi w gminie. Zabudowa siedliskowa w postaci typowej ulicówki. Większość siedlisk zlokalizowana po stronie południowo wschodniej, na ich tyłach droga zagumienna. Usługi wiejskie: zlewnia mleka, remiza OSP, klub, plac szkolny, wodopój, kopalnia żwiru i kopalnia piasku. Na kolonii działka siedliskowa stanowiąca zasoby gminy.

Niemczyn - zabudowa zagrodowa dość zwarta /ulicówka/ z fragmentami ulicy zagumiennej. Usługi: klub rolnika. W zasobach gminy 2 działki siedliskowe, dawna szkoła podstawowa, ujęcie wody. Budynek dawnej szkoły z 1936 r. stanowi zabytek kulturowy architektury drewnianej. Dawna kopalnia piasku służy jako wysypisko śmieci. Kopalnia żwiru.

Zamczysk - wieś niewielka, urokliwa. Zabudowa stara - wiele przykładów dawnej architektury drewnianej z lat 20-tych XX w. Liczne zagrody pojedyncze na kolonii Podzamczysk. Dwa siedliska stanowią zasoby gminy. Grodzisko wczesnośredniowieczne - obiekt archeologiczny objęty ochroną konserwatorską.

Brzozówka Ziemiańska - niewielka wieś na północnym brzegu rzeki Brzozówki. Siedliska dochodzą do rzeki. Zabudowa zaniedbana, w większości drewniana, stara, stanowiąca zabytki kulturowe. Trzy siedliska na kolonii. Cztery siedliska we wsi należą do zasobów gminy. Liczne domy niezamieszkałe.

Brzozówka Koronna - mała wieś obok Brzozówki Ziemiańskiej położona na południowym brzegu rzeki Brzozówka. Zabudowa zagrodowa zaniedbana, stara, drewniana, stanowiąca zabytki kulturowe. Liczne domy niezamieszkałe. Dawna żwirownia stanowi wysypisko śmieci. Kopalnia piasku.

Łapczyn - wieś średniej wielkości, zabudowa zagrodowa raczej zaniedbana. Trzy działki siedliskowe należą do zasobów gminy. Kopalnia żwiru, kopalnia piasku.

Oleszkowo - sołectwo liczne - kolonie: Lacka Buda i Chmielnik. Kopalnia żwiru użytkowana jako wysypisko śmieci. W zasobach gminy siedlisko wiejskie i użytki rolne.

Kosmaty Borek - jedna ze średniej wielkości wsi gminy Czarna Białostocka. Zabudowa zagrodowa w formie ulicówki, wiele działek wolnych. Działki gminne to: łąka z lasem, kopalnia żwiru.

Karczmisko - wieś średniej wielkości malowniczo położona nad północnym brzegiem rzeki Czarnej, z trzech stron otoczona lasem. W zasobach gminy jedna niewielka działka siedliskowa. Inne działki gminne to grzebowisko zwierząt i dawna kopalnia żwiru funkcjonująca jako wysypisko śmieci.

Czarna Wieś Kościelna - największa i najzasobniejsza w gminie. Oprócz zabudowy zagrodowej występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Liczne działki wolne przeznaczone pod zabudowę zagrodową lub jednorodziną. Stan ogólny zabudowy zadowalający - wiele budynków wyremontowanych. Przy wjeździe do wsi kościół parafialny rzymsko-katolicki pod wezwaniem Matki Boskiej Anielskiej /murowany 1912 - 1920/ - objęty ochroną konserwatorską. Liczne usługi: szkoła podstawowa, ośrodek zdrowia, klub, zlewnia mleka, 2 sklepy, remiza OSP, ujęcie wody, 2 zakłady przerobu drewna /trak i stolarnia/. W zasobach gminy jedna działka stanowiąca użytki rolne. Inne działki gminne przeznaczone są pod usługi publiczne lub stanowią tereny niezabudowane. W okolicach wsi udokumentowane złoża surowców ilastych (brak zgody wojewody na wydobycie).

Ogóły - mała wieś malowniczo położona w zakolu rzeki Czarnej, łącznie z kolonią Burczak liczy zaledwie kilka gospodarstw. Zabudowa siedliskowa rolnicza. Jeden zakład rzemieślniczy - stolarnia.

Klimki - wieś o układzie ulicówki z fragmentem ulicy zagumiennej. W zasobach gminy 3 działki siedliskowe. Stara kopalnia piasku.

Wólka Ratowiecka - jedna z większych wsi w gminie. Zabudowa zagrodowa w formie typowej ulicówki z drogą zagumienną. Znajduje się tu jedyna w gminie Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna. Usługi to klub i remiza. Istniejący dawny budynek szkoły wymaga zagospodarowania. Do sołectwa tego należy malowniczo położona kolonia Ratowiec gdzie rzeki Jurczycha i Czarna łączą się. Znajduje się tu nieczynny młyn wodny.

Ruda Rzeczek - wieś średniej wielkości z typową zabudową zagrodową. Na kolonii Złotoria nowy duży budynek mieszkalny, wyznaczone w planie wolne tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej Działki gminne to dwie żwirownie i kopalnia piasku. W zasobach gminy kilka działek siedliskowych.

Złota Wieś - przepięknie położona wieś z dogodnym dojazdem od drogi krajowej. Nieliczna, typowa zabudowa zagrodowa, pozostała zabudowa to mieszkaniówka jednorodzinna. Nowe, wyznaczone w planie, wolne tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Kolonia Ponure położona po drugiej stronie szosy stanowi większą polanę w puszczy z paroma opuszczonymi działkami zagrodowymi.

Machnacz - mała wieś położona przy torach kolejowych stanowiąca w zasadzie kolonię miasta Czarna Białostocka. Nieliczna zabudowa zagrodowa.

4.5 Krajobraz miasta i stan zabudowy

Miasto Czarna Białostocka funkcjonalnie i planistycznie podzielone jest na trzy jednostki - dzielnice:

- **Jednostka A** - stanowi główny trzon miasta o funkcji mieszkaniowo-usługowej z przewagą zabudowy wielorodzinnej (osiedle Zory, osiedle przy

ul. Traugutta). Zlokalizowana jest tu większość usług miejskich: pawilony handlowe, przychodnia rejonowa, bank, targowisko miejskie, poczta, posturunek policji, przedszkole, dwie szkoły podstawowe i zespół szkół średnich, stadion, biblioteka miejska, a także urządzenia komunalne: ujęcie wody, ciepłownia miejska i obiekty przemysłowe: tartak.

- **Jednostka B** - położona jest po północno-zachodniej stronie linii kolejowej i stanowi dzielnicę przemysłowo-składową z zabudową mieszkaniową uzupełnioną usługami. Znajdowało się tu szereg, obecnie nie do końca wykorzystanych, obiektów i urządzeń obsługi rolnictwa: baza gminnej spółdzielni, baza Przedsiębiorstwa Produkcji Leśnej, baza gospodarczo-techniczna Nadleśnictwa Czarna Białostocka, obiekty dawnej lecznicy weterynaryjnej i po dawnym skupie żywca. Teren i obiekty Zakładu Produkcyjnego Materiałów Budowlanych zostaną przeznaczone na potrzeby Bazy Przeladunkowej Paliw. Znajduje się tu również kościół katolicki, cmentarz, Miejski Dom Kultury. Na os. „Zielone” zostały przygotowane tereny pod przyszłe budownictwo jednorodzinne. Teren został uzbrojony i podzielony na działki budowlane. Właścicielem terenu jest gmina.
- **Jednostka C** - to rolnicza część miasta z przewagą istniejącego budownictwa zagrodowego. Teren ten stanowi rezerwę pod dalszą rozbudowę miasta. Ważniejsze usługi: cerkiew, cmentarz prawosławny, stacja paliw, zajazd, zakłady kamieniarskie i betoniarskie.

Czarna Białostocka jest miastem młodym i rozwijającym się jako osada mieszkalno - usługowa dla lokalnego przemysłu maszynowego i drzewnego. Miasto to, aczkolwiek ładnie położone i należycie utrzymane nie ma wyraźnie wykształconego centrum. Skupisko usług u zbiegu ulic Piłsudskiego i Torowej nie stwarza klimatu centrum miasta. Obok natomiast pozostaje wolny teren należący do tartaku, a naprzeciwko dawna kotłownia. Na tym terenie należałoby stworzyć plac miejski - rynek obudowany pierzeją zabudową usługowo-mieszkaniową, a dawną kotłownię przebudować na ratusz - siedzibę Urzędu Miasta i Gminy.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

5.1 Układ komunikacyjny

Przez gminę przebiega linia kolejowa Warszawa - Białystok - Sokółka - Kuźnica Białostocka. Lina jest zelektryfikowana i ma możliwość obsługi ruchu ze wschodu.

Przez gminę przebiegają dwie drogi krajowe szybkiego ruchu:

- droga nr 18 - Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka – Granica Państwa
długość drogi na terenie gminy - 13 km
- droga nr 19 - Lublin – Białystok - Suwałki - Granica Państwa
długość drogi na terenie gminy - 6 km

Obie drogi są zaliczane do III klasy technicznej, międzyregionalne, zaliczane do dróg ekspresowych z dopuszczeniem kursowania pojazdów o obciążeniu 100 KN/os.,

Odcinek drogi krajowej nr18 kolidujący z zabudową os. Buksztel dotychczas przewidywano w nowym przebiegu po wschodniej stronie istniejącej drogi. Projektowana obwodnica przez os. Buksztel - nawet gdyby miała szansę realizacji nie spełniałaby swojego zadania, gdyż przebiegałaby przez tereny które z uwagi na warunki fizjograficzne najlepiej nadają się do zabudowy. Przewiduje się w perspektywie, że projektowany ciąg drogi Via Baltica będzie przebiegał przez Knyszyn co niewątpliwie wpłynie na zmniejszenie ruchu na odcinku drogi nr 19 przechodzącym przez Buksztel, więc planowana obwodnica może okazać się niezasadna.

Dawne drogi wojewódzkie na terenie gminy, obecnie drogi powiatowe to:

- Czarna Białostocka - Czarna Wieś Kościelna - Oleszkowo - Niemczyn - Zdroje - granica gminy
- Czarna Wieś Kościelna - Klimki - Wólka Ratowiecka - Ruda Rzeczką
- Złota Wieś - Wólka Ratowiecka
- Czarna Wieś Kościelna - Ogóły
- Czarna Wieś Kościelna - Karczmisko
- Kosmaty Borek
- Chmielnik - Łapczyn - Brzozówka Strzelecka - Brzozówka Ziemiańska - Przewalanka
- Niemczyn - Jezierzysk - granica gminy
- Niemczyn - granica gminy (do Łosińca)

Drogi gminne:

- Jezierzysk - Osierodek
- Jezierzysk - Zdroje
- Niemczyn - Zamczysk - Podzamczysk
- Chmielnik
- Oleszkowo - Karczmisko
- Oleszkowo - Lacka Buda
- Kosmaty Borek - Karczmisko
- Czarna Wieś - droga zakładowa do „Agromy”
- Kolonia Burczak
- Ogóły - Kolonia Ratowiec
- Wólka Ratowiecka - Pierkał Zawały
- Ruda Rzeczką - Brzozowy Mostek

Pozostałe drogi to drogi sołeckie, zakładowe lub leśne.

5.2 Zaopatrzenie w wodę

Większość odbiorców wody na terenie miasta i gminy Czarna Białostocka jest zaopatrywanych w wodę poprzez sieć wodociągową.

Odbiorcy wody na terenie **Gminy Czarna Białostocka** korzystają z ujęć :

- w **Czarnej Wsi Kościelnej** – z dwóch studni głębinowych o łącznej wydajności 140 m³/h. Zaopatruje ono w wodę wsie Czarna Wieś Kościelna, Karczmisko, Kosmaty Borek, Oleszkowo, Klimki, Wólka Ratowiecka, Ruda Rzecznica, Złota Wieś.
- w **Niemczynie** – z dwóch studni głębinowych o łącznej wydajności 40 m³/h. Zasila ono sieć wodociągową doprowadzającą wodę do wsi Niemczyn, Podniemczyn, Zamczysk, Podzamczysk, Łapczyn, Brzozówka, Chmielnik, Oleszkowo, Jezierzysk, Kol. Ośrodek, Zdroje.

Decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku ustalono strefę ochrony w promieniu 10 m wokół każdej studni.

Sieć wodociągowa na terenie gminy ma ok. 60 km długości i zaopatruje 527 odbiorców. Zrealizowana sieć wodociągowa umożliwi dostarczenie wody do większości odbiorców na terenie gminy. Utrudniony dostęp do sieci wynika z rozproszonej zabudowy na niektórych terenach lub z lokalizacji budynków z dala od ciągów komunikacyjnych (zabudowa kolonijna). W 1997 r. średnie zużycie wody na mieszkańca wynosiło ok. 60 l.

Woda dla **miasta** dostarczana jest z ujęcia zlokalizowanego przy ul. Piłsudskiego, przekazanego do eksploatacji w 1984 r. Zasoby źródła składającego się z dwóch studni głębinowych, zostały określone na 284 m³/h (2800 m³/dobę) i wykorzystywane są dotychczas w ok. 35 %.

Łączna długość sieci wodociągowej wynosi ok. 28 km. Dostarcza ona wodę do ok. 1000 odbiorców. Sprzedaż wody w 1997 r. wyniosła ok. 284 000 m³ przy średnim zużyciu dobowym wody na mieszkańca ok. 85 l. Jedynie dzielnica Perkały zasilana jest z wodociągu wiejskiego z ujęcia w Czarnej Wsi Kościelnej.

Własne ujęcia wody posiadają również niektóre **zakłady przemysłowe** :

- PAGED – 1 studnię głębinową o wydajności 31 m³/h,
- Zakłady Prefabrykacji Betonów – 2 studnie o wydajności 42 m³/h i 62 m³/h,
- Fabryka Maszyn Rolniczych „Biafamar” – 3 studnie o łącznej wydajności 178 m³/h oraz jedna studnia głębinowa o wydajności 42,5 m³/h znajdująca się poza zakładem jako rezerwa przeciwpożarowa.

Opisywany układ magistrali wodociągowych na terenie miasta i gminy przedstawiono na załączonym planie sytuacyjnym.

5.3 Kanalizacja sanitarna

~~Wsie na terenie Gminy Czarna Białostocka, z wyłączeniem największej z nich Czarnej Wsi Kościelnej, w większości nie mają kanalizacji sanitarnej. Ścieki gromadzone są w suchych ustępach lub szambach i wywożone do punktu zlewnego oczyszczalni ścieków lub na wylewisko.~~

— Obecnie jedyna oczyszczalnia ścieków w gminie zlokalizowana jest w mieście Czarna Białostocka, a kanalizacją sanitarną objętych jest ok. 40 % terenów miejskich.

— Teren skanalizowany położony we wschodniej części miasta podzielony jest na kilka zlewni. Z południowej części miasta, poniżej ul. Piłsudskiego ścieki spływają grawitacyjnie do oczyszczalni, natomiast z północnej ścieki odprowadzane są do przepompowni oznaczonej jako P-1 przy ul. Pięknej, skąd przetłaczane są do kanału grawitacyjnego w ul. Sienkiewicza. Ścieki z zachodniej części miasta odprowadzane są siecią kanalizacji grawitacyjnej i ciśnieniowej za pomocą przepompowni zlokalizowanych na os. „Zielone”.

— Długość sieci kanalizacji grawitacyjnej o średnicach \square 100–600 wynosi 9200 m. Rurociągi tłoczne o średnicach \square 100–250 mają długość ok. 2000 m.

— Ścieki oczyszczane są w zmodernizowanej w 1994 r. mechaniczno-biologicznej oczyszczalni o przepustowości $Q_{max} = 2500$ m³/dobę. Część biologiczna oczyszczalni pracuje na osadzie czynnym w zbiornikach sekwencyjnych tzw. SBR. Po oczyszczeniu, ścieki odprowadzane są do rzeki Czepielówki stanowiącej dopływ Czarnej i następnie Supraśli. Obecnie rozwiązania wymaga gospodarka osadami z oczyszczalni ścieków.

Sieć kanalizacji sanitarnej w mieście i gminie wynosi 57,2 km, w tym na miasto przypada - 44,3 km zaś na wsie: Czarna Wieś, Klimki i Wólkę Ratowiecką - 12,9 km. Elementem sieci kanalizacyjnej są przepompownie ścieków. Łącznie jest eksploatowanych 32 przepompownie, z czego w mieście 19 przepompowni, 4 tłocznie oraz 9 przepompowni we wsiach.

Charakterystyka zlewni:

Wszystkie ścieki przepompowywane są do oczyszczalni kanalizacją tłoczną przez przepompownię ścieków zlokalizowaną przy ul. Brzozowy Mostek. Do tej przepompowni odprowadzane są, poprzez przepompownie lokalne, ścieki z wsi oraz całego miasta.

Kanalizacją sanitarną objętych jest ok. 99% terenów miejskich.

Obecnie na terenie gminy Czarna Białostocka działa jedna oczyszczalnia ścieków oddana do użytku w 2018 r., zlokalizowana przy ul. Świerkowej 16. Zaprojektowana została w oparciu o technologię przepływową z podwyższonym usuwaniem biogenów - $Q_{max} = 1780$ m³/dobę. Część biologiczną oczyszczalni stanowią dwa reaktory o pojemności 1378 m³ każdy, pracujące na zasadzie osadu czynnego. Po oczyszczeniu ścieki odprowadzane są do rzeki Jurczychy stanowiącej dopływ rzeki Czarnej, a następnie rzeki Supraśl.

Odpady powstające na kracie i sitach odbierane są przez wyspecjalizowaną firmę. Osad czynny nadmierny spełnia kryteria dopuszczające do stosowania osadu do nawożenia pól i jest wykorzystywany w rolnictwie do użyźniania gleb. Oczyszczalnia jest wyposażona w instalacje wapnowania osadu.

5.4 Kanalizacja deszczowa

Na terenie gminy Czarna Białostocka nie ma kanalizacji deszczowej, jedynie w mieście wybudowano odcinki kanałów odprowadzających wody opadowe do rzeki Czepielówki. Zlokalizowane one zostały głównie w centrum miasta.

Teren miasta odwadniany jest głównie za pośrednictwem rowów melioracyjnych, cieków wód powierzchniowych które mają bezpośredni spływ do rzeki Czepielówki, a pośrednio do Czarnej i Supraśli. Spływ wód deszczowych odbywa się przez sztuczny zalew zlokalizowany na rzece Czepielówce. Spływające zanieczyszczenia wód opadowych powodują jego zamulanie. Z tego względu nie może on być wykorzystywany zgodnie z pierwotnym zamierzeniem dla celów rekreacyjno - sportowych i ochrony przeciwpożarowej.

5.5 Ciepłownictwo

Ogrzewanie budynków we wsiach **na terenie gminy** realizowane jest za pomocą pieców kaflowych opalanych drewnem i węglem oraz indywidualnych kotłowni opalanych węglem lub rzadziej olejem opałowym.

Głównym dostawcą energii cieplnej w **mieście Czarna Białostocka** jest ciepłownia miejska przy ul. Fabrycznej należąca do Zakładu Energetyki Ciepłej Przedsiębiorstwa Komunalnego o wydajności znamionowej 14,54 MW dostarczająca ciepło w postaci wody gorącej. Do wytwarzania ciepła służą w niej dwa kotły typu WR-5 i jeden kocioł WR-2.5.

Woda gorąca dostarczana jest do odbiorców za pomocą sieci cieplnej wysoko - i niskoparametrowej o łącznej długości ok. 7 km. Przeprowadzana przez „Fundację Poszanowania Energii” analiza przepustowości sieci cieplnej wykazała, że jest ona wykorzystana w ok. 35 %, a zatem ma dużą rezerwę pozwalającą na dostarczenie ciepła do większej ilości odbiorców.

Z sieci cieplnej wysokoparametrowej zasilane są 23 węzły cieplne z których woda doprowadzana jest do instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Obliczeniowe zapotrzebowanie ciepła odbiorców w sezonie grzewczym 1993/94r. wynosiło 15.34 MW. Porównanie obu wielkości świadczy o deficycie mocy cieplnej w ciepłowni w okresie minimalnych temperatur zewnętrznych w sezonie grzewczym.

Z miejskiej sieci cieplnej ogrzewane są budynki wielorodzinne spółdzielni mieszkaniowych i budynki komunalne zlokalizowane pomiędzy ulicami Fabryczną, Torową i Piłsudskiego oraz Traugutta i Szkolną. Łącznie ciepłem z ciepłowni miejskiej ogrzewane są 52 budynki. Ciepło to wykorzystywane jest głównie na potrzeby centralnego ogrzewania, ponieważ aż 46 % budynków nie posiada instalacji ciepłej wody użytkowej.

Prócz ciepłowni miejskiej, w granicach miasta zlokalizowane są dwie kotłownie przemysłowe o łącznej mocy 3.76 MW i 24 kotłownie indywidualne o łącznej mocy 2.53 MW – zostały one zaznaczone na załączonym planie sytuacyjnym. Do opalania w kotłowniach stosuje się węgiel, trociny a w jednej z nich szyszki.

Udział ciepłowni miejskiej w pokrywaniu komunalnych (grzewczych) potrzeb cieplnych wynosi 85,2 %.

W roku 1998 rozpoczęto przygotowania do kompleksowej modernizacji systemu ciepłego miasta Czarna Białostocka. W planach przewidziana jest likwidacja jednego z węzłów grupowych oraz wyłączenie związanej z nim sieci niskoparametrowej. W zamian rozbudowana zostanie sieć wysokoparametrowa, w budynkach zostaną ustawione kompaktowe węzły cieplne umożliwiające dostarczanie do mieszkań ciepłej

wody użytkowej. Przewidziany termin zakończenia prac III-ci kwartał 2000 roku.

5.6 Energetyka

Przez teren gminy przebiegają następujące linie elektro-energetyczne:

WN 110 kV Białystok - Suwałki

SN 30 kV Knyszyn - Czarna Białostocka

SN 30 kV Białystok - Wasilków - Czarna Białostocka

SN 15 kV Czarna Białostocka - Sokółka

SN 15 kV Knyszyn - Czarna Białostocka

SN 15 kV Czarna Białostocka - Kuźnica

Na terenie m. Czarna Białostocka pracuje rozdzielnia 110/15 kV „Polanka”, która czasowo jest zasilana z istniejącej linii WN 110 kV Białystok - Sokółka.

Docelowo będzie zasilana linią WN 110 kV Białystok - Wasilków - Sidra - Augustów, której trasa będzie biegła przez gminę Czarna Białostocka.

5.7 Telekomunikacja

Na terenie gminy działa jeden operator telefonii przewodowej i trzech sieci komórkowych. Podstawowe potrzeby w zakresie dostępności usług telekomunikacyjnych zostały zaspokojone podczas budowy podziemnej sieci telefonicznej w ramach społecznych komitetów budowy. Zarówno na terenie miasta jak i na terenie gminy odbyło się to w dwóch oddzielnych etapach. Ostatnie inwestycje zakończyły się w 1996 roku dwuetapową budową około 23 km sieci na terenie gminy.

Telekomunikacja Polska S.A. przeprowadziła wzdłuż drogi krajowej nr 18 tranzytową linię światłowodową Białystok - Suwałki.

Obecnie gmina Czarna Białostocka ma zapewniony dostęp do sieci szerokopasmowej Polski Wschodniej, w ramach której sieć szkieletowa jest otwarta dla wszystkich zainteresowanych przedsiębiorstw telekomunikacyjnych dostarczających usług szerokopasmowych użytkownikom końcowym – mieszkańcom, podmiotom publicznym i gospodarczym.

Dodatkowo Miejska Sieć Komputerowa BIAMAN w Białymstoku, będąca rozległą szerokopasmową siecią komputerową typu MAN (Metropolitan Area Network), działającą na obszarze Białegostoku i województwa podlaskiego. Z usług BIAMAN korzysta m.in. UM w Czarnej Białostockiej.

5.8 Gospodarka odpadami

Odpady stałe z miasta wywożone są na składowisko odpadów w Studziankach gm. Wasilków. Ponadto na terenach wiejskich znajduje się 6 wyznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego gminy punktów gromadzenia odpadów i kilka nie oznaczonych. Wysypiska te zlokalizowane są w nieczynnych wyrobiskach dawnych żwirowni. Ze względu na ograniczoną pojemność gminnych wysypisk, większość jest już prawie wypełnionych, należy systematycznie zamykać kolejne obiekty (obecnie wyłą-

czono z eksploatacji wysypisko we wsi Klimki). Zgodnie z uchwaloną przez Radę Miejską uchwałą o utrzymaniu czystości i porządku w gminie odpady stałe z terenu miasta i gminy powinny usuwać wyspecjalizowane przedsiębiorstwa oczyszczania. Na terenie miasta rozpoczęto wdrażanie programu selektywnej zbiórki odpadów.

Niezwykle ważnym problemem, którym należy już się zająć, jest projekt budowy we współpracy z gminami sąsiednimi (Supraśl, Wasilków) nowego wysypiska śmieci spełniającego obowiązujące w tym zakresie przepisy szczegółowe. W zależności od przyjętej strategii powinien powstać nowoczesny zakład sortujący odpady, kompostownia lub spalarnia.

6. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA

6.1 Jakość gleb i warunki klimatyczne

Gmina Czarna Białostocka znajduje się na Wysoczyźnie Białostockiej, której gleby powstały z osadów zlodowacenia środkowopolskiego oraz holocenijskiego. Są to torfy, aluwia, deluwia i piaski eoliczne. W gminie w największym procencie występują gleby piaskowe różnych typów, gleby bielcowe i pseudobielcowe oraz częściowo gleby brunatne kwaśne i wyługowane, glejowe i bagienne (torfowe, murszowo-torfowe i mułowo-torfowe). Cechą wspólną gleb piaskowych różnych typów wytworzonych z piasków luźnych i słabo gliniastych jest bardzo lekki skład granulometryczny i oraz charakterystyczny poziom rdzawy. Są to gleby bielcowo-brunatne, najczęściej wyługowane i kwaśne, w znacznym stopniu gleby rdzawe. Gleby te stanowią prawie 70% terenów gminy i zaliczane są do kompleksów 6 i 7 przydatności rolniczej. W kontekście jakości rolniczej kompleks żytni słaby stanowi 47,9% użytków rolnych, zaś kompleks żytni bardzo słaby - 24,2%.

Region północno-wschodni zaliczany jest do najzimniejszych w kraju. Charakteryzuje go krótki okres wegetacji i krótki okres bezprzymrozkowy. Warunki wodne są mało korzystne. Prawie 50% gleb wykazuje trwałe niedobory wody. Niesprzyjające warunki agroklimatyczne powodują obniżenie plonów zbóż średnio o 0,3 t/ha. Według kwalifikacji jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmina ta zajmuje 46 miejsce spośród dotychczasowych 49 gmin.

6.2 Struktura użytkowania gruntów

Ogólna powierzchnia użytków rolnych na terenie całej gminy wynosi 4480ha. Ogólna powierzchnia gruntów należących do indywidualnych rolników wynosi: 4236 ha

użytki rolne	3536 ha
grunty orne	2174 ha
sady	15 ha
łąki i pastwiska	1347 ha
lasy	413 ha

Własność prywatna indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi:

w powierzchni gruntów	20,51 %
w użytkach rolnych	90,37 %
w lasach	2,70 %

Strukturę zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych stanowią zboża i ziemniaki. Spowodowane jest to rodzajem kompleksów glebowych: słabego i bardzo słabego żytanego.

Ogółem powierzchnia zajęta pod uprawy wynosi	2468 ha
Zboża podstawowe i mieszanki zbóż	1651 ha
Ziemniaki	541 ha

Średnie plony osiągnięte w indywidualnych gospodarstwach rolnych gminy wynoszą dla pszenicy 21,5 q/ha, żyta 20 q/ha, owsa 19 q/ha, ziemniaków 145 q/ha. Szczególnie plony pszenicy odbiegają od średniej krajowej. Szacuje się, że miejsce pszenicy w zasiewach wynika z konieczności żywienia zwierząt hodowlanych własną paszą, a nie z faktu istnienia odpowiednich warstw glebowych.

6.3 Struktura gospodarstw rolnych

Gospodarstwa indywidualne posiadają 95,46 % powierzchni użytków rolnych. Pozostałe 4,54 % powierzchni należy do Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Wólce Ratowieckiej.

Przeważają gospodarstwa małe do 5 ha, stanowi to 60 % ogółu gospodarstw rolnych. Tylko 10 % ogółu gospodarstw rolnych ma powierzchnię powyżej 15 ha. Największe gospodarstwa rolne znajdują się w obrębie wsi Zdroje, są to gospodarstwa o powierzchni ok. 30 ha.

Struktura wieku użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 15 ha przedstawia się następująco:

do 40 lat	40 %	wszystkich gospodarstw
60 lat i więcej	20 %	wszystkich gospodarstw,
zaś dla gospodarstw o powierzchni od 0,5 do 2,0 ha:		
do 44 lat	20 %	wszystkich gospodarstw
60 lat i więcej	40 %	wszystkich gospodarstw.

Pracujących wyłącznie w swoich własnych gospodarstwach jest:

w wieku do 29 lat	20%	wszystkich pracujących
60 lat i więcej	20%	wszystkich pracujących.

Podstawowe uprawy to zboża (pszenica, owies, żyto oraz mieszanki zbożowe) i ziemniaki. Stosunkowo rzadko uprawiane są rośliny motylkowe na nasiona - gryka i rośliny strączkowe. Wynika to z faktu niskiej kultury rolnej i traktowania gospodarstwa jako niskotowarowego. Produkcja zwierzęca ogranicza się do hodowli pojedynczych, rzadziej kilkunastu sztuk trzody chlewnej, bydła mlecznego, niewielkich stad ptactwa domowego. Jest to produkcja głównie na „własne potrzeby”. Jedynie rolnicy ze wsi Zdroje są nastawieni na towarową produkcję rolną, przodują w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

7. POTENCJAŁ USŁUGOWY I GOSPODARCZY

7.1 Oświata i wychowanie

a/ Opieka przedszkolna

Organizacja opieki przedszkolnej jest realizowana jako zadanie własne gminy. Na terenie opracowania funkcjonuje tylko 1 przedszkole, zlokalizowane w mieście Czarna Białostocka przy ul. Torowej. Poza tym dzieci w wieku 6 lat uczęszczają do *falii przedszkola przy ul. Czajkowskiego* oraz do Szkoły Podstawowej w Czarnej Wsi Kościelnej. W 1996 r. opieką przedszkolną objętych było 252 dzieci w 11 oddziałach przedszkolnych. Na koniec 1996 r. w mieście i gminie Czarna Białostocka było łącznie 729 dzieci w wieku 3-6 lat. Opieką przedszkolną objętych było zaledwie 45 % dzieci. Mając na względzie docelowy wzrost liczby ludności oraz poprawę obsługi w zakresie opieki przedszkolnej, należało zarezerwować teren pod drugi obiekt tego typu.

b/ Szkoły podstawowe

Organizacja szkolnictwa podstawowego również należy do zadań własnych gminy. Na terenie opracowania funkcjonują 3 szkoły podstawowe: 2 - na terenie miasta Czarna Białostocka, 1 - w Czarnej Wsi Kościelnej. Łącznie uczęszczało do nich w 1996 r. - 1662 uczniów. Jak wynika z tab. 10 nie były mocno zatłoczone. Wskaźniki (liczba uczniów przypadająca na 1 pomieszczenie do nauki oraz na 1 oddział) były niższe niż średnie dla województwa białostockiego. Na dzień dzisiejszy istniejące szkoły podstawowe zaspakajają potrzeby ludności w tym zakresie. Śledząc dane statystyczne dotyczące liczby ludności w 1996 r. wg roczników urodzeń można ogólnie stwierdzić, że na terenie miasta i gminy Czarna Białostocka w latach 1982- 1996 liczba urodzeń spada. Nie jest to jednak proces systematyczny - liczebność kolejnych roczników ulega wahaniom, zwłaszcza na obszarze wiejskim . Biorąc pod uwagę wynikający z prognozy przyrost ludności gminy oraz planowaną reformę oświaty, należałoby zarezerwować teren pod jeszcze jedną szkołę.

c/ Szkolnictwo ponadpodstawowe

Szkolnictwo ponadpodstawowe istniejące na obszarze opracowania to: 3 szkoły zlokalizowane na terenie miasta Czarna Białostocka:

1/ liceum ogólnokształcące (w roku szkolnym 1996/97- 204 uczniów),

oraz 2 szkoły zawodowe (przewidziane do likwidacji):

2/ technikum (41 uczniów),

3/ szkoła zasadnicza (81 uczniów).

Łącznie do szkół ponadpodstawowych na terenie opracowania uczęszczało 326 uczniów.

Młodzież w wieku 15-19 lat w 1996 r. w mieście i gminie Czarna Białostocka łącznie liczyła 1003 osoby, a więc wynika z tego, że około 670 osób dojeżdżało do szkół tego typu poza obszar swojej gminy, zapewne głównie do Białegostoku.

Tab. 10 Szkoły podstawowe (stan na 31.XII.96 r.)

	Szkoły Ogółem	Pomieszczenia do nauczania		Nauczyciele pełno- zatrudnieni	Oddziały	Liczba uczniów przypadająca na		Ucznio- wie ogółem	w tym w klasie		Absolwenci
		ogółem	w tym izby lekcyjne			pomiesz- czenie	oddział		I	VIII	
Województwo - miasto - wieś	×	×	×	×	×	35 23	28 27	×	×	×	×
Miasto	2	53	42	73	55	27	26	1452	172	198	41
Gmina	1	11	11	12	9 *	20	24	219 *	27	22	18
Razem	3	64	53	85	64 *	×	×	1773 *	199	220	159

* łącznie z klasą „0”

7.2 Zdrowie i opieka społeczna

W obrębie terenu objętego opracowaniem funkcjonują 2 obiekty służby zdrowia podlegające Terenowemu Zespołowi Opieki Zdrowotnej w Białymstoku: - w mieście Czarna Białostocka przy ul. Torowej 1 znajduje się przychodnia rejonowa i apteka, - w Czarnej Wsi Kościelnej przy ul. Wesolej 24- ośrodek zdrowia.

Łącznie zatrudnionych w nich było w 1996 r: 8 lekarzy (w tym 5 dentystów), 2 farmaceutów, 14 pielęgniarek (w tym 3 położne).

Na 10 tys. ludności w mieście przypadało: 7 lekarzy, w tym 4 dentystów (wskaźnik dla woj. białostockiego - 6,2 lekarzy), 12,1 - pielęgniarek (w woj.- 62,0), 3 położne (w woj. - 7,8). Na terenach wiejskich obszaru opracowania wskaźniki te są wyższe od średnich dla wsi w woj. białostockim.

W zakresie pomocy społecznej obszar opracowania obsługuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany w Czarnej Białostockiej przy ul. Torowej 9, będący jednostką budżetową gminy.

7.3 Usługi kultury

W obrębie obszaru opracowania funkcjonuje 1 biblioteka publiczna w Czarnej Białostockiej przy ul. Torowej 9 z 1 placówką filialną i punktami bibliotecznymi funkcjonującymi na terenach wiejskich. Dysponowały one w 1996 r. księgozbiorem w ilości 37,1 tys. woluminów. Na 1000 ludności w mieście przypadało - 2.812 woluminów (w miastach woj. białostockiego - 3.213), na terenach wiejskich - 4.374 (w woj.- 3571).

W granicach opracowania funkcjonuje 1 dom kultury, zlokalizowany w Czarnej Białostockiej przy ul. Kościelnej 8 z filią w Niemczynie. Wymienione obiekty kultury są jednostkami budżetowymi gminy.

7.4 Usługi obsługi turystyki

Gmina posiada dobre warunki naturalne do rozwoju turystyki i wypoczynku (czyste powietrze, lekko pofałdowany teren porośnięty lasami ze specyficznym mikroklimatem, śródleśny zalew). Bariery rozwoju turystyki jest jednak skromna baza noclegowa, gastronomiczna i kulturalna. Na terenie opracowania, a właściwie tylko w mieście Czarna Białostocka funkcjonują: 2 bary - przy ul. Białostockiej 2 i Piłsudskiego 3, oraz Zajazd Leśny „Jard” przy ul. Białostockiej.

7.5 Usługi handlu i inne usługi bytowe

Usługi zarówno z zakresu handlu jak i innych skoncentrowane są głównie w mieście Czarna Białostocka. Tutaj również funkcjonuje zorganizowane targowisko miejskie.

Ogólnie można stwierdzić, że i w tym zakresie baza jest dosyć skromna. Na obszarach wiejskich praktycznie nie występuje - dotyczy to również usług z zakresu obsługi rolnictwa (nieliczne obiekty tego typu ulegają sukcesywnej likwidacji np. skup żywca, lecznica weterynaryjna w Czarnej Białostockiej). Mieszkańcy wsi robią zakupy w mieście bądź korzystają z handlu obwoźnego.

Mimo obserwowanego wzrostu rejestrowanych drobnych zakładów usługowych (głównie z zakresu handlu, usług remontowo - budowlanych, mechaniki pojazdów, transportu, naprawy sprzętu RTV i AGD), w dalszym ciągu brakuje pewnych usług np. usług krawieckich, zegarmistrzowskich, pralniczych, kosmetycznych itp. Braki występują również w zakresie handlu: - sklepów z branży odzieżowej, obuwniczej, pasmanteryjnej, tkanin itp.

7.6 Usługi pocztowe i telekomunikacji

Na terenie opracowania funkcjonują 2 urzędy pocztowo – telekomunikacyjne, w mieście Czarna Białostocka przy ul. Sienkiewicza oraz w Czarnej Wsi Kościelnej przy ul. Wesołej.

Wg danych statystycznych za 1996 r. - w mieście Czarna Białostocka było 1.888 abonentów telefonicznych, na 1000 ludności przypadało 190 abonentów (średnia dla miast województwa białostockiego wynosiła - 271,3). Natomiast na terenach wiejskich było 286 abonentów, co dało 135,5 abonenta na 1000 ludności. Wskaźnik ten był wyższy od średniego dla terenów wiejskich w województwie o 54,1.

7.7 Usługi szeroko pojętej administracji i inne

Usługi administracji skoncentrowane są również w mieście Czarna Białostocka. Najważniejsze z nich to: Urząd Miasta i Gminy, Nadleśnictwo Czarna Białostocka, Bank Spółdzielczy, Bank PKO, Komisariat Policji, Ochotnicza Straż Pożarna.

7.8 Wnioski

- 1/ Usługi na terenie opracowania skoncentrowane są głównie na terenie miasta Czarna Białostocka.
- 2/ Bardzo skromna baza usług w obrębie terenów wiejskich.
- 3/ Brak usług z zakresu obsługi rolnictwa.
- 4/ Skromna baza obsługująca turystykę i wypoczynek.
- 5/ Braki w wyposażeniu ludności w usługi handlu i usługi bytowe z zakresu niektórych branż.

7.9 Potencjał produkcyjny.

Przemysł na terenie opracowania zlokalizowany jest w mieście Czarna Białostocka. Głównie są to zakłady przemysłu drzewnego i maszynowego. Ważniejsze z nich to:

- Fabryka Maszyn Rolniczych - (zatrudnia około 500 osób),
 - Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego - (zatrudnia 124 osoby),
 - „Agroma” Przedsiębiorstwo Handlu Sprzętem Rolniczym - (zatrudnia 100 osób).
- Poza tym istnieje jeszcze kilka prywatnych zakładów, głównie stolarskich.

~~Barierami rozwoju przemysłu w mieście są ograniczenia możliwości odbioru oczyszczonych ścieków przez rzekę Czapielówkę powiązaną hydrograficznie z ujęciem wody dla miasta Białegostoku.~~

UWARUKOWANIA PRAWNE

8.1 Pokrycie miasta i gminy planami zagospodarowania przestrzennego

Na dzień dzisiejszy (listopad 1998 r.) gmina dysponuje następującymi opracowaniami planistycznymi:

1/ miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna Białostocka uchwalony uchwałą Nr XXV/95/83 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Czarnej Białostockiej z dnia 19 maja 1983 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 56 z późniejszymi zmianami dokonanymi przed rokiem 1995);

2/ miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Czarna Białostocka uchwalony uchwałą Nr XXIX/110/84 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Czarnej Białostockiej z dnia 19 marca 1984 r. (Dz. Urz. WRN Nr 7, poz. 52 z późniejszymi zmianami dokonanymi przed rokiem 1995 oraz 1 zmianą dokonaną w 1998 r. obejmującą osiedle Zamiany);

3/ miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa mieszkaniowego osiedla „Zielone” w Czarnej Białostockiej uchwalony uchwałą Nr V/39/85 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Czarnej Białostockiej z dnia 28 marca 1985 r. (Dz. Urz. WRN Nr 8, poz. 142 z późniejszymi zmianami dokonanymi przed rokiem 1995);

4/ miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa jednorodzinnego (ul. Zagórna) w Czarnej Białostockiej uchwalony uchwałą Nr V/24/94 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 25 października 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 17, poz. 86 z późniejszymi zmianami dokonanymi przed rokiem 1995).

Z obowiązujących na dzień dzisiejszy przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym wynika, że z dniem 1 stycznia 2000 r. gmina dysponować będzie tylko planem na os. Zamiany. W związku z powyższym należałoby jak najszybciej przystąpić do sporządzenia najniezbędniejszych planów zagospodarowania przestrzennego.

8.2 Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu i pozwolenia na budowę

Wszystkie decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na terenie gminy były wydawane w oparciu o ustalenia obowiązujących planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego. W większości dotyczą one zabudowy mieszkaniowej i nie będą miały istotnego wpływu na zmiany w zagospodarowaniu terenu.

Pozwolenia na budowę są następstwem decyzji o warunkach.

W roku 1996 w całej gminie wydano 19 pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych jednorodzinnych, 3 pozwolenia na adaptację innych pomieszczeń na cele mieszkalne, nie wydano żadnego pozwolenia na budowę budynków o innym przeznaczeniu. W roku 1997 wydano pozwolenia na budowę 25 budynków, z czego 23 na domy mieszkalne jednorodzinne i 2 pozwolenia na budynki produkcyjne i usługowe. Jedno pozwolenie dotyczyło rozbudowy domu a jedno adaptacji pomieszczeń na cele mieszkalne.

8.3 Ochrona dóbr kultury

- **obiekt archeologiczny wpisany do Rejestru Zabytków województwa białostockiego. Jest to grodzisko wczesnośredniowieczne położone na gruntach wsi Zamczysk.** Przy grodzisku podczas penetracji terenowej odkryto osadę przygodową o chronologii wczesnośredniowiecznej. Poza tym z terenu gminy znane są odkrycia pojedynczych zabytków: toporków kamiennych.
- **obiekt nieruchomy wpisany do rejestru zabytków województwa białostockiego „A”, wpisany został 1 obiekt - torowisko kolejki leśnej wąskotorowej Czarna Białostocka - Waliby na odcinku Czarna Białostocka - Kopna Góra /od 0,00 km - 20 km/ z okresu I wojny światowej /decyzja nr WKZ-5340/14/91 z dnia 13.10.1992r. pod nr rej. A-750.**

8.4. Ochrona środowiska przyrodniczego

Obszarami prawnie chronionymi na terenie gminy są:

- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej łącznie z jego strefą ochronną będącą jednocześnie obszarem chronionego krajobrazu Parku Krajobrazowego. Zasady gospodarowania w obrębie w/w obiektu określa uchwała XXVI/172/88 WRN w Białymstoku z dnia 24 maja 1988 r.
- Istniejące rezerваты przyrody: Budzisk, Karczmisko, Jesionowe Góry i Krzemianka Zasady gospodarowania określają akty prawne stanowiące o ich utworzeniu.

UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKA

Zakres uwarunkowań środowiska, który należy uwzględnić przy prowadzeniu racjonalnej gospodarki przestrzennej jest bardzo szeroki. Wynika z obowiązujących unormowań prawnych (ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie i kształtowaniu środowiska, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa o lasach, ustawa prawo ekologiczne i górnicze, ustawa o ochronie przyrody i szereg rozporządzeń i innych aktów prawnych) jak również z zasad racjonalnego wykorzystania

przeźreni i stworzenia włściwych warunków zamieszkania ludności i prowadzenia działalności gospodarczej.

W przypadku gminy Czarna Białostocka położonej na terenie Zielonych Płuc Polski i w centrum obszarów o wysokich walorach przyrodniczych naczelną przesłanką planowania przestrzennego powinien być zrównoważony ekorozwój terenu.

W niniejszym opracowaniu przeprowadzono kompleksową analizę stanu wszystkich elementów środowiska przyrodniczego i antropogenego.

Główne elementy tej analizy, które powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy przedstawiono w formie graficznej na mapie uwarunkowań środowiska i tabelarycznego zestawienia w dalszej części tekstu.

Analiza tego materiału pozwoliła na sformułowanie wniosków zawartych w końcowej części rozdziału.

Wnioski

Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Czarna Białostocka wynikające ze specyfiki środowiska:

- Wysokie walory środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz przewaga obszarów szczególnie chronionych (PKPK) w ogólnej powierzchni, narzuca kierunek rozwoju gminy nastawiony na ochronę tych walorów i **wykluczający ograniczający** rozwój działań gospodarczych mogących pogorszyć stan środowiska lub obniżyć jego walory krajobrazowe.
- Przestrzenny układ terenów leśnych w granicach PKPK określa i ogranicza obszary potencjalnej urbanizacji miasta Czarna Białostocka do terenów niezalesionych przy istniejącej zabudowie z ewentualną rezerwą w miejscowości Buksztel.
- Rozwój rolnictwa ograniczony jest małym udziałem gruntów rolnych w strukturze przestrzennej gminy i niskim potencjałem produkcyjnym gleb. Szansę, w miarę efektywnego prowadzenia gospodarki rolnej mają tereny w rejonie wsi Czarna Wieś Kościelna, Klimki, Wólka Ratowiecka oraz w północno-zachodniej części gminy - Niemczyn, Zamczysk, Jezieżysk, Zdroje, Brzozówka Ziemiańska.
- Znaczny stopień lesistości ukierunkowuje rozwój gospodarczy na wykorzystanie lasów jako podstawowego bogactwa gminy. Wykorzystanie to jest możliwe w zakresie nie powodującym uszczuplenia zasobów leśnych i nie kolidujących z ich przyrodniczą i krajobrazowo-twórczą rolą.

Najlepszym kierunkiem rozwojowym spełniającym te warunki jest wykorzystanie bogactwa lasu do rozwoju różnych form działalności związanych z wypoczynkiem ludności i turystyką.

Lasy to również ważny dział gospodarki gminy zarówno w sferze administrowania lasami państwowymi i związanym z tym zatrudnieniem, jak również szeroki zakres działalności gospodarczej, związanej z obsługą leśnictwa. Mimo, że są to obszary częściowo chronione stanowią one również, poważną bazę surowcową dla przemysłu drzewnego i usług związanych z przerobem drewna. Zakłady tego typu znajdują się na terenie gminy, a ich dalszy rozwój jest możliwy przy zachowaniu uwarunkowań przedstawionych wcześniej.

Lasy stanowią również poważną bazę surowcową zielarstwa. Rozwój tego działu w połączeniu z wykorzystaniem części gruntów rolnych w enklawach śródlęsnych byłby szczególnie wskazany na terenie gminy.

Wymienione kierunki rozwojowe gminy, oparte na wykorzystaniu lasów nie stanowią pełnej listy, wskazują jedynie szeroki zakres możliwości i potencjału tkwiącego w lasach, nawet przy znacznych ograniczeniach wynikających z ich ochrony. Jako przykłady innych działań związanych z lasami można wskazać łoświewstwo - z dużymi tradycjami na tym terenie.

- Układ hydrograficzny gminy zawierający znaczne powierzchnie źródliskowe i brak większych rzek, które mogłyby stanowić odbiornik zanieczyszczonych wód z terenów zurbanizowanych i rolnych ze zdolnościami samooczyszczania stawia szczególne wymogi w zakresie ochrony wód powierzchniowych i gruntowych. Wymaga to wprowadzenia racjonalnej gospodarki ściekowej.
- Uboga baza surowców mineralnych nie stwarza również możliwości rozwoju zakładów wydobywczych i przetwórczych. Stwierdzone zasoby ograniczają się do surowców pospolitych kruszywa i glin możliwych do wykorzystania na potrzeby lokalne budownictwa i naprawy dróg. Wymaga to uregulowania spraw wydobycia zgodnie z prawem geologicznym.
- Układ przestrzenny zagospodarowania terenu i zróżnicowane warunki przyrodnicze i krajobrazowe pozwalają na wydzielenie 5 jednostek krajobrazowych o podobnych cechach krajobrazu i predyspozycji zagospodarowania, są to:
 - 1) obszar krajobrazu leśnego puszczańskieo,
 - 2) obszar krajobrazu miasta Czarna Białostocka,
 - 3) obszar krajobrazu śródleśnej polany rolniczej we wsi Czarna Wieś,
 - 4) obszar krajobrazu enklaw śródleśnych z glebami niskiej produktywności,
 - 5) obszar krajobrazu rolniczego północnej części gminy.

9. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

9.1. Analizy:

9.1.1. Analiza ekonomiczna:

1) Rolnictwo:

Poniższe informacje stanowią uzupełnienie i uaktualnienie zapisów zawartych w dziale „6. ROLNICZA PRZESTRZEŃ PRODUKCYJNA”.

Tereny rolne, w trzech rodzajach wykorzystania: grunty orne, użytki zielone, tereny pod zabudowę rolniczą (wiejską), zajmują powierzchnię 3877 ha (tabela nr 11.1), co stanowi prawie 19 % pow. gminy.

Podgrupa (wymiary)	Wymiar	Jednostka miary	2005
Użytki rolne – powierzchnia użytków rolnych	powierzchnia użytków rolnych	ha	3 877
	grunty orne	ha	2 345
	sady	ha	12
	łąki	ha	1 015
	pastwiska	ha	505

Tabela nr 11.1 Użytki rolne - powierzchnia użytków rolnych na 2005 r. Źródło: www.stat.gov.pl

Ze względu na niski udział gruntów rolnych w strukturze przestrzennej gminy oraz przewagę gleb niskiej jakości rozwój rolnictwa jest ograniczony i ulega zmniejszeniu. Z analizy Powszechnych Spisów Rolnych wynika, że liczba gospodarstw rolnych w gminie Czarna Białostocka spada: w 2002 roku było ich 778, a w 2010 roku ilość ta zmalała do 484 gospodarstw rolnych, czyli nastąpił spadek o ok. 38 % (tabela nr 11.2).

Wymiar 1	Wymiar 2	Wymiar 3	Jedn. miary	2010
gospodarstwa rolne ogółem	liczba gospodarstw rolnych	grunty ogółem	-	484
		użytki rolne ogółem	-	484
		lasy i grunty leśne	-	231
		pozostałe grunty	-	366
	powierzchnia	grunty ogółem	ha	3 455.42
		użytki rolne ogółem	ha	2 920.31

Tabela nr 11.2 Użytkowanie gruntów wg. Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. Źródło: www.stat.gov.pl

WNIOSKI: mając na względzie przeciętne warunki rozwoju rolnictwa, wykazany spadek ilości gospodarstw rolnych i ekonomicznego znaczenia rolnictwa w Gminie, przewiduje się, że liczba osób zajmujących się gospodarką rolną będzie maleć. W związku z powyższym prawdopodobne jest stopniowe przechodzenie z działalności rolniczej na nierolniczą, co z kolei generować będzie zapotrzebowanie na nowe powierzchnie o przeznaczeniu usługowym lub produkcyjnym oraz przekształcanie nierentownych gospodarstw rolnych na cele agroturystyczne.

2) Usługi i działalność produkcyjna

Poniższe informacje stanowią uzupełnienie i uaktualnienie zapisów zawartych w dziale „7. POTENCJAŁ USŁUGOWY I GOSPODARCZY”.

Ogółem na terenie Gminy zarejestrowanych jest 869 przedsiębiorców, z czego 59% stanowią aktywne przedsiębiorstwa, pozostałe 41% to przedsiębiorstwa wykreślone, zawieszane lub takie, które nie rozpoczęły działalności¹.

Jak wynika z danych GUS (tabela nr 11.3) przez ostatnie 10 lat wzrasta liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. W 2008 r. było ich 553, obecnie jest 711, co daje wzrost o 23 %. Maleje natomiast liczba podmiotów wyrejestrowanych.

Wymiar 1	Jednostka miary	2009	2012	2015	2018
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	-	599	644	717	711
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	-	100	78	78	65
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	-	60	67	45	68
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	-	92.6	100.0	113.7	115.0

¹ źródło: Program Rewitalizacji dla Gminy Czarna Białostocka na lata 2017 - 2023

osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	-	47	51	57	58
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	-	1.55	1.95	2.24	2.54
udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	%	10.0	10.4	6.3	9.6

Tabela nr 11.3 Podmioty gospodarki narodowej - wskaźniki. Źródło: www.stat.gov.pl

WNIOSKI: Na podstawie ww. danych oraz przy uwzględnieniu redukcji produkcji rolniczej, należy zakładać, że utrzyma się tendencja wzrostowa w zakresie usług i produkcji nierolniczej. Tym samym wzrośnie zapotrzebowanie na tereny przeznaczone pod działalność gospodarczą.

3) Turystyka i agroturystyka:

Uwarunkowania środowiskowe (duża lesistość, Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, Otulina Parku, obszary Natura 2000) stanowią potencjał rozwojowy gmin.

Z analizy danych statystycznych wynika, że ogółem na przestrzeni ostatnich 10 lat nastąpił wzrost udzielonych noclegów, jednak w porównaniu do wybranych lat (2012, 2015) odnotowano malejące zainteresowanie bazą noclegową (tabela nr 11.4).

Podgrupa (wymiary)	Wymiar 1	Wymiar 2	Jedn. miary	2009	2012	2015	2018
Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych	ogółem		-	100,0	0,0	141,7	100,0
Noclegi udzielone turystom zagranicznym (nierezydentom) w turystycznych obiektach noclegowych	turyści zagraniczni (nierezydenci)	ogółem	osoba	443	2 808	1 943	817
Noclegi udzielone turystom zagranicznym (nierezydentom) w turystycznych obiektach noclegowych	udzielone noclegi turystom zagranicznym (nierezydentom)	ogółem	-	453	2 808	1 968	1 132
Turystyczne obiekty noclegowe wg rodzajów	ogółem	obiekty ogółem	ob.	1	1	2	2
		miejsca noclegowe ogółem	msc.	36	36	51	51

Tabela nr 11.4 Turystyczne obiekty noclegowe i ich wykorzystanie. Źródło: www.stat.gov.pl

WNIOSKI: Wnioskować należy, że baza noclegowa oraz pozostałe elementy infrastruktury turystycznej (wypożyczalnie sprzętu sportowego, punkty informacji turystycznej, szlaki, drogi rowerowe itp.) wymagają modernizacji i rozbudowy. Poprawienie ich standardów wpłynie na rozwój usług turystyki i agroturystyki, podnosząc tym samym atrakcyjność turystyczną gminy. W powyższym procesie uwzględnić należy możliwość zmiany przeznaczenia terenów rolnych na tereny o przeznaczeniu usługowym, w tym z zakresu turystyki i agroturystyki.

9.1.2. Analiza środowiskowa:

Poniższe informacje stanowią uzupełnienie i uaktualnienie zapisów zawartych w dziale „8.4. Ochrona środowiska przyrodniczego”

Największy potencjał gminy stanowią cenne przyrodniczo kompleksy leśne: fragment Puszczy Knyszyńskiej, Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, otulina

PKPK, obszary Natura 2000. W sumie tereny leśne zajmują 15 800 ha, co stanowi prawie 75 % powierzchni gminy.

Podgrupa (wymiar)	Wymiar 1	Jedn. miary	2008	2012	2018
Powierzchnia gruntów leśnych	ogółem	ha	15 753.9	15 738.6	15 800.83
	lesistość w %	%	74.0	74.0	74.3
	grunty leśne publiczne ogółem	ha	15 333.2	15 312.0	15 357.83
	grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	15 326.2	15 307.1	15 342.22
	grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	15 281.2	15 292.9	15 339.67
	grunty leśne prywatne	ha	420.7	426.6	443.00

Tabela nr 11.5 Powierzchnia gruntów leśnych. Źródło: www.stat.gov.pl

W trakcie opracowania „Programu Rewitalizacji dla Gminy Czarna Białostocka na lata 2017 – 2023” jako poważny problem w sferze środowiskowej zdiagnozowano w Gminie lokalne zanieczyszczenie powietrza (szczególnie w okresie zimowym). Oszacowano, że znaczna część budynków mieszkalnych jednorodzinnych w Gminie (blisko 44%), to budynki które powstały przed 1967 r., co dodatkowo powoduje zwiększone zapotrzebowanie wielu gospodarstw domowych na przeprowadzenie remontu czy modernizacji budynku. Nadal pozostaje to dużym wysiłkiem finansowym, co w konsekwencji przekłada się na jakość źródła ciepła i ilości emitowanych zanieczyszczeń powietrza. Poza tym w Czarnej Białostockiej funkcjonuje duża kotłownia miejska. Wszystkie budynki wielorodzinne i użyteczności publicznej są do niej podłączone.

WNIOSKI: Środowisko naturalne jest cennym walorem, który powinien zostać wykorzystany dla rozwoju gminy, głównie poprzez rozwijanie i podnoszenia jakości usług z zakresu infrastruktury turystycznej i agroturystyki oraz poprawienie standardów dotyczących stanu środowiska, w ramach prowadzenia odpowiedzialnej i konsekwentnej polityki ekologicznej. Jakość życia w czystym środowisku i bliskość Białegostoku może mieć wpływ na rosnącą liczbę osób traktujących Czarną Białostocką jako miejsce stałego zamieszkania, co skutkować będzie wzrostem zaludnienia.

9.1.3. Analiza społeczna

Z analizy danych GUS z okresu ostatnich 10 lat (tabela nr 11.6) wynika, że spadek bezrobocia (w 2008 r. było to 444 osób, zaś w 2018 r. 335 bezrobotnych) i większa ilość zarejestrowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą nie wpływa na wzrost zatrudnienia (tabela nr 11.7). Na 1000 mieszkańców w 2008 r. przypadało 121 osób pracujących, natomiast w 2017 r. było to już 110 osób. Jak pokazuje to porównanie, niższe bezrobocie nie oznacza poprawy na rynku pracy, ani też nie jest równoznaczne ze wzrostem zatrudnienia. Należy wnioskować, że w przypadku gminy Czarna Białostocka mamy do czynienia ze spadkiem bezrobocia, ale z drugiej strony z niezmiennym poziomem zatrudnienia i wzrostem populacji biernych zawodowo. Za-

uważalna jest dominacja ludzi w wieku poprodukcyjnym i spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym.

Podgrupa (wymiar)	Wymiar 1	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach	ogółem	osoba	444	709	777	762	797	796	631	504	450	368	335
	mężczyźni		198	373	399	376	411	406	298	252	209	168	149
	kobiety		246	336	378	386	386	390	333	252	241	200	186

Tabela nr 11.6 Bezrobotni zarejestrowani wg płci w latach 2008-2018. Źródło: www.stat.gov.pl

Podgrupa (wymiar)	Wymiar	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pracujący na 1000 ludności	ogółem	Osoba	121	124	105	110	100	93	103	108	108	110	-

Tabela nr 11.7 Pracujący na 1000 ludności w latach 2008-2018. Źródło: www.stat.gov.pl

WNIOSKI: Powyższa sytuacja wymaga podejmowania działań wspomagających rozwój przedsiębiorczości, takich jak aktywizacja zawodowej bezrobotnych, poprzez podnoszenie kwalifikacji zawodowych i edukacyjnych, tworzenie nowych miejsc pracy, wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw. W ramach prowadzonej polityki przestrzennej gminy należy przewidzieć i przygotować odpowiednie tereny rozwojowe. Można założyć, że po podniesieniu standardów w zakresie infrastruktury technicznej nastąpi rozwój usług, zwiększy się liczba osób zatrudnionych, poprawią warunki bytowe mieszkańców. Wpłyne to też na chęć osiedlania się osób spoza gminy, ponieważ jest to teren szczególnie atrakcyjny pod względem zasobów środowiskowych.

9.2. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

9.2.1. Prognozy demograficzne

W roku 2017 r. w gminie Czarna Białostocka zameldowanych na stałe było 11 490 osób. Istnieją duże różnice pomiędzy liczebnością populacji poszczególnych jednostek referencyjnych. Najliczniejsze osiedle w mieście (ZOR: 4004 osoby) liczy niemal dwukrotnie więcej mieszkańców niż łącznie wszystkie sołectwa (2113 mieszkańców na terenach wiejskich). Najmniejsze osiedle to Miasteczko (87 mieszkańców)²

Podgrupa (wymiar)	Wymiar	Jedn. miary	2008	2011	2014	2016	2018
Ludność wg grup wieku i płci	ogółem	osoba	11 669	11 842	11 671	11 571	11 414
	mężczyźni		5 632	5 756	5 654	5 615	5 540
	kobiety		6 037	6 086	6 017	5 956	5 874

Tabela nr 11.8. Ludność wg płci. Źródło: www.stat.gov.pl

² *źródło GUS i Program Rewitalizacji dla Gminy Czarna Białostocka na lata 2017-2023

Z analizy danych statystycznych GUS dotyczących liczby ludności wynika, że w okresie ostatnich 10 lat (tabela nr 11.8) liczba mieszkańców Gminy nieznacznie, ale stale się zmniejsza, a przyrost naturalny jest ujemny (tabela nr 11.9). W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Uchwała Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z 22 maja 2017 r.) przyjęto, że: „Dla województwa podlaskiego prognozowany jest stały systematyczny spadek liczby ludności w całym okresie objętym prognozą. W latach 2014–2020 liczba mieszkańców woj. podlaskiego zmniejszy się o ca 23,7 tys. osób, tj. o 2%, a do 2050 o ca 209,6 tys. osób, tj. o ca 17,6%. Ubytek ten do 2050 r. w ca 40% dotyczyć będzie ludności wiejskiej i w 60% miejskiej, czyli zgodnie z tendencją krajową, która przewiduje spadek zaludnienia w miastach.”

Podgrupa (wymiar)	Wymiar	Wymiar 2	Wymiar 3	2016	2017	2018
Ruch naturalny ludności (dane kwartalne)	rok	urodzenia żywe	ogółem	108	88	96
		urodzenia żywe	na 1000 ludności	9.32	7.65	8.38
		zgony	ogółem	115	130	130
		zgony	na 1000 ludności	9.92	11.30	11.35
		przyrost naturalny	ogółem	-7	-42	-34
		przyrost naturalny	na 1000 ludności	-0.60	-3.65	-2.97

Tabela nr 11.9. Ruch naturalny ludności. Źródło: www.stat.gov.pl

Nazwa	prognoza na rok 2018	prognoza na rok 2019	prognoza na rok 2020	prognoza na rok 2025	prognoza na rok 2030	prognoza na rok 2035	prognoza na rok 2040	prognoza na rok 2045	prognoza na rok 2050
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Powiat białostocki	148 332	148 960	149 579	152 351	154 461	155 860	156 691	157 106	157 183

Tabela nr 11.10. Prognoza ludności na 2050 r. Źródło: www.stat.gov.pl

Mając na względzie powyższe należałoby przypuszczać, że również dla miasta i gminy Czarna Białostocka nie przewiduje się wzrostu ludności. Jednakże z prognozy ludności dla powiatu białostockiego do 2050 r. (tabela nr 11.10) wyraźnie wynika, że w ciągu najbliższych 30 lat nastąpi wzrost liczby ludności³. W związku z tym należy przyjąć, że będzie to miało odzwierciedlenie w skali gminy i tu również liczba ludności będzie miała tendencje wzrostowe. Spowolnienie spadku przyrostu naturalnego i liczby ludności będzie też prawdopodobnie następować w skutek prowadzenia sprawnej polityki społecznej (polityka prorodzinna Rządu i Samorządu), zakładania rodzin przez liczne roczniki urodzone w drugiej połowie lat 80-tych i na początku lat 90-tych oraz charakterystycznego w skali kraju wydłużenia średniej długości życia. Ze strony Gminy wspomagane to powinno być poprzez zapewnienie miejsc pracy oraz podnoszenie standardów zamieszkania.

³ W trakcie sporządzania bilansu w przypadku gmin wiejskich i małych miast – należy kierować się prognozą demograficzną GUS dla powiatu - Materiał źródłowy: materiały szkoleniowe Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016, w tym: Określanie potrzebnej, całkowitej chłonności obszarów zainwestowania gminy; Określenie potrzeb w zakresie wyznaczenia nowych obszarów rozwojowych; Propozycje dotyczące ogólnych zasad bilansowania terenów przeznaczonych do zabudowy

9.2.2. Migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, w ramach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Białegostoku (MOFOWB) z obszarem zewnętrznym, obejmującego m. Białystok oraz powiat białostocki i sokólski wyznaczono:

- 1) obszar MOFOWB składający się z:
 - a) rdzenia obszaru – miasta Białegostoku
 - b) strefy podmiejskiej Białegostoku obejmującej obszary:
 - gmin miejskich: Choroszcz, Supraśl, Wasilków, Zabłudów, Czarna Białostocka, Łapy,
 - gmin wiejskich: Juchnowiec Kościelny, Dobrzyniewo Duże, Turośń Kościelna;
- 2) obszar zewnętrzny MOFOWB składający się z:
 - a) miasta Sokółki – ośrodka lokalnego powiatowego o symbolu,
 - b) obszarów gmin miejskich – Suraż, Michałowo, Tykocin, Sokółka, Krynki, Suchowola, Dąbrowa Białostocka oraz gmin wiejskich – Gródek, Poświętne, Zawady, Szudziałowo, Korycin, Kuźnica, Janów, Sidra i Nowy Dwór,

Funkcje i strukturę funkcjonalno-przestrzenną ze strefami uzupełnień i rozwoju infrastruktury wg odpowiednich zasad i kierunków zagospodarowania miasta Czarna Białostocka opisano w następujący sposób:

- 1) rekreacji o zasięgu ponadlokalnym na bazie uzupełnianego zagospodarowywania zbiornika wodnego retencyjnego na rz. Czepielówka i jego obrzeży w Puszczy Knyszyńskiej,
- 2) gminnych usług publicznych – edukacji, kultury, administracji i sportu, w zmodernizowanych obiektach,
- 3) mieszkalnictwa z dominacją jednorodzinne – rozwijanego gł. na terenach tzw. „Buksztelu”,
- 4) aktywności gospodarczej – z rewitalizacją i uzupełnieniami obiektów i terenów przemysłowych, w tym w Podlaskim Parku Przemysłowym oraz wykorzystaniem dla potrzeb logistyki istniejących obiektów magazynowych i systemu szerokotorowych bocznic kolejowych, a także położenia przy drodze krajowej nr 19,

W gminie Czarna Białostocka wskazano wsie z infrastrukturą funkcji ponadstandardowych ponadlokalnych – rekreacji, mieszkalnictwa jednorodzinne oraz społecznych i technicznych: Złota Wieś, Wólka Ratowiecka, Czarna Wieś Kościelna, z funkcją lotniskową.

Z analizy dotyczącej migracji wynika, że w ostatnich latach następuje przepływ ludności, głównie z Białegostoku, do miejscowości podmiejskich, co jest efektem powszechnej suburbanizacji. Charakterystyczny jest też stopniowy wzrost imigracji i spadek liczby wyjazdów celach zarobkowych. „Największe przekształcenia struktury przestrzennej zachodzą w ostatnich latach w obszarach gmin podmiejskich Białegostoku, Suwałk i Łomży. W gminach tych (w przeciwieństwie do tendencji wojewódzkiej)

następuje wzrost zaludnienia i zatrudnienia w sektorach pozarolniczych, spowodowany rozwojem mieszkalnictwa i inwestycji sektora gospodarczego. Pomiędzy ww. miastami a obszarami ich gmin podmiejskich wzrasta ilość codziennych wahadłowych przemieszczeń w relacjach mieszkanie – praca – usługi – rekreacji.”⁴

Podgrupa (wymiary)	Wymiar 1	Wymiar 2	Jedn. miary	2016	2017	2018
Migracje na pobyt stały wewnętrzne i zagraniczne (dane kwartalne)	rok	migracje wewnętrzne na pobyt stały - napływ	osoba	87	115	112
		migracje zagraniczne na pobyt stały - imigracja		5	7	13
		migracje wewnętrzne na pobyt stały - odpływ		112	116	137
		migracje zagraniczne na pobyt stały - emigracja		8	27	3
		saldo migracji wewnętrznych		-25	-1	-25
		saldo migracji zagranicznych		-3	-20	10

Tabela nr 11.11. Migracje na pobyt stały wewnętrzne i zagraniczne. Źródło: www.stat.gov.pl

9.3. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

9.3.1. Podstawy prawne

W celu oszacowania możliwości Gminy w zakresie finansowania niezbędnej infrastruktury, przeanalizowano aktualny stan finansów gminy oraz prognozę finansową, w której szacowano wysokość wydatków zakładanych w kilkuletniej perspektywie czasowej. Podstawę analizy stanowią akty samorządu lokalnego:

- 1) Uchwała nr III/19/18 Rady Miejskiej W Czarnej Białostockiej z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Czarna Białostocka na 2019 rok;
- 2) Zarządzenie nr 34/19 Burmistrza Czarnej Białostockiej z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie rocznego sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Czarna Białostocka za 2018 rok
- 3) Uchwała nr III/18/18 Rady Miejskiej W Czarnej Białostockiej z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarna Białostocka na lata 2019 – 2025.

9.3.2. Stan finansów gminy

W 2018 r. gmina uzyskała dochód równy 55 821 371,50 zł, na dzień 31 grudnia wykonanie dochodów kształtowało się na poziomie 52 389 788,36 zł, co stanowiło 93,8 % wykonania zakładanego planu. W tym:

- 1) dochody bieżące wyniosły 40 451 973,50 zł - 102,71% w odniesieniu do kwoty zakładanej w budżecie na rok 2017,
- 2) dochody majątkowe 15 369 398,00 zł - 70,55%,
- 3) dochody związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej zlecone j.s.t. ok. 38 154 zł - ok. 125 %,

⁴ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Plan osiągnięcia dochodu został zrealizowany w 93,85 %. Wśród pozyskanych dochodów ponad 79 % stanowią dochody bieżące. Plan dochodów bieżących na 2018r. został zrealizowany w 102,71%, zaś dochodów majątkowych na poziomie 70,55%. Największym źródłem dochodów gminy 2018 r. były dotacje celowe – stanowią 44,7 % całości uzyskanych dochodów. Kolejnym, co do wielkości źródłem zasilania budżetu są dochody własne – 29,6 %. Subwencje otrzymywane z budżetu państwa w ogólnej strukturze dochodów stanowią ponad 25 %. W zakresie dotacji celowych na zadania zlecone, jak i na zadania własne otrzymano środki na poziomie przekraczającym 96% założonego planu. Większość pozostałych dochodów została wykonana na poziomie zbliżonym do 100% założonego planu. Ponad zakładany plan zostały zrealizowane wpływy z tytułu podatku od spadków i darowizn (495%), podatek dochodowy od osób prawnych (135%) oraz wpływy z lokalnych opłat pobieranych na podstawie odrębnych ustaw – opłaty za zajęcie pasa drogowego, opłata adiacencka (222%), dochody związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (125%). Bardzo niski poziom wykonania dochodów dotyczy wpływów z podatku od czynności cywilnoprawnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych (3%).

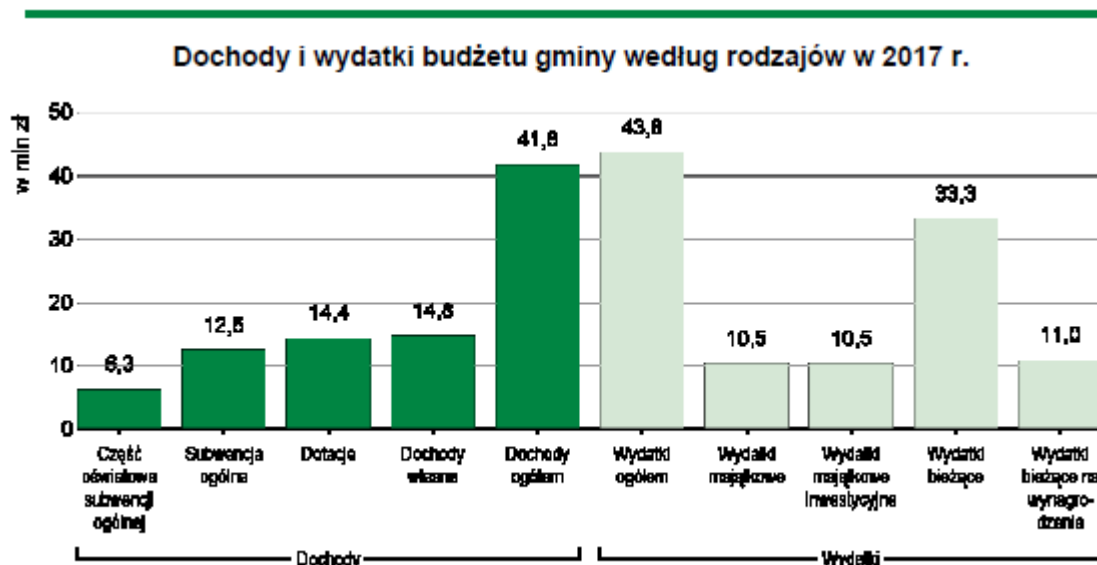
Zakładane wydatki:

Wydatki w 2018 r. zrealizowane zostały w kwocie 56.233.216,44 zł, co stanowi 93,8% planu rocznego. Wśród zrealizowanych wydatków ponad 61% stanowią wydatki bieżące. Plan wydatków bieżących na 2018 r. został zrealizowany w 94%, zaś wydatków majątkowych na poziomie około 93%. Większość wydatków planowanych do realizacji w 2018 r. została wykonana na poziomie zbliżonym do 100%. Niektóre zaś na poziomie znacznie wyższym lub niższym, albo nie zostały zrealizowane wcale, co obniża ogólny poziom ich wykonania. Na ogólną kwotę wykonanych wydatków składają się wydatki bieżące w wysokości 34.561.279,10 zł oraz wydatki majątkowe na poziomie 21.671.937,64 zł. Zrealizowane wydatki bieżące nie przekroczyły dochodów bieżących, które są wyższe o 6.986.152,71 zł. Najwięcej środków finansowych wydatkowanych w 2018 roku zostało w dziale 600 – Transport i łączność (30%), 801 – Oświata i wychowanie (21%) oraz 855 – Rodzina (19%).

Wydatki majątkowe, stanowiące ponad 38% ogółu wydatków przeznaczone zostały na realizację następujących zadań i zakupów inwestycyjnych:

- 1) na drogi publiczne gminne - 16 798 291,39 zł - 98,56 %
- 2) na gospodarkę mieszkaniową - 1 242 755,77 zł - 61,37 %
- 3) na oświatę i wychowanie - 128 765,56 zł - 1,06 %
- 4) na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska - 3 481 313,32 zł - 61,06 %
- 5) na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego - 20 811,60 zł - 1,89 %

Ponadto ponoszone były wydatki na spłaty odsetek kredytów i pożyczek wynoszące 2 001 000 zł. Zobowiązania Gminy z tytułu kredytów na dzień 31.12.2018 r. wyniosły 9 252 000 zł. Ogółem niższe wykonanie planu wydatków bieżących wynika z prowadzonych oszczędności w zakresie ich wydatkowania. Mimo posiadanego planu dążono do ich minimalizowania, aby utrzymać wskaźnik zadłużenia wynikający z art. 243 ustawy o finansach publicznych na bezpiecznym poziomie oraz w celu osiągnięcia jak najlepszego wyniku budżetu.

Rycina 1. Dochody i wydatki budżetu gminy wg. Rodzajów w 2017 r.

9.3.3. Prognoza finansowa

Z końcem roku 2018 uchwalono Wieloletnią Prognozę Finansową na lata 2019-2025. Dokument obejmuje również prognozę kwoty długu i spłat zobowiązań.

Poniżej przedstawiono ogólne wnioski wynikające z analizy przedstawionego tam zestawienia:

- 1) przyjęto wzrost dochodów i wydatków bieżących w 2020 r. i w latach kolejnych na poziomie 2,5%;
- 2) ujęto zaciągnięcie kredytu na poziomie 2.500.000 zł, przeznaczonego na pokrycie planowanego deficytu budżetu w wysokości 600.000 zł oraz spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów w wysokości 1.900.000 zł;
- 3) nie prognozuje się wpływów z tytułu sprzedaży majątku ze względów ostrożnościowych (dochody z tego tytułu mają duży wpływ na kształtowanie się wskaźnika spłaty wynikającego z art. 243 ustawy o finansach publicznych, w związku z powyższym będą wprowadzane do budżetu dopiero w momencie faktycznych wpływów na rachunek gminy);
- 4) w 2019 r. dochody bieżące przewyższają wydatki bieżące o 4.142.319 zł; w kolejnych latach również prognozuje się nadwyżkę dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi;
- 5) biorąc pod uwagę prognozowane kwoty budżetu na 2019 r., plan budżetu gminy za trzy kwartały 2018 r., jak i przewidywane wykonanie roku 2018, obecny wskaźnik spłaty wynikający z art. 243 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych przewidziany na 2019 rok jak i lata kolejne zostaje spełniony;
- 6) biorąc pod uwagę przewidywane wykonanie roku 2018 r. szacuje się, iż na koniec tego roku pozostaną do dyspozycji wolne środki, co najmniej w wysokości ujętej w budżecie tj. 109 055 zł, jako nadwyżka środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu gminy wynikających z rozliczeń kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

Podgrupa (wymiary)	Wymiar	Jedn. miary	2018
Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej (Wymiary: Jednostki terytorialne; Działy klasyfikacji budżetowej)	Dział 710 - Działalność usługowa	zł	1 030.13
	Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	78 520.97
	Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	30 738.20
	Dział 851 - Ochrona zdrowia	zł	3 357.57
	Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	46 880.00
	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	11 649.00
	Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	5 609.30
	Dział 710 - Działalność usługowa	zł	1 030.13
	Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	78 520.97
	Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	30 738.20
	Dział 851 - Ochrona zdrowia	zł	3 357.57
	Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	zł	46 880.00
	Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	11 649.00
	Dział 926 - Kultura fizyczna	zł	5 609.30
Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej (Wymiary: Jednostki terytorialne; Działy klasyfikacji budżetowej)	Dział 710 - Działalność usługowa	zł	41 838.78
	Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	78 520.97
	Dział 758 - Różne rozliczenia	zł	4 247.85
	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	38 567.00
	Dział 710 - Działalność usługowa	zł	41 838.78
	Dział 751 - Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	78 520.97
	Dział 758 - Różne rozliczenia	zł	4 247.85
	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	38 567.00

Tabela nr 11.12. Dochody i wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej 2018 r. Źródło: www.stat.gov.pl

9.4. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

9.4.1. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę został wykonany, zgodnie z wymogami art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d. ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, na podstawie analiz (ekonomicznej, środowiskowej i społecznej) oraz prognozy demograficznej i możliwości finansowych gminy. Dodatkowo przyjęto, że rozwój poszczególnych funkcji jest wzajemnie powiązany, np. zakładany rozwój zapotrzebowania na powierzchnię zabudowy produkcyjnej i usługowej może oddziaływać na zwiększony popyt na powierzchnie przeznaczoną pod zabudowę mieszkaniową. Powierzchnie zabudowy przeznaczone pod poszczególne funkcje są grupą elementów tworzących jednolitą całość i oddziałujących na siebie.

Ponadto, rozpatrując kwestię określenia zapotrzebowania na nową zabudowę:

- wzięto pod uwagę przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zawarte w art. 10 ust. 7 pkt 2, tj. zwiększenie zapotrzebowania w stosunku do wyni-

ków analiz nie więcej niż o 30%, co związane jest z niepewnością procesów rozwojowych;

- maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę odniesiono do poszczególnych funkcji zabudowy, wyrażonych powierzchnią użytkową zabudowy (w m² oraz w przeliczeniu na ha).

9.4.1.1. Zabudowa o funkcji mieszkaniowej

Odnosząc się do analiz, prognozy demograficznej i danych statystycznych dotyczących powiatu⁵ przyjęto następujące obliczenia:

157 183 os. (liczba ludności powiatu w 2050 r.) - 146 398 os. (liczba ludności powiatu 2015 r.) = 10785 os. (wzrost liczby ludności od 2015 r. do 2050 r.)

tak więc w okresie od 2015 r. do 2050 r. liczba ludności powiatu wzrośnie o ok. 7,36 %

Przyjmując ten procentowy wskaźnik wzrostu adekwatnie dla gminy Czarna Białostocka, którą w 2015 r. zamieszkiwało 11601 osób, należy założyć, że liczba ludności do 2050 r. wzrośnie o ok. 853 os.⁶

nazwa	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ludność na 1 km2	osoba	57	56	58	57	57	57	57	56	56	56	55
gęstość zaludnienia pow. zab. i zurban. (os/km2)	osoba	-	-	-	-	2 010	1 985	1 968	-	-	-	-
zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	osoba	-2.7	-2.7	21.7	-4.1	-2.1	-4.6	-7.8	-6.0	-2.6	-7.0	-6.6

Tabela nr 11.13. Gęstość zaludnienia. Źródło: www.stat.gov.pl

Z danych statystycznych (tabele nr 11.13 - 11.15) wynika, że w okresie ostatnich 10 lat następują stopniowe, systematyczne tendencje do rozgęszczenia zaludnienia.

Mając na uwadze powyższe oraz materiały źródłowe, należy przyjąć, że wielkość zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową wynikać będzie z potrzeby poprawy standardów zamieszkania istniejącej ludności (liczby osób/mieszkanie, średniej powierzchni mieszkania) oraz z wielkości spodziewanego przyrostu. Przyjmując wskaźnik średniej liczby osób/mieszkanie, wynoszący średnio 2,3⁷ należy uznać, że mieszkania w gminie Czarna Białostocka ulegną rozgęszczeniu, ponieważ obecny wskaźnik wynosi 2,78 os/mieszkanie.

Wymiar	Wymiar	Jedn. miary	2008	2010	2012	2014	2015	2016	2017
ogółem	mieszkania	-	3 936	4 026	4 060	4 087	4 105	4 119	4 130
	izby	-	14 720	15 195	15 359	15 507	15 610	15 699	15 770
	powierzchnia	m2	255 107	263 932	268 038	271 676	274 481	276 646	278 452

⁵ W trakcie sporządzania bilansu w przypadku gmin wiejskich i małych miast – należy kierować się prognozą demograficzną GUS dla powiatu - Materiał źródłowy: materiały szkoleniowe Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016, w tym: Określanie potrzebnej, całkowitej chłonności obszarów zainwestowania gminy; Określenie potrzeb w zakresie wyznaczenia nowych obszarów rozwojowych; Propozycje dotyczące ogólnych zasad bilansowania terenów przeznaczonych do zabudowy

⁶ Materiał źródłowy: dane GUS i obliczenia własne

⁷ Materiał źródłowy: materiały szkoleniowe Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016, w tym: Określanie potrzebnej, całkowitej chłonności obszarów zainwestowania gminy; Określenie potrzeb w zakresie wyznaczenia nowych obszarów rozwojowych; Propozycje dotyczące ogólnych zasad bilansowania terenów przeznaczonych do zabudowy oraz dane GUS i obliczenia własne.

	użytkowa mieszkań									
w miastach	mieszkania	-	3 189	3 290	3 308	3 324	3 331	3 342	3 347	
	izby	-	11 746	12 215	12 305	12 393	12 435	12 507	12 539	
	powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	196 608	205 451	207 562	209 637	210 779	212 569	213 407	
na wsi	mieszkania	-	747	736	752	763	774	777	783	
	izby	-	2 974	2 980	3 054	3 114	3 175	3 192	3 231	
	powierzchnia użytkowa mieszkań	m2	58 499	58 481	60 476	62 039	63 702	64 077	65 045	

Tabela nr 11.14. Zasoby mieszkaniowe, Źródło: www.stat.gov.pl

Wymiar	Jedn. miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m2	64.8	65.1	65.6	65.7	66.0	66.2	66.5	66.9	67.2	67.4
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m2	21.9	22.2	22.2	22.4	22.7	22.9	23.3	23.7	23.9	24.2
mieszkania na 1000 mieszkańców	-	337.3	340.0	338.6	341.3	343.6	346.2	350.2	353.8	356.0	359.4
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	-	2.96	2.94	2.95	2.93	2.91	2.89	2.86	2.83	2.81	2.78
przeciętna liczba osób na 1 izbę	-	0.79	0.78	0.78	0.78	0.77	0.76	0.75	0.74	0.74	0.73

Tabela nr 11.15. Zasoby mieszkaniowe wskaźniki. Źródło: www.stat.gov.pl

Stosownie do przepisów art. 10 ust. 5 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określono zapotrzebowanie na zabudowę „maksymalną w skali gminy”⁸.

1. Ilość osób pozostających w istniejących mieszkaniach po ich rozgęszczeniu:

- obliczenie obecnej liczby mieszkań: 11490 osób : 2,78 osób/mieszkanie = 4133 mieszkań

- obliczenie liczby osób w mieszkaniach po rozgęszczeniu:

4133 mieszkań x 2,3 osób/mieszkanie = 9505 osób

2. Ilość osób, którym trzeba przewidzieć nowe mieszkania:

(11490 – 9505) + 853 = 2838 osób

Przy założeniu, że nie nastąpi wzrost liczby ludności.

3. Maksymalna wielkość zapotrzebowania na nowe mieszkania:

2838 osób : 2,3 osób/mieszkanie = 1233 nowych mieszkań

4. Łączna wielkość zapotrzebowania na nowe mieszkania:

⁸ Materiał źródłowy: materiały szkoleniowe Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016, w tym: Określanie potrzebnej, całkowitej chłonności obszarów zainwestowania gminy.

1233 nowych mieszkań x 120 m² pow. użytkowej = 147 960 m² (14,8 ha) powierzchni użytkowej netto

5. Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy o funkcji mieszkalnej, powiększone o 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych:

14,8 ha pow. zab. mieszk. + (14,8 ha x 30 %) = 19,24 ha

Reasumując powyższe należy przyjąć dla gminy Czarna Białostocka, że w perspektywie 30-tu lat: maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowych mieszkań będzie kształtowało się na poziomie 147 960 m² (14,8 ha), co po powiększeniu o 30 % przedkłada się na 19,24 ha (192400m²) netto.

6. Przyjmując średnią wielkość działki budowlanej na 1000 m²

1233 mieszkania x 1000 m² = 1233000 m² = 123,3 ha

Powierzchnia terenów zabudowy o funkcji mieszkaniowej wynosi 104,8 ha netto (po odliczeniu ok. 15% na niezbędną komunikację wewnętrzną).

7. Zapotrzebowanie na powierzchnię terenów zabudowy o funkcji mieszkalnej, zwiększone o 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych:

104,8 ha pow. zab. mieszk. + (104,8 ha x 30 %) = 136,2 ha netto

9.4.1.2. Zabudowa o funkcji innej niż mieszkaniowa (usługowej i produkcyjnej)

1. Zakładając, że udział terenów o funkcjach innych niż mieszkaniowa wynosi ok. 30 %⁹ (biorąc pod uwagę produkcyjny charakter głównej funkcji, o którą oparty jest rozwój gminy) przy faktycznym zapotrzebowaniu na nowe tereny budowlane dla zabudowy mieszkaniowej w Gminie wynoszącym 136,2 netto ha to:

(136,2 x 30) : 100 = 177 ha – brutto - powierzchnia terenów, które mogą być wskazane do zabudowy w studium gminy.

177 ha – 136,2 ha = 40,8 ha - powierzchnia terenów, które mogą być wskazane do zabudowy o funkcji innej niż mieszkaniowa

2. Zapotrzebowanie na powierzchnię terenów zabudowy o funkcji innej niż mieszkaniowa, zwiększone o 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych:

40,8 ha pow. zab. mieszk. + (40,8 ha x 30 %) = 53,04 ha netto

3. Powyższe wyniki po przeliczeniu na powierzchnia użytkową wyrażoną w m² wynoszą odpowiednio:

40,8 ha - 40800 m² : 560m² (śr. wielkość działki bud.) = 72,8 x 400 (śr. powierzchnia użytkowa usług) = 29120 m² pow. użytkowej zabud. o funkcji innej niż mieszkaniowa.

⁹ Obliczenia własne na podstawie: materiałów szkoleniowych Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016: Bilansowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę według obowiązujących przepisów; przedstawienie wybranych przykładów

4. Zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy powiększone odpowiednio o 30% w związku z niepewnością procesów rozwojowych:
 $29,1 \text{ ha pow. użyt. zab. usł.} + (29,1 \text{ ha} \times 30 \%) = 29,1 + 8,73 = 37,8 \text{ ha}$

9.4.2. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

Obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej, dla których zgodnie z art. 10 ust. 5 pkt 2 ww. ustawy, należy obliczyć chłonność to tereny o „skupionej zabudowie mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej mającej dostęp do dróg publicznych i wyposażonych w niezbędną infrastrukturę komunikacyjną i techniczną (drogi, wodociąg, kanalizację), z terenami tej infrastruktury oraz z terenami infrastruktury społecznej i innych usług o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym oraz przestrzeniami publicznymi, a także z terenami o funkcji produkcyjnej, magazynowej i składowej – z zastrzeżeniem, że wszystkie te tereny są położone w obrębie (wewnątrz) takiego obszaru, bądź bezpośrednio sąsiadują z terenami zabudowanymi wchodzącymi w jego skład.”¹⁰

Odnosząc się do wyposażenia terenów w kanalizację sanitarną należy mieć na względzie, że obecnie na terenie gminy Czarna Białostocka działa jedna oczyszczalnia ścieków oddana do użytku w 2018 r., która oczyszcza ścieki doprowadzone z miasta i trzech wsi. Z terenów wiejskich nie objętych siecią kanalizacyjną nieczystości płynne wywożone są pojazdami asenizacyjnymi do stacji odbioru ścieków i osadów, zlokalizowanej na terenie oczyszczalni ścieków. Planowane jest objęcie kolejnych wsi dalszą rozbudową sieci kanalizacyjnej.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Czarna Białostocka uchwalonym 30 maja 2000 r. przyjęto następujący podział na funkcje:

- tereny zabudowy wiejskiej zainwestowane i do uzupełnień
- tereny zabudowy mieszkaniowej zainwestowane i do uzupełnień
- tereny usług zainwestowane i do uzupełnień
- tereny produkcyjno-usługowe zainwestowane i do uzupełnień
- tereny budowlane do zainwestowania lub zmiany funkcji
- tereny rolne predysponowane do zabudowy.

Ww. tereny wskazane zostały w tym dokumencie niemal 20 lat temu, w formie grafiki uniemożliwiającej doprecyzowanie zakresu fragmentów przeznaczonych do uzupełnień oraz ich pomiaru. Uchwałą z 14 października 2006 r. wprowadzono w Studium zmiany, w myśl których wyznaczono głównie tereny pod:

¹⁰ Materiał źródłowy: materiały szkoleniowe Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016, Określanie chłonności obszarów istniejącej zabudowy i obszarów przeznaczonych do zabudowy w planach miejscowych

- budownictwo mieszkaniowe, usługowe,
- budownictwo letniskowe,
- budownictwo zagrodowe,

co wiąże się z brakiem rozróżnienia pomiędzy funkcją mieszkaniową a usługową.

W związku z powyższym oraz faktem, że „luki w zabudowie mogą być wykorzystane w różny sposób, w zależności od ich położenia, wielkości oraz potrzeb rozwojowych gminy”¹¹, na potrzeby niniejszych obliczeń przyjęto (podobnie jak w rozdziale 9.4.1.2), że powierzchnia usług i produkcji będzie stanowiła 30% ¹¹ sumy „terenów budowlanych do zainwestowania lub zmiany funkcji” i „terenów rolnych predysponowanych do zabudowy” oraz terenów wskazanych w wyniku analizy obecnego zainwestowania (rycina nr 2), która po zsumowaniu wynosi 762 ha - co stanowi obszar o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Mając na uwadze powyższe odstąpiono od graficznego rozróżnienia funkcji na rycinie nr 2.

$0,30 \times 762 \text{ ha} = 228,6 \text{ ha}$ – powierzchnia terenów o funkcji inna niż mieszkaniowa

$762 - 228,6 = 533,4 \text{ ha}$ - powierzchnia terenów o funkcji mieszkaniowej

W celu usystematyzowania ww. funkcji oraz dostosowania ich do podziału przyjętego przy obliczaniu chłonności obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej, przyjęto następujący podział zabudowy na funkcje:

- mieszkaniową;
- usługową (w tym usług publicznych) oraz produkcyjną, magazynową i składową;

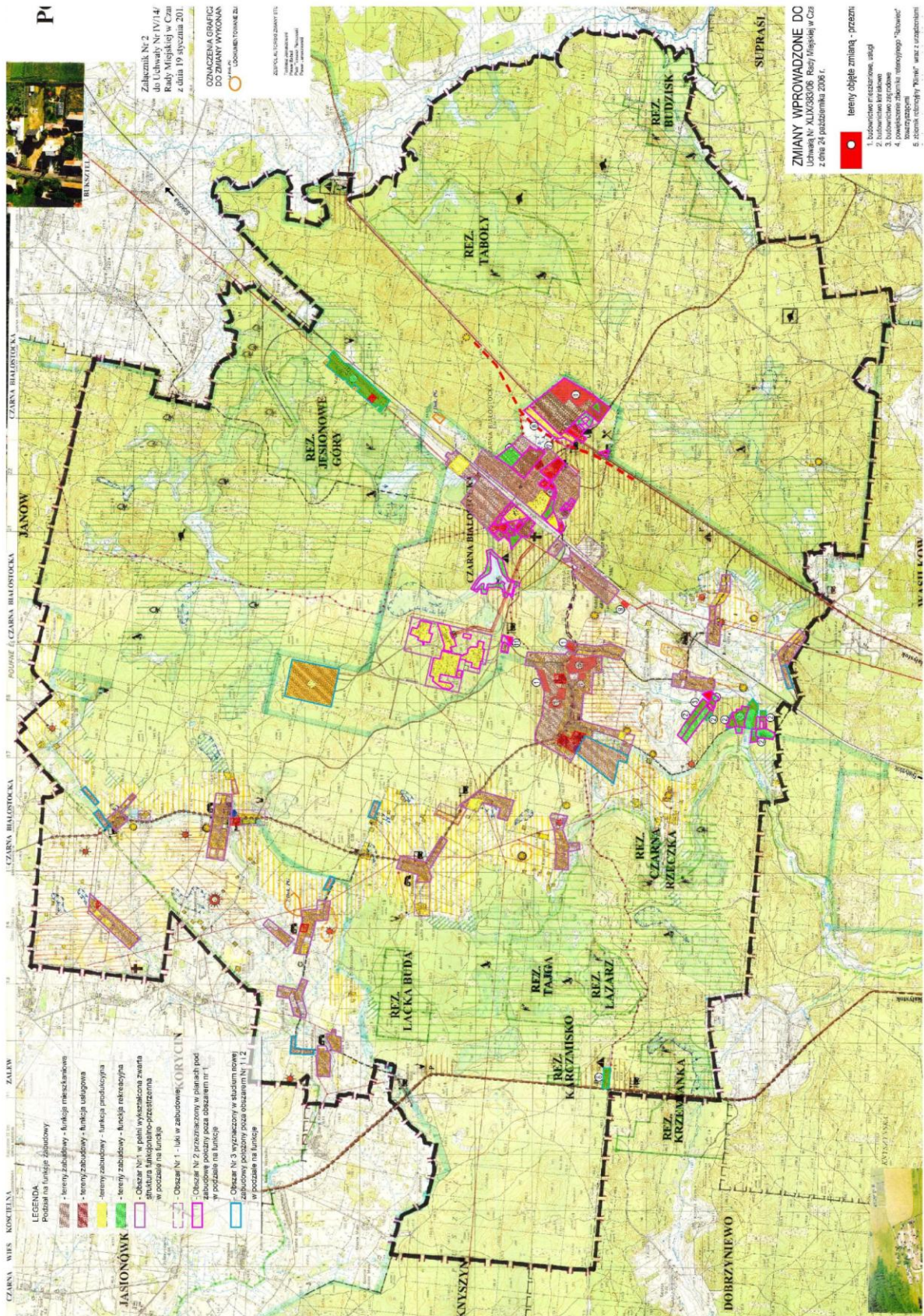
		A	B	C	D
Funkcja zabudowy		powierzchnia obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej	istniejąca zabudowa w obrębie obszarów zwartych (pow. użytk.)	powierzchnia „luk w zabudowie”	Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (m ² /ha)
mieszkaniowa	pow. użytkowa	60,3 ha	303629 m ² 30,3 ha	300000 m ² 30 ha	1600 m ² 0,16 ha
	pow. terenu	533,4 ha	2683652 m ² 268,3 ha	265,1 ha	14200m ² 1,42 ha

¹¹ Materiał źródłowy: materiały szkoleniowe Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016, Określanie potrzeb w zakresie wyznaczania nowych obszarów rozwojowych; Określanie chłonności obszarów istniejącej zabudowy i obszarów przeznaczonych do zabudowy w planach miejscowych

usługowa, w tym usług publicz- nych produkcyjna, magazynowa, składowa	pow. użyt- kowa	14,5 ha	119750 m ² 12 ha	25000 m ² 2,5 ha	3700 m ² 0,37ha
	pow. terenu	228,6 ha	1890789 m ² 189 ha	39,6 ha	58700 m ² 5,87ha

Tabela nr 11.16. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej. Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Miasta, <https://bialystok.geoportal2.pl>, <https://czarnabialostocka.e-mapa.net/>, www.stat.gov.pl

Dodatkowo, poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej wyznaczono w planach miejscowych obowiązujących na terenie gminy tereny przeznaczone pod budownictwo letniskowe – ok. 40,65 ha oraz usługi z zakresu turystyki – ok. 15,90 ha.

Rycina nr 2. Schemat: chłonność – możliwość lokalizacji nowej zabudowy

9.4.3. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy

Poniżej dokonano porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy (w podziale na funkcje zabudowy)

Funkcje zabudowy	maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę wraz z powierzchnią użytkową zabudowy m ²	Chłonność obszarów		wynik bilansu m ²
		chłonność obszarów „o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej” wraz z powierzchnią użytkową zabudowy m ²	chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w planach miejscowych m ²	
	A	B	C	A - (B + C)
mieszkaniowa	192 400	300 000	1600	-109 200
usługowa, w tym usług publicznych; produkcyjna, magazynowa, składowa	37 800	25 000	3700	+9100

Tabela nr 11.17. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Miasta, materiałów szkoleniowych Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa MIB, Instytut Rozwoju Miast w Krakowie, listopad 2016, <https://bialystok.geoportal2.pl>, <https://czarnabialostocka.e-mapa.net/>, www.stat.gov.pl

Końcowy bilans:

Faktyczne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową - nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy – nie przewiduje się lokalizacji nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt B i C.

Faktyczne zapotrzebowanie na nową zabudowę o funkcji innej niż mieszkaniowa - przekracza sumę powierzchni użytkowej zabudowy i przewiduje się lokalizację nowej zabudowy poza obszarami, o których mowa w pkt B i C, maksymalnie w ilości wynikającej z uzupełnionego bilansu.

9.4.4. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy oraz potrzeby inwestycyjne gminy wynikające z konieczności realizacji zadań własnych, związane z lokalizacją nowej zabudowy

Władze samorządu planują rozbudowę i modernizację infrastruktury komunikacyjnej i technicznej oraz poprawę kwestii społecznych, w tym zabezpieczają środki finansowe na ich wykonanie. W perspektywie roku 2020 zabezpieczono środki finansowe na realizację sześciu przedsięwzięć realizowanych na przełomie lat 2016 – 2020. W trzech przypadkach rok 2019 jest ostatnim rokiem ich realizacji. Stanowią

one w większości zadania, na których realizację zostały podpisane umowy o dofinansowanie.

Spłata kredytu planowana jest w latach 2020-2025. W kolejnych latach prognozuje się wydatki majątkowe na poziomie umożliwiającym ich realizację bez zaciągania dodatkowych zobowiązań finansowych, a planowane nadwyżki budżetowe mają pokrywać spłaty zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek.

Takie założenia przyjęte w prognozie potwierdzają, że gmina jest w stanie zaplanować środki finansowe w sposób umożliwiający realizację infrastruktury komunikacyjnej i technicznej na obszarach wskazywanych do zabudowy.

**Tabela 11. Uwarunkowania środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Czarna Białostocka
- zestawienie syntetyczne**

Lp	Komponenty środowiska	Cechy charakterystyczne mające wpływ na zagospodarowanie przestrzenne	Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego wynikające z cech środowiska	Zasięg terytorialny	U w a g i
1.	2.	3.	4.	5.	6.
1	Położenie w układzie fizyczno-geograficznym	Polska Północno-Wschodnia mezoregion – północno-wschodnia część Wysoczyzny Białostockiej	Warunki geograficzne, historyczne typowe dla regionu. Przynależność do obszaru Zielonych Płuc Polski	Region	
2	Położenie w układzie osadniczym i gospodarczym	m. Czarna Białostocka, 20 km na wschód od Białegostoku, stolicy województwa i 300 tys. miasta trasy kolejowa i drogowa do przejścia granicznego z Białorusią	Migracje osadnicze z Białegostoku. Zapotrzebowanie na tereny budowlane, mieszkaniowe i rekreacyjne Potrzeby terenowe na obiekty infrastruktury związanej z tranzytem drogowym i kolejowym Uciążliwości i ograniczenia zagospodarowania przy trasach	Zachodnia część gminy i miasto Czarna Białostocka	
3	Surowce mineralne a) surowce okruczowe	Małe złoża (piaski, żwiry, pospółki). Udokumentowane - 1. złożo udokumentowane kruszywa grubego – Wólka Ratowiecka (przydatność do celów budowlanych) na potrzeby lokalne. Kilka terenów perspektywicznego udokumentowania zasobów kruszywa zał. graf. i tekst, oraz kilkanaście miejsc wydobycia na potrzeby gospodarcze	Konieczność uwzględnienia w planach udokumentowanego złoża a w przypadku przeznaczenia terenu na cele budowlane ustalenie warunków jego wcześniejszego wyeksploatowania. Uporządkowanie i wydobycie w małych lokalnych wyrobiskach przez typowanie i rejestrację miejsc dalszej eksploatacji i rekultywację pozostałych	Grunty wsi Wólka Ratowiecka	

		<p>2. Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego PONURE, zasoby bilansowe -230,70 tys. ton. – dokumentacja geologiczna w kat. C₁¹²</p>	<p>Złoża znajdują się w granicach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej oraz w projektowanym specjalnym obszarze ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH 200006 , zatwierdzonym przez Komisję Europejską i obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB 200003, utworzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U Nr 25, poz. 133 z późn. zm..) Jest to teren częściowo leśny. Zgodnie z § 5 Rozporządzenia Nr 1/06 Wojewody Podlaskiego z dnia 14 marca 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego(Dz.Urz.Woj.Podl. Nr 90, poz. 888) na obszarze tym obowiązuje zakaz pozyskiwania m.in. minerałów.</p> <p>Dla przedmiotowych obszarów Natura 2000 zostały ustanowione plany zadań ochronnych:</p> <p>- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza knyszyńska PLB200003 (Dz.Urz.Woj.Podl. z 2014 r. poz.. 1967),</p>	<p>Grunty wsi Ponure, część działki nr geodezyjny 57/1 (przed podziałem część działki nr geodezyjny 57) - powierzchnia udokumentowanego złoża 1,8520 ha*</p>	<p>Zawiadomienie Starostwa Powiatowego w Białymstoku pismem Nr RŚ.VI.7511/1/05 z dnia 23 czerwca 2005 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznej opracowanej w maju 2005 r.*</p>
--	--	--	--	---	--

12

*
*

		<p>3. Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego Łapczyn, zasoby bilansowe 229,14 tys. Mg – dokumentacja geologiczna w kat. C₁*</p>	<p>- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 (Dz.Urz. Woj.Podl. z 2014 r. poz. 2431),*</p> <p>Obszar kopaliny położony jest w otulinie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej oraz w odległości ok.0,5 km od obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB 200003 utworzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U Nr 25, poz. 133 z późn. zm..) oraz projektowanego specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH 200006, zatwierdzonego przez Komisję Europejską. Obszar znajduje się w obrębie regularnego żerowiska orlika krzykliwego, gatunku będącego przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska.*</p>	<p>Grunty wsi Łapczyn części działek nr geodezyjny 26/2 i 29/1- C- powierzchnia udokumentowanego złoża 1, 7530 ha*</p>	<p>Zawiadomienie Starosty Powiatu Białostockiego pismem Nr RŚ.6528.7. 2011 z dnia 1 września 2011 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznej opracowanej w 2011 r.*</p>
--	--	--	---	---	---

*
*
*
*
*
*

*** Uchwała Nr IV/14/15 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka**

3	b) surowce ilaste ceramiki budowlanej	Udokumentowane 1 złoża Czarna Wieś Kościelna – zasoby bilansowe 1.354.000 m ³ przydatność do wyrobu rurek drenarskich i wyrobów grubościennych.	Uwzględnienie złoża w planach zagospodarowania i nie przeznaczanie terenu na cele uniemożliwiające późniejszą eksploatację złoża.	Czarna Wieś Kościelna	
4	Rzeźba terenu	Falista równina z licznymi pagórkami i wzniesieniami z rozwiniętą siecią dolin, średnia wysokość 150-160 m n.p.m. Najwyższe wzniesienia 190-220 m n.p.m. Najniższe tereny 136-140 m n.p.m. Spadki terenu 2 - 5 % Lokalnie do 10 %	Najbardziej przydatne tereny do celów budowlanych to wysoczyzna o nachyleniu zboczy do 5 %. W uprawach rolnych rzeźba nie stwarza ograniczeń. Pagórki, wzniesienia oraz rozcięcia dolin rzecznych stanowią walory krajobrazowe, których ekspozycje powinny być chronione.	Teren gminy	
5	Wody a) powierzchniowe - sieć rzeczna b) wody stojące	Obszar źródłiskowy dla wielu strumieni i rzek odprowadzających wody do rzeki Narwi przez lokalne zlewnie III rzędu rzeki Supraśl, z dopływami Sołda, Czarna, rzeka Biebrza – dopływ z terenu gminy Brzozówka Zbiornik wodny w Czarnej Białostockiej pow. 17 ha Zasilany ciekami Odpływ do rzeki i następnie do rzeki Czarna	Konieczność ochrony terenów źródłiskowych przed degradacją przez : 1) planowanie właściwej gospodarki ściekowej i ochronę przed zanieczyszczeniem ściekami komunalnymi, przemysłowymi i z gospodarstw rolnych; 2) niewylesianie terenów źródłiskowych; 3) wykorzystanie rolnicze - dolin - jako użytki zielone z wyłączeniem melioracji terenów źródłiskowych, zrzut ścieków z oczyszczalni miejskiej poniżej zbiornika, wykorzystanie rekreacyjne i p.poż.	Teren gminy m. Czarna Białostocka wokół zbiornika	Sieć dolin i obszary źródłiskowe i podmokłe ilustruje mapa uwarunkowań środowiska.

1.	2.	3.	4.	5.	6.
5	<p>c) wody gruntowe</p> <p>ujęcia wód podziemnych</p> <p>Stan sanitarny wód</p>	<p>Poziom występowania wód gruntowych na wysoczyźnie 3-10 m p.p t. W dolinach cieków i zagłębieniach bezodpływowych 0-1,5 m p.pt.</p> <p>Zasoby wód podziemnych nie określone bilansowo występują w dwóch i trzech warstwach.</p> <p>Z istniejących ujęć wgłębnych nie wynika groźba ich deficytu na jakimś obszarze.</p> <p>3 ujęcia komunalne – studnie głębinowe zasilające sieć wodociągową gminy - brak wyznaczonej strefy ochrony pośredniej tych ujęć.</p> <p>Liczne studnie kopane na potrzeby gospodarstw rolnych i domowych.</p> <p>Rzeki terenów leśnych I i II kl. Czystości.</p> <p>Rzeka Czarna przy ujściu III kl. Czystości.</p> <p>Zbiornik wodny II kl. Czystości.</p> <p>Wody gruntowe I poziom wodonośny w 50 % wody nie przydatne do bezpośredniej konsumpcji ze względu na zanieczyszczenia bakteriologiczne,</p>	<p>nie wskazane zagospodarowanie terenów o wysokim poziomie wód gruntowych inne jak rolnicze lub leśne.</p> <p>Brak ograniczeń zagospodarowania ze względu na deficyt wód podziemnych, istnieje konieczność budowy nowych ujęć przy większym zapotrzebowaniu.</p> <p>I poziom wodonośny nie powinien być planowany do wykorzystania.</p> <p>Konieczność wyznaczenia strefy ochrony pośredniej ujęć komunalnych</p> <p>W perspektywie wykorzystanie wyłącznie na potrzeby gospodarcze gospodarstw rolnych z wyłączeniem zaopatrzenia w wodę pitną.</p> <p>Małe przepływy wód płynących powodują małą zdolność samo oczyszczającą rzek, konieczność stosowania oczyszczalni o wysokim poziomie redukcji zanieczyszczeń przed wprowadzeniem ścieków do odbiornika.</p>	<p>obszar gminy</p> <p>obszar gminy</p> <p>m. Czarna Białostocka, Czarna Wieś Kościelna, Niemczyzn</p> <p>cała gmina</p> <p>Teren gminy</p>	<p>na odpowiednim poziomie, konieczna</p>

1.	2.	3.	4.	5.	6.
5	Zagrożenie powodziowe	powodowane wprowadzaniem ścieków do gruntu z gospodarstw rolnych i domowych przez nieszczelne szamba i doły chłonne na gnojowicę. Najwyższe stany wód rzek i cieków powodują okresowe wylewy w obrębie tarasu zalewowego dolin. Powódź na terenie gminy nie wystąpiła.	Brak zagrożenia powodziowego, możliwe lokalne podtapiania na terenach dolin rzecznych.	Doliny rzek	rozbudowa sieci kanalizacyjnej.
6.	Formy zagospodarowania i użytkowania terenu 1. L a s y	Lasy zajmują 15.314 ha , co stanowi 74 % powierzchni terenu gminy. Stanowią główny element zagospodarowania terenu i stanowią o wartości przyrodniczej obszaru. Stanowią zwarty kompleks część Puszczy Knyszyńskiej. Są to głównie lasy państwowe (97 %pow.) administrowane przez N-ctwo Czarna Białostocka obręb Czarna Białostocka i Złota Wieś oraz N-ctwo Knyszyn obręb Knyszyn. Lasy prywatne występują na obrzeżu kompleksu puszczańskiego w pobliżu wsi i w małych kompleksach na gruntach rolnych. Są zróżnicowane pod względem siedliskowym i drzewostanowych. Cechuje je duża bioróżnorodność z bogactwem	1. Lasy stanowią trwałe element zagospodarowania terenu, podlegają ochronie przed wylesieniem przez: unormowania ustawowe ograniczające ich przeznaczenie na inne cele. 2. Na terenie gminy ograniczają rozwój przestrzenny terenów zabudowy i terenów rolnych do granic kompleksów leśnych. 3. Ukierunkowują gospodarką gminy na rozwój w oparciu o ich zasoby gospodarcze, walory rekreacyjne i przyrodnicze. 4. Sposób prowadzenia gospodarki leśnej jak i zasięg przestrzenny lasów określają plany urządzania gospodarstwa leśnego dla Nadleśnictw i uproszczone plany dla lasów niepaństwowych. 5. Zagospodarowanie przestrzenne terenów leśnych powinno być zgodne z wymienionymi planami.	74 % pow. terenu gminy	Układ przestrzenny lasów, ich podstawowe zróżnicowanie siedliskowe i elementy zagospodarowania i ochrony z planów urządzania lasu zawarte na mapie uwarunkowań i złączniku opisowym

1.	2.	3.	4.	5.	6.
6	<p>2. Tereny rolne</p> <p>a) grunty orne</p>	<p>fauny i flory oraz wysoki walor krajo- brazowy. 90 % ich powierzchni znajdu- je się w granicach PKPK a 100 % w strefie chronionego krajobrazu.</p> <p>Zajmują powierzchnię 3913 ha, co stan- owi 19 % pow. gminy w trzech rodza- jach wykorzystania grunty orne użytki zielone tereny pod zabudowę rolniczą (wiej- ską)/ wartości W ogólnej ocenie produkcyjnej gleb tereny gminy zaliczane są do terenów z przewagą gleb niskiej jakości (V i VI kl. bon.). Zajmują powierzchnię 2373 ha. Dominują gleby wytworzone z piasków całkowitych i piasków naglinowych z przewagą kompleksów glebowo rolni- czych 6 i 7 (6 żytni słaby) i (7 żytnio- łubinowy słaby).</p>	<p>6. Wykorzystanie lasów do celów turystycz- nych i rekreacyjnych powinno być zgodne z zasadami ochrony lasu zawartymi w wy- mienionych planach i uzgodnieniu z wła- ścicielem lasu.</p> <p>Poza terenami leśnymi i miastem Czarna Bia- łostocka stanowią główny element zagospo- darowania przestrzennego gminy i bazę tere- nową rolniczej przestrzeni produkcyjnej.</p> <p>Bazą produkcyjną intensywnego rolnictwa powinny stanowić kompleksy użytków rol- nych z przewagą gleb średniej jakości. Tereny gruntów ornych z glebami niskiej ja- kości (R-VI) mogą stanowić potencjalne te- reny rozwoju bazy rekreacyjnej i turystycznej oraz zalesień a przy terenach zabudowanych bazę pod tereny budowlane. Zmiana terenów na funkcje nierolniczą wy- maga opracowania miejscowego planu zago- spodarowania przestrzennego.</p>	19 % pow. gminy	<p>Układ prze- strzenny te- renów rol- nych przed- stawia mapa uwarunko- wań środo- wiska. Szczegółowa rozkład wa- runków gle- bowo rolni- czych na po- szczególnych terenach ma- pa glebo- wych kom- pleksów rol- niczych w załączeniu waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyj- nej.</p>

1.	2.	3.	4.	5.	6.
6	<p>b) użytki zielone</p> <p>c) zabudowa rolnicza</p>	<p>Zajmują powierzchnię 1524 ha głównie w dolinach rzek i cieków na glebach organicznych na większości powierzchni są zmeliorowane i mają uregulowane stosunki wodne. Przeważają łąki i pastwiska średniej i niskiej jakości w małych i średniej wielkości kompleksach powierzchniowych.</p> <p>Występuje na całym terenie gminy w 17 wsiach i w formie zabudowy kolonijnej oraz na części terenu miasta Czarna Białostocka.</p>	<p>Jako baza produkcyjna rolnictwa powinny być wykorzystywane użytki zielone położone w obrębie kompleksów rolniczych, użytki zielone stanowiące enklawy śródleśne predysponowane są do zaniechania użytkowania i pozostawienia do renaturalizacji, użytki zielone w obrębie miasta Czarna Białostocka stanowią bazę do rozwoju ciągów zieleni miejskiej.</p> <p>Tereny pod zabudową rolniczą stanowią grunty rolne i w przypadku zmiany funkcji zabudowy na nie rolniczą wymagają opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego a w dalszej kolejności wyłączenia z produkcji rolnej.</p>		
7	<p>Tereny prawnie chronione</p> <p>1. Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej</p>	<p>W jego granicach znajduje się 75 % powierzchni gminy. W większości lasy – 13400 ha i w zachodniej części gminy około 1000 ha gruntów rolnych przyległych do kompleksu leśnego. Poza granicami PKPK znajduje się miasto Czarna Białostocka i leśny pas terenu między linią kolejową a szosą Białystok-Kuźnica Białostocka.</p>	<p>Prowadzenie gospodarki przestrzennej i działalności gospodarczej na terenach PKPK jest ograniczone i podporządkowane celem ochronnym wymienionym w akcie powołującym park i załączniku do uchwały określono szereg zakazów i zaleceń normujących tą problematykę.</p> <p>Na teren „Parku” zgodnie z ustawą o ochronie przyrody powinien być opracowany plan</p>	<p>Tereny PKPK</p>	<p>W załączeniu uchwała powołująca PKPK i załącznik o zasadach prowadzenia działalności gospodarczej.</p>

1.	2.	3.	4.	5.	6.
7	<p>2. Strefa chronionego krajobrazu</p> <p>3. Rezerwaty przyrody</p>	<p>Utworzony w 1988r. W celu ochrony walorów krajobrazowych i przyrodniczych terenów leśnych i dolin rzecznych oraz stworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej oraz rozwijanie turystyki kwalifikowanej.</p> <p>Stanowi otulinę PKPK obejmuje w 100 % tereny gminy nie włączone w granice PKPK. Pełni funkcje buforową między terenami prawnie chronionymi a terenami gospodarki ogólnej. Ma na celu utrzymanie wysokich walorów krajobrazowych terenu.</p> <p>Na terenie gminy utworzono 4 rezerwaty przyrody „Jesionowe Góry” „Karczmiśko” „Krzemianka” „Budzisk” „Tobolowo” dwa pierwsze w całości znajdują się w granicach gminy, a dwa pozostałe częściowo. Wszystkie leżą w granicach PKPK. Wszystkie są rezerwatami leśnymi ochrony częściowej chroniące fragmenty naturalnych zbiorowisk le-</p>	<p>ochrony. Jego ustalenia należy uwzględnić w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego i „studium uwarunkowań”. Plan ochrony na teren PKPK jest w trakcie opracowania.</p> <p>Zasady prowadzenia gospodarki przestrzennej są podobne jak na terenie PKPK łagodniejącymi ograniczeniami zagospodarowania i wprowadzania nowych funkcji.</p> <p>Ze względu na położenie na obszarach leśnych i w granicach PKPK nie stwarzają dodatkowych ograniczeń dla gospodarki przestrzennej. Podnoszą walor przyrodniczy i turystyczny gminy. Gospodarka leśna prowadzona jest na podstawie planów ochrony rezerwatu.</p>	<p>Teren gminy</p> <p>Tereny leśne Puszczy Knyszyńskiej</p>	<p>Na mapie uwarunkowań oznaczono granice PKPK.</p>

1.	2.	3.	4.	5.	6.
7	<p>4. Projektowane rezerwy przyrody</p> <p>5. Pomniki przyrody</p>	<p>śnych Puszczy Knyszyńskiej.</p> <p>Wg planów urządzania lasu projektowane są 3 nowe rezerwy leśne , Toboły, Tajga, Lacka Buda.</p> <p>Na terenie gminy 25 drzew pomnikowych wszystkie na terenie lasów państwowych.</p>	<p>jak przy istniejących</p> <p>ze względu na lokalizację brak ograniczeń dla gospodarki przestrzennej. Stanowią atrakcję przyrodniczą i turystyczną.</p>		<p>Lokalizacja na mapie - karty ewidencyjne w załączeniu.</p>
8	<p>Czynniki antropogenne, zagrożenia i uciążliwości</p> <p>1. Gospodarka ściekowa</p>	<p>W Czarnej Białostockiej istnieje jedna oczyszczalnia ścieków, która oczyszcza ścieki doprowadzone z miasta i trzech wsi. Z terenów wiejskich nie objętych siecią kanalizacyjną nieczystości płynne wywożone są pojazdami asenizacyjnymi do stacji odbioru ścieków i osadów, zlokalizowanej na terenie oczyszczalni ścieków.</p> <p>Istnieje jedna oczyszczalnia ścieków w Czarnej Białostockiej, która oczyszcza ścieki z części miasta doprowadzone kanalizacją sanitarną i z pozostałych terenów dowożone do punktu zlewowego.</p>	<p>Wskazane dalsze utrzymanie efektywnego systemu oczyszczania ścieków oraz rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej uwzględniająca kolejne wsie.</p> <p>W planach rozwojowych miasta i gminy wymagane jest uwzględnienie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz wprowadzenia efektywnego systemu oczyszczania ścieków na terenach nie objętych kanalizacją. Utrzymanie obecnego stanu może powodować dalsze zanieczyszczenie wód gruntowych i drobnych cieków wodnych.</p>	<p>Tereny osadnicze</p>	

	2. Gospodarka śmieciowa	Na terenie gminy istnieje kilkanaście „dzikich” wysypisk śmieci. Wywóz zorganizowany odpadów odbywa się na wysypisko śmieci w gminie Wasilków, które dostosowywane jest do wymaganych norm w tym zakresie.	Konieczne jest ustalenie miejsca składowania odpadów, budowa wysypiska spełniającego normy ochrony środowiska własnego na terenie gminy lub wspólnego dla kilku sąsiednich gmin, np. w Wasilkowie.		
8	2. Tereny zdegradowane 4. Zanieczyszczenia powietrza 5. Obiekty uciążliwe	<p>To wyrobiska po eksploatacji kruszywa na potrzeby lokalne oprócz zdewastowanej powierzchni ziemi krajobrazu stanowią miejsca składowania na dziko odpadów stałych i wylewiska.</p> <p>Główne źródło emisji to system grzewczy i komunikacja samochodowa. Obecny poziom zanieczyszczeń na terenie gminy i miasta utrzymuje się na poziomie 40 % dopuszczalnych norm dla obszarów chronionych.</p> <p>1. Trasy komunikacyjne kolejowe i drogowe w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza hałasu, wibracji i NZS stopień uciążliwości zależy od nasilenia i rodzaju ruchu. Poważne zagrożenie stwarza droga E18 do Kuźnicy Białostockiej i E19 Białystok-Augustów. 2. Tereny przemysłowe i ich sąsiedztwo zakłady „Agromet” „Agroma”</p>	<p>W większości powinny być przeznaczone do rekultywacji. Niektóre po udokumentowaniu zasobów możliwe do wykorzystania na potrzeby lokalne.</p> <p>Obecny stan nie stwarza ograniczeń dla mieszkalnictwa i przemysłu. Ze względu na wysokie walory środowiska wskazane jest preferencyjne wprowadzanie ogrzewania gazowego.</p> <p>Na terenach przyległych do tras wykluczona zabudowa mieszkaniowa w pasie od 40-120 m od jezdni. W odniesieniu do istniejącej konieczne wprowadzenie zabezpieczeń ograniczających uciążliwość.</p> <p>Ograniczenia funkcji mieszkalnej na ich terenie i bezpośrednim sąsiedztwie.</p>	<p>Teren miasta i wsi</p> <p>Buksztel m. Czarna Białostocka</p> <p>Czarna Białostocka kompleks przemysłowy w lesie.</p>	<p>W załączeniu rejestr wyrobisk, ich lokalizację uwzględniono na mapie.</p>

		Tartak 3. Obiekty rolnicze. Tuczarnie formy stanowią uciążliwości zapachowe i zagrożenie zanieczyszczenia wód.	Stanowią ograniczenia lokalizacji w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i rekreacyjnej.	Pojedyncze obiekty w północno-zachodniej części gminy, część obecnie nieczynna.	
--	--	---	--	---	--

ZESTAWIENIE
opracowań geologicznych dla złóż surowców mineralnych stałych
z terenu gminy CZARNA BIAŁOSTOCKA, woj. białostockie

<i>Oznaczenie na zał. 1</i>	<i>Nazwa rejonu (złoża)</i>	<i>Tytuł opracowania</i>	<i>Autor opracowania i rok wydania</i>	<i>Archiwum i oryginalny numer</i>	<i>Rodzaj rozpoznania</i>	<i>Uzyskane wyniki</i>
A	Czarna wieś Kościelna	Dokumentacja geologiczna złoża ilów zasobowych w kat. C ₁	Z. Staniszevska 1965	UW-Białystok, nr 855	37 otw.=457,70 mb	Zasoby w kat. C ₁ : -bilansowe: 1354000 -pozabil.:179000 Stan zasobów bilansowych na 1.01.91r. – 1354000 m ³ Złoże nieeksploatowane
B	WÓLKA RATO-WIECKA	Karta rejestracyjna złoża kruszywa naturalnego (pospółki) „Wólka Ratowiecka” dla potrzeb budownictwa	P.Salachna 1983	UW - Białystok nr 6439	20 otw.=192,20 mb	Zasoby szacunkowe: ca 209000 m ³
C	BUKSZTEL	Orzeczenie geologiczne dot. złoża kruszywa naturalnego w Buxsztelu	Staniszewska 1963	UW - Białystok nr 661	4 otw.=35,10 mb	Zasoby szacunkowe: ca 99000 m ³
D	ŁUBIANKA	Sprawozdanie z prac geologiczno-poszukiwawczych złóż kruszywa na terenie woj. białostockiego	Z. Domańska 1984	PG Warszawa nr 171	9 otw. sondy WH	Negatywne
E	OLESZKOWO	Sprawozdanie z prac geologiczno-poszukiwawczych za kruszywem naturalnym	Walendziak 1987 r.	UW Białystok nr 7387	6 otw.=24,00 mb	Negatywne

F*	PONURE*	<i>Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego PONURE, Grunty wsi Ponure, część działki nr geodezyjny 57/1 (przed podziałem część dz.nr geod.57) – dokumentacja geologiczna w kat. C₁*</i>	<i>Mirosław Tatara 2005 r.*</i>	<i>Zawiadomienie Starostwa Powiatowego w Białymstoku pismem Nr RŚ.VI.7511/1/05 z dnia 23 czerwca 2005 r. o przyjęciu bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznej opracowanej w maju 2005 r.*</i>	-	<i>zasoby bilansowe -230,70 tys. ton. - powierzchnia udokumentowanego złoża 1,8520 ha*</i>
					-	

*

*

* *Uchwała Nr IV/14/15 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka*

*

*

*

G*	ŁAPCZYN*	<i>Udokumentowane złoża kruszywa naturalnego Łapczyn. Grunty wsi Łapczyn części działek nr geodezyjny 26/2 i 29/1 zasoby bilansowe 229,14 tys. Mg – dokumentacja geologiczna w kat. C₁*</i>	<i>Irena Data – 2011 r.*</i>	<i>Zawiadomienie Starosty Powiatu Białostockiego piśmie Nr RŚ.6528.7. 2011 z dnia 1 września 2011 r o przyjęciu bez zastrzeżeń dokumentacji geologicznej. opracowanej w 2011 r.*</i>	<i>zasoby bilansowe 229,14 tys. Mg - powierzchnia udokumentowanego złoża 1,7530 ha*</i>
----	----------	--	------------------------------	--	---

*

*

*

*

Uchwała Nr IV/14/15 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka

*

*

Rejestr

punktów eksploatacji surowców użytecznych stałych na terenie gminy CZARNA BIAŁOSTOCKA

nr na mapie	miejscowość właściciel użytkownik	Stratygrafia	Charakterystyka surowca	Zastosowanie	Charakterystyka wyrobiska			Uwagi
					Nadkład	Pow. w m. gł./wys.	Forma złoża	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Złota Wieś (las) Lasy Państwowe okoliczna ludność	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnioziarnisty z domieszką żwiru średniego, sypki o. żółty	budownictwo ogólne	0,30 m. gleba	10 x 4 m. 3 m.	Wzgórze morenowe	Eksploatacja dorywcza
2	Ponure Lasy Państwowe okoliczna ludność	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek od drobnoziarnistego do różnoziarnistego ze żwirem i pojed. Otoczakami, sypki, rudo-brązowy	j.w.	Brak	5 x 6 3 m.	Płat utworów lodowcowych	Zbocze zalesionego wzgórza
3	Ruda Rzeczką wspólnota wsi ludność wsi	Czwartorzęd Holocen	Piasek średnioziarnisty ze żwirem grubym, sypki, szaro-żółty	Zasoby na wyczerpaniu	Brak	100 x 50 2,5 m.	Osady rzeczne	Do rekultywacji
4	Puszcza Knyszyńska (sektor 117) Lasy Państwowe okoliczna ludność	Czwartorzęd Plejstocen	Pospółka; żwir gruby z piaskiem średnio i gruboziarnistym, z domieszką otoczek, sypka, żółta	Budownictwo ogólne i drogowe	0,20 m. gleba	40 x 5 2 m.	Płat utworów wodno-lodowcowych	Eksploatacja okresowa
5	Buksztel (Czarna Białostocka) Sp. Pracy „Wibrobetoniarz” Białystok	Czwartorzęd Plejstocen	Żwir z piaskiem i otoczek, lokalnie nagliniony, brązowy, pp. 40%	Budownictwo ogólne	0,3 x 0,5 m. gleba	20 x 10 4 m.	j.w.	Zasoby na wyczerpaniu

1	2	3	4	5	6	7	8	9
6	Puszcza Knyszyńska (sektor 135) Lasy Państwowe okoliczna ludność	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnioziarnisty ze żwirem drobnym i średnim, sypki, rudobrazowy	Budownictwo ogólne	Brak	10 x 5 4 m.	Wzgórze morenowe	Zasoby na wyczerpaniu
7	Wólka Ratowiecka wspólnota wsi ludność wsi	Czwartorzęd Holocen	Pospółka (piasek średnioziarnisty ze żwirem średnim i grubym) z poj. Otoczakami, szarozółta, miejscami silnie zapyłona	Budownictwo ogólne	Brak	10 x 10 3 m.	Płat utworów rzecznych	Zasoby na wyczerpaniu
8	Czarna Wieś Kościelna prywatna ludność wsi	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnioziarnisty, kwarcowo-skalniowy, sypki, żółty	Budownictwo ogólne	Brak	15 x 5 2 m.	Wzgórze	Eksploatacja dorywcza
9	Karczmisko prywatna ludność wsi	Czwartorzęd Plejstocen	Pospółka (piasek średnioziarnisty ze żwirem średnim), sypki, żółtoszary	Budownictwo ogólne	Brak	10 x 5 2,5 m.	Płat utworów lodowcowych	Eksploatacja dorywcza
10	Ruda Rzecznica Okr. Zarząd Dróg Publicz. B-stok	Czwartorzęd Plejstocen	Żwir skał krystalicznych osadowych i kwarcu, sypki, rdzawy	Budownictwo ogólne i drogowe	Brak	30 x 20 4 m.	Wzgórze morenowe	Zasoby na wyczerpaniu
11	Puszcza Knyszyńska (sektor 183) Lasy Państwowe	Czwartorzęd Plejstocen	Pospółka (piasek średnioziarnisty ze żwirem średnim i grubym)sypka ,rdzawa	Budownictwo drogowe	0,30 m. gleba	50 x 30 5,5 m.	Wałczłowy	Do rekultywacji
12	Oleszkowo Urząd Gminy Rejon Dróg Publicz. Sokółka	Czwartorzęd Plejstocen	Żwir skał krystalicznych, osadowych i kwarcu, średni i gruby, z piaskiem średnioziarnistym, sypki, szarozółty	Budownictwo drogowe	Brak	100 x 80 4 m.	Płat utworów wodnolodowcowych	Eksploatacja dorywcza
13	Niemczyn wspólnota wsi ludność wsi	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnioziarnisty szarozółty, miejscami zagliniony; podrzędnie pospółka (piasek ze żwirem średnim) szara	Budownictwo ogólne	Brak	10 x 5 2,5 m.	Płat utworów wodnolodowcowych	Eksploatacja dorywcza

1	2	3	4	5	6	7	8	9
14	Niemczyn Pietrasz K Zarzycki M. ludność wsi	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnio i drobnoziarnisty ze żwirem średnim, zagliniony brązowy	zasoby wy- czerpane	Brak	10 x 5 3 m.	Płat utworów wodnolodow- cowych	Wyrobnisko niecznne
15	Kol. Jezierzysk Sitko J. Ludność wsi	Czwartorzęd Plejstocen	Żwir skał magmowych, osadowych i kwarcu, zagliniony, żółtoszary	Budownictwo ogólne	Brak	20 x 5 3 m.	Płat utworów lodowcowych	Eksploatacja sezonowa
16	Puszcza Knuszyń- ska (sektor 16) Lasy Państwowe j.w.	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnioziarnisty, kwarcowo- skalniowy ze żwirem drobnym i średnim, sypki, szarozółty	Budownictwo ogólne i dro- gowe	0,2 - 0,4 m. gleba	30 x 4 3 m.	Wzgórze ko- mowe	Do rekultywacji
17	Puszcz Knuszyń- ska (sektor 46) Lasy Państwowe j.w.	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnio i grubo ziarnisty ze żwirem średnim i grubym, sypki, brą- zowy, lokalnie zagliniony i zorszty- nizowany	Budownictwo drogowe	Brak	15 x5 2 m.	Wzgórze ko- mowe	Eksploatacja dorywcza
18	Puszcza Knuszyń- ska (sektor 51) Lasy Państwowe j.w.	Czwartorzęd Plejstocen	Piasek średnioziarnisty ze żwirem drobnym i średnim, sypki, rudo- brązowy	Budownictwo ogólne i dro- gowe	0,30 m. gleba	30 x 10 5 m.	Wzgórze ko- mowe	Eksploatacja dorywcza

Roślina	Procentowy udział w strukturze zasiewów w latach			Możliwości zasiewów w %	
	1986	1987	1988	aktualne	perspektywiczne
Pszenica jara + ozima	4,6	6,0	7,3	2,8	3,9
żyto	22,1	22,0	20,5	43,7	44,0
Jęczmień	9,6	10,3	10,4	5,4	5,7
Owies	24,6	24,9	22,1	10,6	10,1
4 zboża razem	60,9	63,2	60,3	62,5	63,7
Ziemniaki	29,1	26,2	30,1	20,8	20,9
Buraki cukrowe	0,1	-	-	0,5	0,7
Pozostałe rośliny	9,9	10,6	9,6	16,2	15,6

Lp	Nazwa obrębu		Pow. ogólna	Grunty orne										Użytki zielone				Razem użytki rolne	Grunty rol. nieprzydatne	Grunty pozostałe
				Kompleksy										Kompleksy						
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	Razem	1z	2z	3z	Razem			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	woj. białostockie	ha %	1005464 100	4 -	33180 7,9	867 0,2	92691 22,1	74816 17,8	101889 24,3	61724 14,7	33457 8,0	21024 5,0	419652 100/41,7	82 -	103577 54,8	85413 45,2	189072 100/18,8	608724 60,5	10620 1,1	386120 38,4
2	gm. Czarna B-stocka	ha %	12113 100	- -	136 1,7	15 0,2	1990 25,5	2958 37,8	1578 20,2	1035 13,2	60 0,8	44 0,6	7816 100/64,5	- -	1428 72,8	534 27,2	1962 100/16,2	9778 80,7	456 3,8	1879 15,5
3	m. Czarna B-stocka	ha %	1409 100	- -	- -	- -	- -	9 5,3	87 51,5	54 32,0	- -	19 11,2	169 100/34,5	- -	3 5,9	48 94,1	51 100/10,4	220 44,9	- -	1189 55,1
4	Brzozówka Koronna	ha %	189 100	- -	- -	- -	2 2,3	36 42,4	39 45,9	4 4,7	- -	4 4,7	85 100/45,0	- -	33 45,8	39 54,2	72 100/38,1	157 83,1	- -	32 16,9
5	Brzozówka Strzel. i Ziemiańska	ha %	369 100	- -	- -	- -	- -	37 22,0	97 57,7	25 14,9	- -	9 5,4	168 100/45,5	- -	46 31,5	100 68,5	146 100/39,6	314 85,1	- -	55 14,9
6	Chmielnik	ha %	5014 100	- -	- -	- -	- -	5 9,8	36 70,6	8 15,7	- -	2 3,9	51 100/1,0	- -	13 39,4	20 60,6	33 100/0,7	84 1,7	- -	4930 98,3
7	Czar. Wieś Kościelna	ha %	496 100	- -	- -	- -	26 10,3	49 18,6	117 44,5	57 21,7	11 3,8	3 1,1	263 100/53,1	- -	50 31,8	107 68,2	157 100/31,6	420 84,7	- -	76 15,3
8	Dworzysk	ha %	47 100	- -	- -	- -	3 11,1	7 25,9	12 44,5	2 7,4	3 11,1	- -	27 100/57,4	- -	9 69,2	4 30,8	13 100/27,7	40 85,1	- -	7 14,9
9	Jezerzysk	ha %	396 100	- -	- -	- -	5 2,1	77 32,4	115 48,3	40 16,8	- -	1 0,4	238 100/60,1	- -	6 27,3	16 72,7	22 100/5,5	260 65,6	- -	136 34,4
10	Karczmisko	ha %	127 100	- -	- -	- -	9 9,8	26 28,3	51 55,4	6 6,5	- -	- -	92 100/72,5	- -	9 40,9	13 59,1	22 100/17,3	114 89,8	- -	13 10,2
11	Klimki	ha %	98 100	- -	- -	- -	11 18,6	16 27,1	23 39,1	8 13,5	1 1,7	- -	59 100/60,2	- -	17 63,0	10 37,0	27 100/27,6	86 87,8	- -	12 12,2
12	Kosmaty Borek	ha %	105 100	- -	- -	- -	5 8,8	16 28,1	34 59,6	2 3,5	- -	- -	57 100/54,3	- -	14 42,4	19 57,6	33 100/31,4	90 85,7	1 1,0	14 13,3
13	Łacka Buda	ha %	3738 100	- -	- -	- -	- -	1 4,2	15 62,5	6 25,0	- -	24 8,3	24 100/0,6	- -	- -	21 100	21 100/0,6	45 1,2	- -	3593 98,8
14	Łapczyn	ha %	232 100	- -	- -	- -	- -	19 17,6	53 49,1	24 22,2	- -	12 11,1	108 100/46,6	- -	50 48,1	54 51,9	104 100/44,8	212 91,4	- -	20 8,6
15	Machnacz	ha %	36 100	- -	- -	- -	- -	- -	17 56,7	13 43,3	- -	- -	30 100/83,3	- -	- -	4 100	4 100/11,1	34 94,4	- -	2 5,6
16	Niemczyn	ha %	418 100	- -	- -	- -	- -	76 29,7	138 52,0	48 18,0	- -	1 0,3	256 61,2	- -	26 26,3	73 73,7	99 100/23,7	355 84,9	- -	63 15,1
17	kol. Ogóły	ha %	47 100	- -	- -	- -	1 3,7	8 29,6	12 44,5	4 14,8	2 7,4	- -	27 100/57,4	- -	6 37,5	10 62,5	16 100/34,1	43 91,5	- -	4 8,5
18	Oleszkowo	ha %	278 100	- -	- -	- -	5 3,6	28 20,4	88 64,3	10 7,3	- -	6 4,4	137 100/49,3	- -	79 69,3	35 30,7	114 100/41,0	251 90,3	- -	27 9,7
19	Ponure	ha %	6158 100	- -	- -	- -	- -	- -	4 57,1	3 42,9	- -	- -	7 100/0,1	- -	- -	12 100	12 100/0,2	19 0,3	1 -	6138 99,7
20	Ruda Rzeczką	ha %	220 100	- -	- -	- -	- -	- -	50 55,5	40 44,5	- -	- -	90 100/40,9	- -	56 53,8	48 46,2	104 100/47,3	194 88,2	1 0,4	25 11,4

21	Rudnia	ha	17	-	-	-	-	-	4	3	-	-	7	-	1	4	5	12	-	5
		%	100	-	-	-	-	-	57,1	42,9	-	-	100/41,2	-	20,0	80,0	100/19,4	70,6	-	29,4
22	Wólka Ratowiecka i Ratowiec	ha	340	-	-	-	1	15	72	55	-	-	143	-	42	56	98	241	1	98
		%	100	-	-	-	0,7	10,5	50,3	39,5	-	-	100/42,1	-	42,9	57,1	100/28,8	70,9	0,3	28,8
23	Zamczysk	ha	161	-	-	-	11	34	32	6	2	8	93	-	31	27	58	151	-	10
		%	100	-	-	-	11,8	36,6	34,4	6,5	2,1	8,6	100/57,8	-	53,4	46,6	100/36,0	93,8	-	6,2
24	Złota Wieś	ha	90	-	-	-	-	-	14	18	-	-	32	-	16	12	28	60	2	28
		%	100	-	-	-	-	-	43,7	56,3	-	-	100/35/6	-	57,1	42,9	100/31,1	66,7	2,2	31,1
25	Zdroje	ha	514	-	-	-	1	49	129	165	-	6	350	-	41	53	94	444	-	70
		%	100	-	-	-	0,3	14,0	36,9	47,1	-	1,7	100/68,1	-	43,1	56,4	100/18,3	86,4	-	13,6

Dobór roślin rolniczych dla poszczególnych kompleksów gleb

	ROŚLINY ROLNICZE	1	2	3	4	5	6	7	8	8A	9	9A
		P.-I	P.-II	P.-III	Ż-I (PŻ)	Ż-II	Ż-III	Ż-IV	ZP-I	ZP-Ia	ZP-II	ZP-Iia
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
1	Pszenica ozima i jara (j)	OOO +++	OOO +++	OOO +++	+OO ++	- -	- -	- -	OO ++	OO ++	- -	- -
2	Żyto	- +++	- ++	- -	OOO +++	OOO +++	OOO +++	OOO +++	- -	O +	OOO ++	OO ++
3	Jęczmień ozimy	- +++	O ++	O +	OOO +++	OOO +++	- -	- -	- -	- -	- -	- -
4	Jęczmień jary, kaszowy i pastewny	OO +++	OOO +++	OOO ++	OO +++	OO ++	- -	- -	OO +	- -	- -	- -
5	Jęczmień browarny	OO ++	OO ++	O +	OOO +++	O +	- -	- -	- -	- -	- -	- -
6	Owies	O +++	O +++	- -	O +++	OOO ++	OO W++	- -	OOO +++	OO ++	OOO +++	OO ++
7	Kukurydza	OOO +++	OOO +++	OO +++	OOO +++	OOO +++	- -	- -	- -	O +	- -	- -
8	Gryka	- -	- -	- -	,OO +++	OOO +++	OOO +++	- -	- -	- -	- -	- -
9	Ziemniaki	O +++	O ++	O +	OOO +++	OOO +++	OOO ++	- -	OO +	OO ++	OO ++	OOO +++
10	Buraki cukrowe	OOO +++	OOO +++	O +	OOO +++	O +	- -	- -	- -	- -	- -	- -
11	Buraki pastewne	OO +++	OO +++	- +	OOO +++	OO +	- -	- -	OOO ++	OOO +++	- -	OO +
12	Marchew pastewna	O +++	OO ++	OO ++	OOO +++	OOO +++	O +	- -	O ++	OO ++	- -	OO ++
13	Brukiew	- +++	- +++	- +	- ++	OO +	- -	- -	OOO +++	OO +++	OO +	OO ++
14	Rzepa (głównie ścierniskowa na poplon)	- -	- -	O +	O +++	OO ++	OO +	- -	OOO +++	OO ++	OOO +++	OOO ++
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
15	Rzepak ozimy	+	OOO	OOO	-	OOO	OO	-	-	-	-	-

		+++	+++	-	+++	+	-	-	-	-	-	-
16	Rzepak ozimy (mniejsze wymagania klimatyczne) +	O +++	OO +++	- -	OO +++	OO +	- -	- -	- -	O ++	- -	- -
17	Rzepak jary +	OO +++	OO +++	- -	OO +++	O +	- -	- -	O +	OOO +++	- -	OO +
18	Gorzycza biała	O +++	O +++	OO +	OO +++	OOO ++	- -	- -	O +	O +	- -	O +
19	Gorzycza sarepska	OO +++	OO +++	- -	OOO +++	O +	- -	- -	- -	- -	- -	- -
20	Mak (nie po ziemniakach) +	OOO +++	OOO +++	O +	OOO +++	OO ++	- -	- -	- -	O +	- -	O +
21	Len oleisty	OO +++	OO +++	O +	OO +++	OO ++	- -	- -	O +	O +	- -	- -
22	Len włóknisty (klimat wilg.) W	OO ++	OOO +++	- -	OOO +++	OO ++	- -	- -	OO ++	- -	- -	- -
23	Konopie(wyklucz. gleby podmokłe o dużym zróżnicowaniu profilu)	OO +++	OOO +++	- -	OOO +++	O +	- -	- -	O +	OOO +++	- -	OOO ++
24	Tytonie ciężkie	OOO +++	OOO +++	- -	OO ++	- -	- -	- -	O +	- -	- -	- -
25	Tytonie lekkie	- -	- -	- -	OOO +++	OOO +++	OO ++	- -	- -	- -	- -	- -
26	Chmiel	OOO +++	OOO +++	- -	OOO +++	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
27	Groch siewny	OOO +++	OOO ++	- -	OO ++	+ O +	- -	- -	- -	- -	- -	- -
28	Peluszka	- +++	O +++	- -	OO +++	OOO +++	O +	- -	- -	OO ++	- -	OO ++
29	Wyka kosmata	- +++	- ++	- -	OO +++	OO ++	OOO ++	- -	- -	O +	- -	O +
30	Bobik	OOO +++	OOO +++	- -	OO +++	O -	- -	- -	- -	O +	- -	- -
31	Łubin żółty na ziarno	- ++	- +	- -	OO +++	OOO ++	+OO ++	+O +	- -	- -	- -	- -
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
32	Łubin żółty na zielony nawóz	- +	- +	- -	O +++	O +++	O +++	OO ++	- -	- -	O +	- -
33	Seradela	-	-	-	OO	OOO	WOO	-	O	-	O	-

		++	++	-	+++	+++	++	-	+	-	+	-
34	Lucerna (nie znosi wysokiego poziomu wody gruntowej) +	OOO +++	OOO +++	- -	OOO +++	OO +	- -	- -	OO +	- -	- -	- -
35	Koniczyna czerwona	OOO +++	OOO +++	O +	OOO +++W	- -	- -	- -	OOO +++	OOO +++	- -	OO +
36	Koniczyna szwedzka W	OO ++	O +	- -	OOO ++	- -	- -	- -	OOO +++	OOO +++	- -	OO ++
37	Koniczyna biała	O +++	O ++	O +	OOO +++	OOO ++	O +	- -	OO ++	OOO +++	O +	O +
38	Komonica różkowa	- +++	O +++	O +	O ++	OO ++	O +	- -	OO ++	OO ++	OO +++	O +
39	Słonecznik pastewny	O +++	O ++	OO ++	OOO +++	OOO ++	OO +	- -	OOO +++	OO ++	- -	OO +
40	Kapusta pastewna W	OO +++	OO +++	- -	OO ++	- -	- -	- -	OOO +++	OO ++	OOO ++	OO +

Trzy krzyżyki oznaczają, że poszczególne rośliny mogą być ze względów przyrodniczych stosowane w obrębie danych kompleksów bez ograniczeń. Dwa krzyżyki wskazują na konieczność stosowania pewnych (lecz nie dużych) ograniczeń przy wprowadzeniu rośliny do kompleksu. Jeden krzyżyk sygnalizuje nam potrzebę zwrócenia uwagi na duże ograniczenia (ze względów przyrodniczych) uprawy poszczególnych roślin w granicach odnośnych kompleksów.

Podobne zastosowanie ograniczeń, ale ze względów gospodarczych, symbolizowano kółkami.

Jeśli rośliny wymagają bardzo dobrego stanowiska, to umieszczano znak:

Jeśli rośliny plonują lepiej na słabym stanowisku, to podano znak:

Jeśli rośliny wymagają dużo wilgoci (położenie lub klimat to umieszczono znak: **W**)

Jeśli rośliny nie znoszą dużego uwilgotnienia gleby, to podaje się znak: **S**

Dowolny znak obok rośliny oznacza, że dotyczy on tej rośliny bez względu na kompleks do którego ją wprowadzamy.

W obrębie kompleksów zbożowo-pastewnych (8 i 9) wyróżniono osobno kompleksy zbożowo-pastewne na mkkk i murszach (8a i 9a).

CHARAKTERYSTYKA KOMPLEKSÓW ROLNICZEJ PRZYDATNOŚCI GLEB

Pod nazwą kompleksów rolniczej przydatności gleb należy rozumieć takie gleby, które wykazują zbliżone właściwości rolnicze i mogą być podobnie użytkowane. Kompleksy te stanowią jak gdyby określone siedliska najbardziej odpowiednie dla poszczególnych roślin uprawnych. Nazwy kompleksów rolniczej przydatności gleb pochodzą od zbóż ozimych - pszenicy i żyta, które są najlepszymi roślinami wskaźnikowymi.

W glebach ornych, z wyjątkiem terenów podgórskich i górskich, wyróżnia się następujące kompleksy rolniczej przydatności gleb:

Kompleks 1 - pszeniczny bardzo dobry

Kompleks ten obejmuje najlepsze gleby w kraju, zasobne w składniki pokarmowe, o głębokim poziomie próchnicznym, dobrej strukturze, przepuszczalne, przewiewne, a jednocześnie magazynujące duże ilości wilgoci. Gleby te występują w terenach płaskich lub na bardzo łagodnych pochyłościach, nie wymagają regulacji stosunków wodnych, do uprawy są stosunkowo łatwe, osiąga się na nich wierne, wysokie plony nawet najbardziej wymagających roślin bez większych nakładów. Łatwo nabywają i zachowują cechy wysokiej kultury. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do I-ej i II-ej klasy.

Kompleks 2 - pszeniczny dobry

Do kompleksu pszenicznego dobrego zaliczamy gleby nieco mniej urodzajne jak do kompleksu 1-go. Przeważnie będą to gleby zwężlejsze i cięższe do uprawy lub, gdzie poziom wód gruntowych może ulegać już pewnym wahaniom, okresowo gorzej przewietrzane, albo okresowo wykazujące słabe niedobory wilgotności. Gleb tego kompleksu nie można nazwać glebami wadliwymi, gdyż ujemne cechy występują w nich w stopniu nieznacznym. Do kompleksu tego zalicza się też niektóre gleby lekkie, lecz tylko takie, które z natury swojej są glebami pszenicznymi. Na glebach kompleksu 2-go udają się wszystkie rośliny uprawne, lecz utrzymanie wysokich plonów zależne jest od wysokości nakładów i od przebiegu pogody. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są przeważnie do klasy IIIa i IIIb.

Kompleks 3 - pszeniczny wadliwy

Kompleks ten obejmuje gleby średnio zwięzłe i ciężkie niecałkowicie zalegające na przepuszczalnych podłożach oraz głębokie i całkowite (średnio zwięzłe i ciężkie), ale położone na zboczach, narażone na szybki spływ wody. Występują w nich okresowe niedobory wilgoci i są wrażliwe na suszę. Nadają się bardziej pod uprawę pszenicy niż żyta, lecz wysokość plonów uzależniona jest przede wszystkim od ilości i rozkładu opadów. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby tego kompleksu zaliczane są przeważnie do klasy IIIb, IVa, a niektóre do klasy IVb.

Kompleks 4 - żytni bardzo dobry lub pszenno - żytni

W skład kompleksu 4-go wchodzi najlepsze gleby lekkie wytworzone przeważnie z piasków mocnych całkowitych lub piasków gliniastych (lekkich i mocnych) zalegających na zwięzlejszych podłożach. Gleby te są strukturalne i posiadają dobrze wykształcony poziom próchniczny oraz właściwe stosunki wodne. Należą tu również niektóre gleby pyłowe. Wskutek odpowiedniego nawożenia i agrotechniki stosowanych przez dłuższy okres czasu gleby te osiągają wyższy stopień kultury, co daje możliwość uprawy roślin jak w kompleksach pszennych. W przypadku nieodpowiedniej uprawy i słabego nawożenia zachowują raczej słaby stopień kultury i wtedy lepiej opłaca się uprawa żyta, ziemniaków oraz innych roślin, które mogą być uprawiane na glebach gorszych. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są przeważnie do klasy IIIa, IIIb, i IVa.

Kompleks 5 - żytni dobry

Kompleks ten obejmuje gleby lżejsze i mniej urodzajne niż zaliczane do kompleksu 4-go. Są to gleby na ogół wrażliwe na susze i mniej zasobne w składniki pokarmowe. Gleby te uważać należy za typowo żytnio - ziemniaczane lecz na których uprawia się również jęczmień ozimy, owies oraz inne rośliny o niezbyt wysokich wymaganiach glebowych. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy IVa i IVb.

Kompleks 6 - żytni słaby

Do kompleksu tego zaliczane są głównie gleby wytworzone z piasków słabogliniastych całkowitych i głębokich oraz piasków gliniastych lekkich podścielonych (dość płytko) piaskiem luźnym lub żwirem. Gleby te są zbyt przepuszczalne, okresowo za suche i ubogie w składniki pokarmowe. Dobór roślin uprawnych dla tych gleb jest bardzo ograniczony i sprowadza się głównie do uprawy ży-

ta, ziemniaków, seradeli i łubinów, przy czym plony tych roślin zależne są w bardzo dużym stopniu od ilości i rodzaju opadów oraz nawożenia. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby tego kompleksu zaliczane są do klasy IVb i V.

Kompleks 7 - żytni najsłabszy czyli żytnio - łubinowy

W skład kompleksu 7-go wchodzi najsłabsze gleby utworzone z piasków luźnych i słabogliniastych podścielonych (dość płytko) piaskiem luźnym i żwirem. Gleby te są trwale za suche i ubogie w składniki pokarmowe. Na glebach tego kompleksu uprawia się jedynie żyto i łubin żółty gorzki, przy czym plony tych roślin są bardzo niskie. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy VI.

Kompleks 8 - zbożowo-pastewny mocny

Do kompleksu 8-go zaliczamy gleby średniozwięzłe i ciężkie (pszenne) okresowo i trwale podmokłe oraz najlepsze gleby torfowe i murszowe. W lata mokre gleby te dają niższe plony, w lata suche można otrzymać plony wysokie. Wynika stąd, że gleby tego kompleksu stwarzają pewne ryzyko uprawy roślin wrażliwych na trwałą lub okresową podmokłość gruntów. Aby zwiększyć wierność plonów należy zwiększyć w płodozmianie udział traw oraz innych roślin pastewnych.

Ze względu na rodzaj gleb oraz ich przydatność rolniczą w ramach tego kompleksu wyróżniamy:

1. Kompleks 8 - zbożowo-pastewny mocny na glebach mineralnych.

Na glebach tego kompleksu obok traw, koniczyn, owsa, buraków pastewnych, brukwi, kapusty, możemy uprawiać także pszenicę ozimą, której plony zależne będą głównie od przebiegu pogody, a także pszenicę jarą. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy IIIb, IVa, IVb i niekiedy V.

2 Kompleks 8a - zbożowo-pastewny mocny na glebach organicznych (torfowych i murszowych).

Na glebach tego kompleksu obok traw, koniczyn, owsa, ziemniaków, buraków pastewnych, brukwi, kapusty, możemy uprawiać pszenicę jarą, z roślin przemysłowych rzepak jary i konopie. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te są zaliczane do klasy IIIa, i IIIb.

Kompleks 9 - zbożowo-pastewny słaby

Kompleks ten obejmuje mineralne gleby lekkie (żytnie) nadmiernie uwilgotnione, okresowo i trwale podmokłe. Do kompleksu tego wchodzi również gorsze gleby utworzone z torfów i murszów. Podobnie jak w poprzednim kompleksie wyróżnią się tu:

Kompleks 9 - zbożowo- pastewny słaby na glebach mineralnych.

Na glebach tych zwykle uprawia się żyto, owies, brukiew, kapustę. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klasy IVb i V.

Kompleks 9a - zbożowo-pastewny słaby na glebach organicznych (torfowych i murszowych).

Na glebach tych obok wymienionych wyżej roślin, można uprawiać koniczynę szwedzką, konopie, słonecznik pastewny, a na niektórych również marchew pastewną. W klasyfikacji bonitacyjnej gleby te zaliczane są do klas IVa, IVb i V.

Kompleks 14 - gleby orne przeznaczone pod użytki zielone

Do tego kompleksu zaliczamy gleby użytkowane obecnie jako grunty orne, które jednak z natury swej nadają się lepiej pod użytki zielone. Gleby te są przeważnie trwale podmokłe, przy czym zabiegi melioracyjne są raczej nie wskazane, lub niemożliwe do wykonania. Z gospodarczego punktu widzenia najbardziej słusznym będzie przeznaczenie tych gleb pod trwałe użytki zielone. Na użytkach zielonych wyróżnia się:

Kompleks 1z - użytki zielone bardzo dobre i dobre.

Należą tu łąki i pastwiska zaliczane w klasyfikacji bonitacyjnej do klas I i II.

Kompleks 2z - użytki zielone średnie.

Należą tu łąki i pastwiska zaliczane w klasyfikacji bonitacyjnej do klasy III i IV.

Kompleks 3z - użytki zielone słabe i bardzo słabe.

Należą tu łąki i pastwiska zaliczane w klasyfikacji bonitacyjnej do klasy V i VI.

BURMISTRZ CZARNEJ BIAŁOSTOCKIEJ

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA

KIERUNKI ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

CZĘŚĆ II

- tekst jednolity –

**Studium zostało uchwalone
uchwałą Nr XXIII/140/2000
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 30 maja 2000 r.**

**Zmianę studium uchwalono
uchwałą Nr XLIX/383/06
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 24 października 2006r**

**Zmianę studium uchwalono
uchwałą Nr IV/14/15
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 19 stycznia 2015r**

**Zmianę studium uchwalono
uchwałą Nr XVI/141/20
Rady Miejskiej
w Czarnej Białostockiej
z dnia 31 marca 2020r
(zmiany – kolor niebieskim)**

CZARNA BIAŁOSTOCKA -1998/2006/2015/2020
STUDIUM OPRACOWAŁ ZESPÓŁ AUTORSKI W SKŁADZIE:

mgr inż. arch. Elżbieta Zalewska	- kierownik zespołu, urbanistyka, architektura
mgr inż arch. Marian Stepaniuk	- urbanistyka, architektura
mgr Ewa Małyszko	- demografia, usługi, gospodarka
mgr Piotr Mioduszewski	- środowisko przyrodnicze
mgr inż. Marek Fiedoruk	- infrastruktura sanitarna
mgr inż. Krzysztof Sikora	- energetyka
mgr inż. arch. Jerzy Grabowski	- inwentaryzacja

ZMIANĘ STUDIUM OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

mgr inż. arch. Mirosław Snarski	- koordynacja
mgr inż arch. Barbara Kurdybelska	- zagadnienia przestrzenne
mgr inż. arch. Przemysław Lipiński	- współpraca

ZMIANĘ STUDIUM W 2015 r. OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

mgr Tadeusz Januszewski	- główny projektant
mgr inż. arch. Paweł Babul	- zagadnienia przestrzenne, opracowanie techniczne
mgr Piotr Tomasz Piotrowski	- prognoza oddziaływania na środowisko
mgr Paweł Januszewski	- opracowanie techniczne

ZMIANĘ STUDIUM w 2019 r. OPRACOWAŁ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

mgr inż. arch. Agnieszka Bartoszewicz	- główny projektant
mgr Katarzyna Kowalewska-Sewastianik	- ochrona i kształtowanie środowiska, prognoza oddziaływania na środowisko

Spis treści:

**KIERUNKI ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY**

POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY	7
Funkcje gminy	
Bariery rozwoju gminy	
Szanse rozwoju gminy	
Cele rozwoju przestrzennego gminy	
Główne cele rozwoju	
Cele rozwoju ekologicznego	
Cele rozwoju społecznego	
Cele rozwoju gospodarczego	
Cele rozwoju komunikacji	
Cele rozwoju infrastruktury technicznej	
2. KIERUNKI ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZEN- NEGO GMINY	10
2.1 Kierunki i zadania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego	10
2.1.1 Kształtowanie i ochrona regionalnego i lokalnego układu przyrodni- czego i krajobrazowego	
2.1.2 Obszary objęte i wskazane do objęcia szczególną formą ochrony przy- rody	
2.1.3 Kierunki rozwoju systemów prawnie chronionych	
2.1.4 Ochrona środowiska wodnego	
2.1.5 Ochrona przeciwpowodziowa	
2.1.6 Ochrona powietrza atmosferycznego i walorów klimatycznych	
2.1.7 Ochrona powierzchni ziemi	
2.1.8 Gospodarka zasobami geologicznymi	
2.2 Kierunki i zadania w zakresie ochrony dóbr kultury	15
2.2.1 Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie za- bytków	
2.2.2 Zabytki kulturowe	
2.3. Kierunki i zadania w zakresie infrastruktury społecznej	16
2.3.1 Tendencje demograficzne	
2.3.2 Mieszkalnictwo	
2.3.3 Usługi jako zadania własne samorządu	
2.4 Kierunki i zadania rozwoju gospodarki gminy	21

2.4.1	Kierunki rozwoju przemysłu	
2.4.2	Kierunki rozwoju rolnictwa	
2.4.3	Kierunki rozwoju leśnictwa	
2.4.4	Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji	
2.5	Kierunki i zadania rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej.....	24
2.5.1	Kierunki i zadania rozwoju komunikacji	
2.5.2	Kierunki rozwoju zaopatrzenia w wodę	
2.5.3	Kierunki rozwoju kanalizacji na terenie gminy	
2.5.4	Kierunki rozwoju kanalizacji deszczowej	
2.5.5	Kierunki rozwoju systemu ciepłowniczego i możliwości gazyfikacji gminy	
2.5.6	Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego	
2.5.7	Kierunki rozwoju telekomunikacji	
2.5.8	Gospodarka odpadami stałymi	
3.	OBSZARY, DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO JEST OBOWIĄZKOWE	38
3.1	Przepisy prawa	
3.2	Polityka gminy	
4.	CELE I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ PAŃSTWA NA OBSZARZE MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA	39
4.1	Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy	
4.2	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	
5.	ZASADY PROWADZENIA GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I REALIZACJI WYZNACZONYCH KIERUNKÓW I CELÓW W JEDNOSTKACH KRAJOBRAZOWYCH	43
5.1	Rolniczy pas północno-wschodni	
5.2	Rolnicza enklawa śródleśna	
5.3	Rolnicza enklawa południowa	
5.4	Miasto Czarna Białostocka	
5.5	Lasy puszczańskie	
6.	REALIZACJA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTKACH KRAJOBRAZOWYCH	45
6.1	Rolniczy pas północno-wschodni – kierunki i uwarunkowania zagospodarowania	
6.2	Rolnicza enklawa śródleśna – kierunki i warunki zagospodarowania	

6.3 Rolnicza enklawa południowa – kierunki i warunki zagospodarowania

6.4 Miasto Czarna Białostocka – kierunki i warunki zagospodarowania.....48

6.4.1 Jednostka **A**

6.4.2 Jednostka **B**

6.4.3 Jednostka **C**

Mapy w skali 1:10000 – załączniki graficzne w tekście:

1. Zdroje
 2. Jezierzysk
 3. Niemczyn
 4. Zamczysk, Łapczyn
 5. Brzozówka Ziemiańska, Brzozówka Koronna
 6. Oleszkowo
 7. Kosmaty Borek, Karczmisko
 8. Ruda Rzeczką, Złota Wieś
- oraz legenda do tych map.

7. ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANI PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA.....56

7.1 Podstawa prawna opracowania

7.2 Przedmiot zmiany

7.3 Uzasadnienie potrzeby zmiany studium

7.4 Omówienie poszczególnych elementów zmiany studium

7.5 Wyszczególnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które zachowały moc prawną

7.6 Wyszczególnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajdujących się aktualnie w opracowaniu

7.7 Wyszczególnienie terenów wymagających opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

7.8 Załączniki graficzne..... 59

Czarna Białostocka

Czarna Wieś Kościelna, Klimki

Wólka Ratowiecka

8. ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA* DOKONANA W 2015 r.*60

* *Uchwała Nr IV/14/15 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka*

- 8.1 Podstawa prawna opracowania**
- 8.2 Przedmiot zmiany**
- 8.3 Uzasadnienie potrzeby zmiany**
- 8.4 Omówienie poszczególnych elementów zmiany studium**
- 8.5 Załączniki graficzne**

9. ZMIANA STUDIUM WARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA DOKONANA W 2020 r.61

- 9.1 Podstawa prawna opracowania
- 9.2 Przedmiot zmiany
- 9.3 Uzasadnienie potrzeby zmiany
- 9.4 Omówienie poszczególnych elementów zmiany studium
- 9.5 Wyszczególnienie terenów wymagających opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- 9.6 Załączniki graficzne

KIERUNKI ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

1. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY

1.1 Funkcje gminy

Polityka rozwoju przestrzennego gminy Czarna Białostocka powinna być podporządkowana głównym funkcjom gminy. Na podstawie analizy materiałów zebranych do uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego wyróżnia się następujące funkcje:

- turystyczne i wypoczynkowe, głównie dla mieszkańców Białegostoku w oparciu o istniejące walory środowiska naturalnego,
- przemysłowe głównie w oparciu o istniejące i nie do końca wykorzystane tereny przemysłowo-składowe oraz własną bazę surowcową (przemysł drzewny),
- rolnicze z nastawieniem na uprawy ekologiczne zdrowej żywności oraz produkcję specjalistyczną,
- mieszkaniowe dla ludności pracującej w gminie jak i związanej z miejscem pracy w Białymstoku,
- obsługi ruchu tranzytowego, osobowego i towarowego w oparciu o linię kolejową Warszawa - Białystok - Sokółka - Kuźnica Białostocka i dwie drogi krajowe szybkiego ruchu:
- droga nr 18 - Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka,
- droga nr 19 - Lublin - Białystok - granica państwa.

1.2 Bariery rozwoju gminy

W rozwoju społeczno - gospodarczym i przestrzennym gminy Czarna Białostocka można wyodrębnić szereg problemów i barier rozwojowych, których rozwiązanie wymagać będzie nie tylko dużego zainteresowania, sił i fachowości, ale również odpowiednich środków finansowych.

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się następujące problemy rozwojowe:

- uwarunkowania wynikające z obowiązku ochrony środowiska - ochrona gruntów rolnych i leśnych oraz obszarów chronionych na podstawie przepisów szczególnych (Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej, jego otulina, rezerваты przyrody, tereny źródliskowe),
- brak dostatecznej ilości miejsc pracy,
- zarysowujący się proces starzenia i wyludniania wsi,
- niedostateczne zaopatrzenie terenów budowlanych w infrastrukturę techniczną (zwłaszcza problem kanalizacji terenów wiejskich),

- kurczenie się wolnych i w miarę uzbrojonych terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- niedostateczna jakość nawierzchni dróg,
- trudności w zagospodarowaniu istniejących zasobów przemysłowych,
- potencjalne trudności wynikające z utraty mocy prawnej planów zagospodarowania przestrzennego z końcem 1999 r. (z mocy art. 67, ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.),
- bariera rozwoju wynikająca z podłoża socjologicznego - wraz z rozwojem demokracji nasilają się protesty mieszkańców przeciw lokalizacji obiektów lub urządzeń publicznych lub uciążliwych dla mieszkańców.

1.3 Szanse rozwoju gminy

Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się jednak i pewne szanse rozwoju, które należy wykorzystać w polityce gospodarczej i przestrzennej. Tymi szansami są:

- bliskość rynku zbytu produkcji rolniczej,
- zasoby środowiska przyrodniczego (lasy, kruszywa),
- niedostatecznie wykorzystane, dobrze skomunikowane i zaopatrzone w infrastrukturę techniczną bazy przemysłowe,
- położenie gminy na krajowym szlaku komunikacji kołowej i kolejowej Białystok-Sokółka,
- unikalne walory środowiska przyrodniczego i o obszary przydatne dla rozwoju turystyki i wypoczynku.

1.4 Cele rozwoju przestrzennego gminy

1.4.1. Główne cele rozwoju

- zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy i coraz lepszy, w odczuciu społecznym, poziom życia,
- wykorzystanie dla rozwoju gminy jej zasobów środowiska przyrodniczego, majątku, rodzimej tradycji gospodarczej.

1.4.2 Cele rozwoju ekologicznego

- ochrona i zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego zapewniającego ciągłość przestrzenną systemu przyrodniczego regionu,
- wzbogacenie i racjonalne wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju rolnictwa, leśnictwa, turystyki i wypoczynku,
- zachowanie obszarów i obiektów chronionych,
- objęcie ochroną prawną wybranych elementów systemu przyrodniczego i środowiska kulturowego,
- zapewnienie właściwych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności.

1.4.3 Cele rozwoju społecznego

- tworzenie warunków do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy,
- podnoszenie standardu zamieszkania poprzez rozwój budownictwa,
- podnoszenie poziomu wykształcenia ludności, rozwoju kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

1.4.4 Cele rozwoju gospodarczego

- tworzenie warunków rozwoju drobnego przemysłu, zwłaszcza drzewnego i rzemiosła produkcyjnego,
- efektywne wykorzystanie majątku trwałego i rodzimych zasobów surowców lokalnych,
- właściwe wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa,
- właściwe gospodarowanie zasobami lasów.

1.4.5 Cele rozwoju komunikacji

Głównym celem rozwoju systemu komunikacyjnego w gminie jest zapewnienie należytej dostępności komunikacyjnej dla istniejącej sieci osadniczej i projektowanych terenów budowlanych, a także poprawa standardu ruchu tranzytowego przez teren gminy oraz:

- tworzenie właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy w zakresie coraz większego ruchu samochodowego,
- poprawa standardu dróg gminnych,
- wyposażenie, zwłaszcza dróg krajowych, w urządzenia obsługi komunikacyjnej,
- właściwa obsługa ruchu tranzytowego pasażerskiego i towarowego przez obszar gminy, *poprzez realizację obwodnicy na drodze krajowej Nr 19 w rejonie Buksztela.*
- tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju komunikacji rowerowej i pieszej na terenie gminy, zwłaszcza na terenach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej.

1.4.6 Cele rozwoju infrastruktury technicznej

Celem zasadniczym jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania wszystkich systemów infrastruktury technicznej wpływających na poprawę życia mieszkańców gminy i stwarzających sprzyjające warunki do rozwoju gospodarczego gminy. Inne cele to:

- utrzymanie i dalszy rozwój gospodarki wodnej na obszarach budowlanych,
- rozwój sieci budowlanej na terenach objętych centralnym systemem kanalizacji sanitarnej,
- tworzenie warunków sprzyjających budowie lokalnych oczyszczalni ścieków indywidualnych lub grupowych na terenach rozproszonej zabudowy wiejskiej,
- rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenach wiejskich i poprawa istniejącego systemu, selekcyjonowania, składowania i odbioru śmieci w mieście.

2. KIERUNKI ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Położenie Gminy Czarna Białostocka na terenie „Zielonych Płuc Polski” i na obszarach o stosunkowo mało zniszczonym środowisku oraz szczególne walory przyrodnicze gminy ze znacznym stopniem lesistości i terenów objętych szczególną formą ochrony wchodzących w skład Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, jak również dobry stan zachowania tradycyjnych układów przestrzennych wyrosłych w ewolucyjnym rozwoju sieci osadniczej wpisanych w naturalny krajobraz, narzucają główny kierunek zagospodarowania przestrzennego i gospodarczego oparty o zasadę zrównoważonego ekorozwoju i poszanowania istniejącego układu osadniczego i jego wartości kulturowych.

2.1 Kierunki i zadania w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

Polityka przestrzenna gminy w zakresie ochrony i kształtowania środowiska powinna być ukierunkowana na osiągnięcie głównego celu - utrzymanie obecnych wysokich walorów środowiska przyrodniczego na obszarze całej gminy i eliminacji zagrożeń pogorszenia stanu środowiska.

Realizacja polityki w tym zakresie i osiągnięcie ogólnego celu wymaga wyznaczenia i realizacji podstawowych kierunków (celów) działań w poszczególnych działkach obejmujących problematykę ochrony i kształtowania środowiska.

Większość problemów w tym zakresie wymaga rozstrzygnięć w odniesieniu do lokalnych uwarunkowań środowiska na poszczególnych obszarach i te zawarte zostaną w ustaleniach dotyczących wydzielonych jednostek.

Problematyka ta w skali makro obejmująca obszar gminy i powiązania zewnętrzne gminy wymaga rozstrzygnięć generalnych - wyznaczających kierunki działań na terenie gminy w poszczególnych dziedzinach. Została ona omówiona w poniższych podrozdziałach.

2.1.1 Kształtowanie i ochrona regionalnego i lokalnego układu przyrodniczego i krajobrazowego.

Głównym celem, przy uwzględnieniu konieczności realizacji zadań własnych gminy, jest utrzymanie ciągłości powiązań ekologicznych i wysokich walorów przyrodniczych terenów wchodzących w skład krajowego systemu obszarów chronionych:

- Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- otuliny parku,
- rezerwatów przyrody

oraz struktur przyrodniczych o znaczeniu regionalnym i lokalnym:

- kompleksu leśnego Puszczy Knyszyńskiej,
- dolin rzek Sokołdy, Czarnej, szeregu drobnych strumieni i ich obszarów źródłkowych, terenów podmokłych i bagiennych, zagajników i zarośli w powiązaniu z otwartymi terenami rolnymi i terenami zurbanizowanymi.

Realizacja celu powinna odbywać się przez:

- wyłączenie z zabudowy:
 - terenów leśnych,
 - w dolinach rzek i na terenach podmokłych i bagiennych.
- racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych do celów gospodarczych tj. zgodnie z naturalnymi predyspozycjami terenu w wyznaczonych jednostkach krajobrazowych,
- strefowanie intensywności wykorzystania gospodarczego terenu przez:
 - wyznaczenie zasięgów dopuszczalnej zabudowy w powiązaniu z istniejącymi zespołami osadniczymi,
 - zmniejszenie zagęszczenia i intensywności zabudowy na terenach wiejskich i zabudowy letniskowej,
- zmniejszenie intensywności wykorzystania gospodarczego lasów i ich dostępności
 - dla potrzeb wypoczynku, turystyki i rekreacji w miarę zbliżania się do terenów objętych ochroną rezerwatową i o wysokich walorach przyrodniczych, (stanowiących ostoje zwierząt, miejsca gniazdowania ptaków gatunków chronionych i stanowiska roślin chronionych),
- przystosowanie części terenów leśnych:
 - (predysponowanych do wykorzystania rekreacyjnego) do wypoczynku i rekreacji przez tworzenie: parków leśnych, ścieżek rekreacyjno - spacerowych, miejsc biwakowania itp. oraz ukierunkowanie na te tereny głównego strumienia ludności wypoczywającej i korzystającej z uroków przyrody,
- ograniczenie sieci dróg przecinających układ przyrodniczy do istniejących tras i wprowadzenie ograniczeń:
- dla ciężkiego tranzytowego ruchu samochodowego na całym obszarze terenów wchodzących w skład PKPK z wyłączeniem drogi krajowej nr 18,
- ruchu samochodowego na drogach leśnych do wyznaczonych tras.

2.1.2 Obszary objęte i wskazane do objęcia szczególną formą ochrony przyrody

Częściowo na terenie gminy znajduje się największy park krajobrazowy w Polsce o powierzchni 73094 ha, z otuliną 125349 ha, rozciągający się na północ i wschód od Białegostoku. Utworzony został w maju 1988 roku i nazwany imieniem Prof. Witolda Sławińskiego (1888-1962), profesora Akademii Medycznej w Białymstoku i krajoznawcy. Celem ochrony parku jest ochrona terenów leśnych i dolin rzecznych, wyróżniających się wysokim stopniem naturalności, znacznymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, występowaniem rzadkich gatunków roślin i zwierząt oraz bogactwem kulturowym.

W obrębie gminy znajdują się cztery rezerwaty przyrody:

1. **Jesionowe Góry** (dostępny dla turystyki kwalifikowanej i celów dydaktycznych), pow. 376,55 ha. Występuje tu 11 zespołów roślinnych w tym grąd szczyrowy z okazałymi jesionami, lipami, dębami na pagórkach. 15 gatunków roślin chronionych.

2. **Karczmisko** (dostępny dla turystyki na ogólnych zasadach zwiedzania rezerwatów), pow. 16,57 ha. Fragment sosnowo-świerkowego boru mieszanego z dorodnym 150-letnim drzewostanem. W runie m.in. trzcinnik leśny.
3. **Budzisk** (nieдоступny turystycznie, chroniony dla celów naukowych), pow. 328,51 ha. Grądy, lasy mieszane i świeże. Torfowiska z olsami i łąkami, łąki turzycowe. W runie m.in. storczyk krwisty, wielosił błękitny, rosiczka.
4. **Krzemianka** (dostępny dla turystyki kwalifikowanej i celów dydaktycznych), pow. 230,19 ha. Dolina rzeki Krzemianki z wydajnymi źródłami. Łęgi i świerkowa postać grądu na granicy zasięgu. Rośliny chronione: podkolan biały i zielonawy, arnika górską i inne.

Planowane jest utworzenie następujących rezerwatów przyrody:

1. **Czarna Rzeczka**. Dolina głęboko wciętej i silnie meandrującej rzeki wraz z łąkami i łąkami. Liczne źródła i wysięki.
2. **Lacka Buda**. Bory mieszane, grądy, olsy w pobliżu strefy źródłiskowej rzeki Czarnej. Ostoja dzięcioła czarnego, zimorodka.
3. **Łazarz**. Torfowisko wysokie z borem bagiennym. Rośliny chronione: rosiczka okrąglolistna, żurawina drobnolistna i inne.
4. **Tajga**. Zbiorowiska leśne na torfowiskach zbliżone do tajgi. Ostoja głuszca, jarząbka, orzechówki.

2.1.3 Kierunki rozwoju systemów prawnie chronionych

Główny cel

Objęcie ochroną prawną dostosowaną do potrzeb ochronnych i przewidywanych zagrożeń, terenów o wysokich walorach przyrodniczych.

Realizacja celu prowadzona będzie przez utrzymanie dotychczasowych form ochrony prawnej na wyznaczonych terenach i obiektach w tym:

- Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- Otuliny PKPK,
- 4-ech rezerwatów przyrody: „Krzemianka”, „Karczmisko”, „Jesionowe Góry”, „Budzisk”,
- 7-u pomnikach przyrody.
- opracowanie dla terenów chronionych planów ochrony (p. 1-3),
- wzrost powierzchni objętej ochroną rezerwatową przez utworzenie nowych 4-rech rezerwatów przyrody: „Tajga”, „Łazarz”, „Lacka Buda”, „Czarna Rzeczka”,
- stworzenie bazy pod określenie granic i następnie utworzenie na części kompleksu leśnego o najwyższych walorach przyrodniczych Parku Narodowego,
- nadawanie rangi pomnika przyrody obiektom przyrodniczym zgłaszanym i spełniającym kryteria pomników.

2.1.4 Ochrona środowiska wodnego

Głównymi celami ochrony są:

1. Utrzymanie obecnych stosunków hydrograficznych i hydrogeologicznych w zlewni rzeki Supraśl.

2. Podniesienie do I klasy czystości wód rzeki Sokołda i jej dopływów na terenie gminy.
3. Utrzymanie lub podniesienie do I i II klasy czystości wód w pozostałych rzekach i strumieniach.
4. Ochrona czystości i zasobów wód podziemnych.

Realizacja celów prowadzona będzie przez:

- stosowanie systemu melioracyjnego utrzymującego obecnie stosunki wodne w dolinach rzek na terenach objętych melioracją,
- zaniechanie melioracji na terenach objętych ochroną i w zasięgu ich bazy hydrologicznej,
- wyłączenie z gospodarczego wykorzystania terenów bagiennych i źródliskowych,
- utrzymanie i rozbudowa obiektów małej retencji.

Ochrona czystości wód powierzchniowych i podziemnych realizowana będzie przez:

- racjonalną gospodarkę wodno - ściekową gminy,
- ochronę powierzchni ziemi i powietrza przed zanieczyszczeniami mogącymi przenikać do wód,
- wyznaczenie stref ochrony pośredniej wokół ujęć wody przeznaczonej do zbiorowego zaopatrzenia,
- tworzenie warunków samooczyszczania w wodach płynących i stojących,
- racjonalne wykorzystanie wód do celów gospodarczych i w rolnictwie.

2.1.5 Ochrona przeciwpowodziowa

Na terenie gminy nie występuje zagrożenie powodziowe na szerszą skalę stąd główny cel działań w tym zakresie sprowadzać się będzie do ochrony terenów zainwestowanych i ludzi przed lokalnymi podtopieniami i zalaniem.

Realizacja celu prowadzona będzie przez:

- kompleks działań prowadzących do zachowania stosunków hydrograficznych i hydrologicznych nie stwarzających warunków do zagrożenia powodziowego,
- zakaz zabudowy w dolinach rzek i na terenach podmokłych,
- utrzymanie drożności kanalizacji deszczowej i rowów odwadniających na terenach zurbanizowanych.

2.1.6 Ochrona powietrza atmosferycznego i walorów klimatycznych

Głównym celem ochrony jest utrzymanie obecnego niskiego poziomu zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy i obniżenie poziomu emisji z głównych źródeł.

Realizacja celu prowadzona będzie przez:

- rozwój i modernizację systemu grzewczego opartego o nowoczesne kotły i urządzenia zapewniające obniżenie emisji przy obecnie dominującym paliwie węglowym,
- szersze stosowanie jako podstawowego paliwa w kotłowniach lokalnych i domowych systemach grzewczych oleju opałowego lub gazu bezprzewodowego, a po doprowadzeniu gazociągu gazu przewodowego,
- ograniczenie ruchu samochodowego na niektórych terenach,
- zakaz lokalizacji zakładów przemysłowych o dużym poziomie emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

2.1.7 Ochrona powierzchni ziemi

Główne cele:

- utrzymanie wysokich walorów krajobrazowych terenu,
- racjonalne wykorzystanie powierzchni terenu,
- ochrona przed degradacją i dewastacją form rzeźby terenu, gleb, szaty roślinnej,
- ochrona przed zaśmiecaniem i składowaniem odpadów „na dziko”.

Realizacja celów prowadzona będzie przez:

- szereg działań zapewniających utrzymanie ładu przestrzennego w ramach polityki inwestycyjnej gminy,
- wyznaczanie pod zabudowę tylko terenów do tego preferowanych i uwzględniających ochronę krajobrazu, gleb i rzeźby terenu,
- likwidację lokalnych i dzikich wysypisk śmieci i wprowadzenie uporządkowanej gospodarki gromadzenia i utylizacji odpadów stałych,
- rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych surowców mineralnych i wykopów ziemnych,
- ograniczenie wydobycia surowców mineralnych i ziemi do 1-2 punktów na terenie gminy, w miejscach udokumentowania złóż kopalin i nie powodujących utraty walorów krajobrazowych.

2.1.8 Gospodarka zasobami geologicznymi

Cel – racjonalne wykorzystanie zasobów przy zachowaniu walorów krajobrazowych.

Na terenie gminy udokumentowano:

- 1 złożę surowców ilastych (Czarna Wieś Kościelna),
- 1 złożę kruszywa grubego (Wólka Ratowiecka).
- **1 złożę kruszywa naturalnego „Ponure” (na części działki nr geodezyjny 57/1, - przed podziałem część dz. nr geod. 57, scharakteryzowane w I części studium)-* oznaczone na rysunku studium symbolem 1 Dok. PG***
- **1 złożę kruszywa naturalnego „Łapczyn” (na części działek nr geodezyjny 26/2 i 29/1 we wsi Łapczyn, scharakteryzowane w I części studium) - oznaczone na rysunku studium symbolem 2 Dok. PG***
- ◆ Złożę surowców ilastych (Czarna Wieś Kościelna) ze względu na niską jakość surowca, położenie w granicach PKPK, stosunkowo wysoką jakość gleb, nie powinno być przewidywane do eksploatacji na skalę przemysłową. Surowiec może być eksploatowany w ograniczonym zakresie nie powodującym szkód w środowisku przyrodniczym i przy sukcesywnej rekultywacji - na potrzeby lokalnego rzemiosła i gospodarcze.

* *Uchwała Nr IV/14/15 .Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka*

*

*

- ◆ Złoże kruszywa grubego (Wólka Ratowiecka)- może być przewidywane do eksploatacji po uzyskaniu koncesji na wydobycie zgodnie ustawą „Prawo geologiczne i górnicze” na potrzeby lokalnego budownictwa, naprawy i budowy dróg. Rekultywacja wyrobiska powinna być ustalona w kierunku leśnym.

Tereny przypuszczalnego występowania kopalin pospolitych ze względu na ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych nie powinny być przewidywane do udokumentowania złóż w kierunku ich eksploatacji. Na terenach tych wydobycie surowca powinno być przewidywane jako wyprzedające docelowe zagospodarowanie w przypadkach zmiany sposobu użytkowania terenu i przeznaczania go na cele inwestycyjne.

2.2 Kierunki i zadania w zakresie ochrony dóbr kultury

Cały obszar Puszczy Knyszyńskiej, a zwłaszcza jej okolicznych wsi bogaty jest w zabytki kulturowe świadczące o tożsamości kulturowej jej mieszkańców. Spotkać tu można wiele przykładów dawnej, drewnianej architektury ludowej: chaty, świrony, obory, żurawie przy studniach, drewniane kapliczki i krzyże przydrożne. Wśród miejscowej ludności żywe są tradycje dawnego rzemiosła: łyżkarstwo, garncarstwo, kowalstwo, tkactwo. Ochrona tych wartości i tradycji jest obowiązkiem.

2.2.1 Obszary i obiekty chronione na podstawie przepisów o ochronie zabytków

Przepisem takim jest ustawa z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 10, poz. 48, z 1983 r.; Nr 38, poz. 173, z 1989 r.; Nr 35, poz. 192, z 1990 r.; Nr 5, poz. 24, Nr 88, poz. 554 i Nr 115, poz. 741). Na terenie gminy znajdują się dwa obiekty wpisane do rejestru zabytków województwa białostockiego:

- Wczesnośredniowieczne grodzisko, położone na gruntach wsi Zamczysk (obiekt archeologiczny). Jest to grodzisko pierścieniowe, położone na nizinie. Pełniło niegdyś funkcje obronne.

Kierunki ochrony:

- uregulowanie spraw własności i dostępności publicznej (obecnie jego grunt stanowi własność prywatną),
- zakaz prowadzenia prac ziemnych i lokalizacji jakichkolwiek inwestycji.
- Torowisko leśnej kolejki wąskotorowej Czarna Białostocka - Waliły na odcinku Czarna Białostocka - Kopna Góra (od 0,00 km - 20 km) - obiekt nieruchomy klasy „A” z okresu I wojny światowej.

Kierunki ochrony:

- odbudowanie i przywrócenie funkcji użytkowej,
- wykorzystanie turystyczne.

Obecnie torowisko jest częściowo zdewastowane. Należy je koniecznie odrestaurować. Zadanie to należy zrealizować wspólnie z Gminą Supraśl, Państwową Służbą Ochrony Zabytków i Lasami Państwowymi jako właścicielem obiektu.

Kolejka wąskotorowa mogłaby stać się nie tylko największą atrakcją turystyczną gminy, ale i regionu.

2.2.2 Zabytki kulturowe

Na terenie gminy rozpoznanych zostało 195 obiektów nieruchomości, w tym 16 krzyży przydrożnych wraz z kapliczkami. Karty ewidencyjne posiada 65 obiektów. Wszystkie obiekty zostały wymienione w rozdziale „Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna Białostocka”.

Są to obiekty dawnej drewnianej architektury ludowej typowej dla Podlasia. Większość obiektów stanowi własność prywatną, a ich właściciele często są nieświadomi posiadania dziedzictwa kulturowego. A ponadto na ich ochronę brakuje im również pieniędzy. Obiekty te są w większości w bardzo złym stanie technicznym. Część z nich uległa już zniszczeniu, a pozostałe wymagają gruntownych remontów i renowacji. Obiekty te na szczęście w większości posiadają karty ewidencyjne znajdujące się w Wojewódzkim Oddziale Państwowej Służby Ochrony Zabytków. Niestety brak jest aktów prawnych i działań inwestycyjnych mających na celu ich ochronę. Rozwiązanie tego problemu będzie wymagało skoordynowania zadań administracji rządowej i samorządowej. W celu lepszego rozpoznania wszystkich zabytków kulturowych na terenie gminy należy opracować studium wartości kulturowych gminy.

Aby chronić te obiekty należy:

- ściśle współpracować z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,
- kontrolować stan techniczny obiektów i pomagać właścicielom należycie je utrzymywać,
- dbać o właściwe wykorzystanie tych obiektów,
- dążyć do przejęcia tych obiektów przez jednostki prawne lub osoby fizyczne gwarantujące ich należyte utrzymanie,
- w planach zagospodarowania przestrzennego ustalać odpowiednią funkcję oraz warunki modernizacji tych obiektów,
- nową zabudowę kształtować w nawiązaniu do architektury regionalnej wykorzystując rodzime tradycje materiałowe i konstrukcyjne.

2.3 Kierunki i zadania w zakresie infrastruktury społecznej

2.3.1 Tendencje demograficzne

Jak wynika z analizy procesów demograficznych, na terenie gminy następować będzie bardzo powolny wzrost liczby ludności (w mieście - wzrost, na terenach wiejskich – spadek). Wg prognozy do 2010 roku nastąpi wzrost liczby ludności tylko o 754 osoby w stosunku do roku 1996. Wzrost następować będzie głównie w wyniku przyrostu naturalnego. Saldo migracji będzie zależało od możliwości zatrudnienia na terenie gminy, obecnie możliwości te są dosyć ograniczone. W strukturze wieku przypuszczalnie nastąpi dalszy spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (spadek liczby urodzeń) oraz wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym (obecna młodzież szkół średnich z wyżu demograficznego). Proces starzenia się ludności nieco ulegnie spowolnieniu. Tendencje te będą miały wpływ na zasoby siły roboczej i zatrudnienie, potrzeby w zakresie infrastruktury społecznej oraz ogólnie na gospodarkę gminy i poziom życia ludności.

2.3.2 Mieszkalnictwo

Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych

Ogółem w gminie znajduje się około 3690 mieszkań, co daje wskaźnik 306 mieszkań na 1000 mieszkańców. Dążąc do wskaźnika europejskiego 400 mieszkań na 1000 mieszkańców należałoby w szybkim tempie wybudować około 100 mieszkań. Niestety zasobność finansowa mieszkańców gminy jest niewystarczająca, dlatego też popyt na mieszkania jest mniejszy od podaży. Spółdzielnie mieszkaniowe miały ostatnio kłopoty ze zbytem wybudowanych przez siebie gotowych mieszkań. Problemu tego nie rozwiąże się bez pomocy władz gminnych oraz polityki rządu sprzyjającej rozwojowi budownictwa mieszkaniowego.

Główne zadania w celu poprawy sytuacji mieszkaniowej:

- dalszy rozwój infrastruktury technicznej (zwłaszcza sieci kanalizacyjnej) na istniejących terenach budowlanych wpływający na poprawę warunków sanitarnych w istniejących mieszkaniach i podniesienie standardu zamieszkania,
- poprawa stanu technicznego istniejącej tkanki mieszkaniowej poprzez remonty kapitalne, wymianę stolarki, docieplenie ścian zewnętrznych, wykończenie elewacji,
- wymiana zabudowy w złym stanie technicznym,
- przygotowanie nowych terenów budowlanych poprzez opracowanie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego i zaopatrzenie ich w infrastrukturę techniczną,
- pomoc gminy w propagowaniu nowych i tanich rozwiązań materiałowych oraz doradztwo inwestycyjne,
- reklamowanie walorów przyrodniczych i malowniczości terenów wiejskich, aby zapobiegać dalszemu wyludnianiu się wsi poprzez przyciąganie nowych mieszkańców,
- budowa mieszkań komunalnych dla najuboższej części społeczeństwa.

Tereny przeznaczone pod zabudowę

W ostatnich latach ruch budowlany w gminie był stosunkowo mały. W większości realizowano zabudowę mieszkaniową jednorodziną. Należy przypuszczać, że te tendencje (podobnie jak w krajach rozwiniętych) zostaną utrzymane, gdyż mieszkanie we własnym domu bardziej identyfikuje człowieka z otoczeniem, zaspakaja potrzebę prywatności i zwiększa poczucie bezpieczeństwa, a ponadto, o czym mowa powyżej, jest dostępniejsze.

Na podstawie prognozy demograficznej spodziewane jest dalsze wyludnienie wsi i przyływ ludności w mieście Czarna Białostocka. Mieszkanie na wsi staje się coraz bardziej atrakcyjne dla ludzi zamieszkałych w mieście i tę szansę gmina powinna wykorzystać oferując atrakcyjne i malowniczo położone tereny zabudowy mieszkaniowej w Czarnej Wsi Kościelnej, Rudej Rzecze czy Złotej Wsi. We wszystkich miejscowościach gminnych terenów budowlanych jest dość wiele. Są to albo opuszczone już siedliska wiejskie, albo wolne działki pomiędzy terenami zabudowanymi. Chłonność tych terenów jest w zasadzie wystarczająca. W studium wyznaczono jednak również nowe tereny możliwe do przeznaczanie pod zabudowę zarówno mieszkaniową jak i letniskową. Znajdują się one w zasięgu sieci wodociągowej i możliwe są do zasi-

lania w energię elektryczną. Największy problem stwarza odprowadzenie ścieków. Jedynie Czarna Wieś Kościelna najszybciej w całości zostanie objęta kanalizacją sanitarną, dlatego trzeba stworzyć szansę, aby ruch budowlany mógł być tu największy. Również w mieście Czarna Białostocka w dotychczas obowiązujących planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego były wyznaczone dość znaczne tereny pod zabudowę mieszkaniową. Część tych zapisów ma jednak charakter zbyt ogólny. Gdy plany przestaną obowiązywać, terenów tych nie będzie można uznać za budowlane. Tym bardziej pilna powinna być potrzeba opracowania planów miejscowych określających zasady podziałów geodezyjnych, szczegółowe warunki zagospodarowania terenu, obsługi komunikacyjnej i zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną.

Na mapie kierunków zagospodarowania przestrzennego określono:

1. tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej, wielorodzinnej, zagrodowej), dla których realizacja zabudowy plombowej lub wymiany zabudowy możliwa będzie po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydanej zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi, w trybie rozprawy administracyjnej,
2. tereny zabudowy mieszkaniowej istniejącej i do uzupełnienia, dla których realizacja zabudowy wymagać będzie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wydanej zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi, w trybie rozprawy administracyjnej lub takiej decyzji poprzedzonej opracowaniem koncepcji (dotyczy fragmentów terenów nie zainwestowanych w sąsiedztwie zabudowy istniejącej, posiadających zgodę na przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze) dołączonej przez inwestora do wniosku o decyzję, określającej zasady podziału na działki budowlane, sposób obsługi komunikacyjnej i warunki przyłączy do infrastruktury technicznej,
3. tereny projektowanej zabudowy mieszkaniowej wymagające opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Budownictwo społeczne

W 1998 r. zostało powołane Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Czarnej Białostockiej, mające za zadanie budowę mieszkań przeznaczonych na wynajem. Na ten cel zostaną przekazane tereny położone przy ulicy Leśnej i Parkowej w Czarnej Białostockiej. W pierwszym etapie inwestycji, realizowanym na przełomie 1999-2000 roku, planowana jest budowa jednego budynku wielorodzinnego posiadającego 30 lokali mieszkalnych. Już realizacja pierwszego etapu powinna w części zaspokoić potrzeby budownictwa komunalnego.

Tereny zorganizowanej działalności inwestycyjnej

Nie należy spodziewać zbyt dużego zainteresowania tą formą zabudowy. Zorganizowaną działalnością inwestycyjną należy objąć tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z usługami w parterach położone w centrum miasta w sąsiedztwie przyszłego urzędu gminy. Taka forma zabudowy gwarantuje kompleksowe zainwestowanie i lepszy efekt architektoniczno-urbanistyczny, co jest konieczne na tym obszarze.

Obecnie na os. „Zielone” znajduje się szereg podzielonych działek gminnych przeznaczonych pod zabudowę szeregową lub bliźniaczą, a więc wskazanych do zorganizowanej formy zabudowy. Gdyby jednak nie było zainteresowania tą formą budowy domów, możliwe jest sprzedawanie tych działek parami jednemu inwestorowi i lokalizowanie domów wolnostojących budowanych przez prywatnych nabywców w sposób niezorganizowany.

2.3.3 Usługi jako zadania własne samorządu

Usługi ponadpodstawowe

Usługi ponadpodstawowe w zakresie: administracji państwowej i samorządowej szczebla powiatowego, sądownictwa, lecznictwa specjalistycznego i zamkniętego, szkolnictwa wyższego i częściowo średniego, kultury, sportu kwalifikowanego oraz specjalistycznego handlu i rzemiosła - na rzecz mieszkańców gminy Czarna Białostocka - świadczą urządzenia obsługi zlokalizowane w Białymstoku.

Na terenie gminy, a konkretnie w mieście Czarna Białostocka zlokalizowane są z tego zakresu jedynie obiekty szkolnictwa ponadpodstawowego – Liceum Ogólnokształcące i Zespół Szkół Zawodowych oraz obiekty obsługujące turystykę, wypoczynek i komunikację - Zajazd „Leśny”, stacja paliw, usługi związane z handlem drewnem.

Kierunki rozwoju:

- utrzymanie istniejących obiektów szkolnictwa ponadpodstawowego z możliwością zmiany profilu szkoły zawodowej w kierunku ogólnokształcącym lub innym w zależności od potrzeb,
- utrzymanie istniejących obiektów obsługujących turystykę i wypoczynek,
- stworzenie możliwości rozwoju bazy obsługującej turystykę i wypoczynek (baza noclegowa, gastronomiczna, handlowa, wypożyczalnie sprzętu turystycznego) – poprzez rezerwy terenowe w planach zagospodarowania przestrzennego.

Usługi podstawowe

Część usług na tym poziomie realizowana jest w ramach zadań własnych gminy, a mianowicie usługi w zakresie: opieki społecznej, oświaty i wychowania (opieka przedszkolna, szkoły podstawowe i gimnazja), kultury (gminne domy kultury, biblioteki publiczne), organizacji handlu (targowiska miejskie), kultury fizycznej.

Rozwój usług podstawowych z zakresu handlu i rzemiosła zależy jest od popytu na nie. O ilości i jakości tych usług decydują prawa rynku. Polityka gminy w tym zakresie ogranicza się do organizacji targowiska miejskiego (istniejące targowisko przy ul. Piłsudskiego) oraz zapewnienia terenów usługowych przewidzianych na te cele w planach miejscowych. W mieście Czarna Białostocka powinny wystąpić dwa ośrodki koncentracji usług:

- ◆ centrum miasta – istniejące usługi u zbiegu ulic Piłsudskiego i Torowej oraz projektowane centrum w sąsiedztwie,
- ◆ satelitarny mniejszy ośrodek usługowy w dzielnicy Buksztel np. plac (C 13) obudowany usługami powiązany osią komunikacyjną z cerkwią.

Usługi oświaty i wychowania

Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne (spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym), w najbliższych latach nie będzie zapotrzebowania na nowe obiekty w tym zakresie. Głównym zadaniem będzie utrzymanie i ewentualne podniesienie standardu istniejącej bazy oświaty i wychowania poprzez rozbudowę istniejących szkół o w zakresie lepszego wyposażenia socjalnego i sportowego.

W związku z wprowadzaną od roku szkolnego 1999/2000 reformą oświaty zaistniała potrzeba przeorganizowania dotychczasowego systemu – m.in. zorganizowania odpowiedniej lokalizacji dla szkół podstawowych i gimnazjów.

Od września 1999 r. organizacja tych szkół na terenie gminy przedstawia się w sposób następujący:

- w mieście Czarna Białostocka – **szkoła podstawowa** przy ul. Traugutta 28 z 2 filiami (nauczanie początkowe)- przy ul. Szkolnej 1 i ul. Sienkiewicza 7 oraz **szkoła podstawowa i gimnazjum** przy ul. Prusa 1,
- w Czarnej Wsi Kościelnej – **szkoła podstawowa i gimnazjum**.

Usługi kultury

Głównym zadaniem gminy w tym zakresie jest utrzymanie istniejących obiektów kultury: Domu Kultury w Czarnej Białostockiej z filią w Niemczynie (budynek po szkole) i biblioteki publicznej oraz popieranie inicjatyw tworzenia nowych obiektów w zakresie kultury.

Usługi zdrowia i opieki społecznej

Istniejące na terenie miasta i gminy Czarna Białostocka obiekty podstawowej opieki zdrowotnej (w Czarnej Białostockiej i Czarnej Wsi Kościelnej) stanowią wystarczającą bazę do zaspokojenia potrzeb w tym zakresie. Wdrażana reforma w tej dziedzinie ma na celu podniesienie jakości świadczonych usług.

Zadaniem gminy w tym zakresie jest popieranie inicjatyw poprzez umożliwienie ewentualnej organizacji gabinetów lekarzy rodzinnych.

W zakresie pomocy społecznej obszar opracowania obsługuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Białostockiej.

Kierunki rozwoju usług podstawowych:

- utrzymanie istniejących obiektów oświaty i wychowania (przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów), kultury, zdrowia i opieki społecznej,
- umożliwienie podnoszenia standardu świadczonych usług podstawowych poprzez umożliwienie rozbudowy i modernizacji istniejących obiektów,
- podjęcie starań w kierunku zagospodarowania na inne cele publiczne budynku po szkole podstawowej w Wólce Ratowieckiej,
- zabezpieczenie w planach zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji nowych obiektów z zakresu usług podstawowych – głównie na terenach nowych osiedli mieszkaniowych w Czarnej Białostockiej.

Zapewnienie miejsca pochówku

Na terenie gminy znajdują się 4 cmentarze wyznaniowe: trzy katolickie i jeden prawosławny. Nie przewiduje się utworzenia cmentarza komunalnego. Po powiększeniu cmentarza katolickiego przy ul. Kościelnej w Czarnej Białostockiej (starania w zakresie pozyskania gruntów od lasów państwowych w toku) potrzeby w tym zakresie będą zapewnione.

2.4 Kierunki i zadania rozwoju gospodarki gminy

2.4.1 Kierunki rozwoju przemysłu

Aktualna sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw przemysłowych determinowana jest spadkiem popytu na ich produkty. Nie wszystkie są więc w dobrej kondycji finansowej i nie roszą nadziei na poprawę rentowności. Ponieważ liczba przedsiębiorstw przemysłowych funkcjonujących w gminie nie jest zbyt duża, zaś przemysł jest istotnym czynnikiem tworzenia miejsc pracy, należałoby dążyć do poprawy sytuacji przedsiębiorstw istniejących oraz tworzyć dogodne warunki do powstawania nowych zakładów przemysłowych i rzemieślniczych. Dotychczas najlepiej rozwinięty w gminie był przemysł maszynowy. W latach swojej świetności dawał on zatrudnienie około 1700 osobom. Upadek tej gałęzi przemysłu oraz innych spowodował, że szereg terenów przemysłowych przewidzianych w dotychczas obowiązujących planach miejscowych, w pełni uzbrojonych i obsłużonych komunikacyjnie nie jest w pełni wykorzystanych. W całym mieście istnieje rezerwa około 10 ha terenów przemysłowych dla lokalizacji zakładów nieuciążliwych dla środowiska.

Barierami rozwoju przemysłu w mieście są:

- ~~ograniczone możliwości odbioru oczyszczonych ścieków przez rzekę Czapielówkę powiązaną hydrograficznie poprzez rzekę Czarną z ujęciem wody miasta Białegostoku,~~
- kapitałochłonność rozwoju produkcji przemysłowej i jej inne uciążliwości dla środowiska.

Kierunki rozwoju:

- racjonalne wykorzystanie istniejących i uzbrojonych terenów przemysłowo – składowych poprzez opracowanie planów miejscowych dla poszczególnych terenów określających zasady podziału dużych podmiotów gospodarczych na jednostki mniejsze - dotyczy to zwłaszcza takich przedsiębiorstw jak dawna „Agroma” czy „Agromet”,
- przygotowanie terenów dla potrzeb rzemiosła i drobnej wytwórczości w dzielnicach Pierekał Zawały i Brzozowy Mostek.

2.4.2 Kierunki rozwoju rolnictwa

Polityka zagospodarowania przestrzennego i gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną w skali gminy ukierunkowana powinna być na zróżnicowanie terytorialne form produkcji rolniczej, dostosowanych do potencjału glebowego, agrotechnicznego, ogólnych warunków przyrodniczych i zakresu ochrony środowiska wynikającego z położenia w granicach PKPK lub jego otuliny, na poszczególnych obszarach.

Warunki te preferują utworzenie trzech stref agrarnych o różnym stopniu intensyfikacji i sposobu prowadzenia produkcji rolnej:

1/. Strefa intensywnej produkcji rolniczej obejmująca grunty wsi położonych poza granicą PKPK na obszarze rolniczego pasa północnej części gminy (wsie: Zdroje, Brzozówka Ziemiańska, Zamczysk, część gruntów wsi Łapczyn, Niemczyn i Jezierzysk) i na części obszaru śródleśnej polany rolniczej przy torach kolejowych (część Czarnej Wsi Kościelnej i Klimek).

W strefie tej powinny być prowadzone następujące działania zmierzające do:

- intensyfikacji różnych form produkcji rolnej i ogrodniczej,
- ochrony gruntów ornych z glebami IV i III kl. bonitacyjnej i użytków zielonych w dolinach rzek i podmokłych obniżeniach - przed wszelką zabudową i gruntów ornych V kl. bonitacyjnej przed zabudową nierolniczą,
- lokalizacji obiektów przemysłowych i usługowych związanych z obsługą rolnictwa w obrębie zabudowy wiejskiej i na gruntach rolnych najniższych klas VI i V,
- ograniczenia lub wprowadzenia zakazu podziałów geodezyjnych prowadzących do rozdrobnienia gospodarstw,
- prowadzenia geodezyjnych prac scaleniowych zwiększających powierzchnię gospodarstw.

2/. Strefa rolnictwa średnio - intensywnego (ekologicznego) obejmująca grunty rolne średniej i niskiej wartości wsi puszczańskich -(Oleszkowo, Chmielnik, Kosmaty Borek, Ruda Rzeczka, Wólka Ratowiecka) i części gruntów wsi w granicach PKPK: Czarna Wieś Kościelna, Klimki, Niemczyn, Łapczyn.

- W strefie tej powinny być prowadzone następujące działania zmierzające do:
- utrzymania w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym gruntów rolnych jako terenów produkcji rolnej umiarkowanej intensywności i ukierunkowanie gospodarki rolnej na tzw. rolnictwo ekologiczne ze wskazaniem agroturystyki jako źródła podnoszenia ekonomiczności gospodarki rolnej na tych terenach,
- na terenach rolnictwa ekologicznego ze względu na położenie w granicach PKPK wprowadzenie zakazu prowadzenia przemysłowych form rolnictwa w tym zakładu tuczarni, farm drobiowych i zwierząt futerkowych oraz przemysłu spożywczego wytwarzającego duże ilości ścieków i znaczną emisję zanieczyszczeń do atmosfery, (w tym mlecza, ubojni, itp...)

3/. Strefa rolnictwa niskoproduktywnego, obejmująca tereny małych enklaw śródleśnych i skraju lasów z gruntami niskiej wartości.

W strefie tej powinny być prowadzone następujące działania zmierzające do:

- zaniechania produkcji rolniczej na glebach niskiej wartości i przeznaczenia ich pod zalesienie lub pozostawienie do samoczynnej naturalnej sukcesji jako tereny wzbo- gacające krajobraz i bioróżnorodność obszaru.
- zmiany formy rolniczego użytkowania na gruntach pozostających w użytkowaniu rolniczym na uprawy ekologiczne specjalne jak: plantacje ziół, pasieki pszczele itp...

2.4.3 Kierunki rozwoju leśnictwa

Podstawą prowadzenia gospodarki leśnej na terenie gminy są plany urządzenia gospodarstwa leśnego dla Lasów Państwowych wykonywane na podstawie ustawy o lasach w cyklu 10-letnim dla nadleśnictwa Czarna Białostocka i Knyszyn oraz uproszczone plany urządzeniowe dla lasów prywatnych i innych użytkowników.

Wymienione plany uwzględniają wymagania ochronne i zasady gospodarki leśnej wynikające ze Statutu Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej i jego otuliny, istniejących i projektowanych na terenie lasów rezerwatów przyrody i innych obszarów chronionych, oraz ogólne zasady prowadzenia gospodarki leśnej i zagospodarowania lasów.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ustalenia planów urządzeniowych w zakresie powierzchni leśnych i dopuszczalnych form zagospodarowania nieleśnego.

Jako elementy polityki gminy zgodne z podstawowymi założeniami planów urządzania lasów (ale w nich nie uwypuklone) wprowadzono **3 strefy funkcji lasu** odnoszące się do stopnia wykorzystania turystycznego i rekreacyjnego w ramach prowadzonej gospodarki leśnej.

1. Strefa lasów o ograniczonej dostępności obejmująca tereny leśne o najwyższych walorach przyrodniczych z istniejącymi i projektowanymi rezerwatami przyrody i obszarami lasów wodochronnych, stanowiskami roślin chronionych i rzadkich, ostojami zwierząt. W strefie tej powinna dominować funkcja ochronna, a udostępnienie dla celów rekreacyjnych i turystycznych powinno być ograniczone do wyznaczonych szlaków z preferencją dla turystyki kwalifikowanej, naukowo – poznawczej, dydaktycznej itp...
2. Strefa lasów puszczańskich obejmująca zwarty kompleks leśny –dostępna na ogólnych zasadach.
3. Strefa lasów o funkcji rekreacyjnej – obejmująca obszary leśne przy terenach zamieszkałych i ośrodkach wypoczynku świątecznego na terenach lasów z predyspozycjami do wykorzystania na cele masowego wypoczynku.

Głównym ośrodkiem administracji leśnej i zapleczem leśnictwa jest siedziba Nadleśnictwa w Czarnej Białostockiej.

2.4.4 Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji

Formy turystyki i wypoczynku

Sfera turystyki i wypoczynku jest traktowana priorytetowo jako główne źródło rozwoju gminy równorzędnie z rozwojem rolnictwa i gospodarki leśnej.

Cel - rozwój funkcji wypoczynku codziennego i świątecznego mieszkańców aglomeracji białostockiej.

Przewiduje się rozwój następujących form turystyki i wypoczynku:

- turystyka i wypoczynek weekendowy - rozwój na obszarze gminy z koncentracją dla pobytu krótkotrwałego na wyznaczonych polach biwakowych i pobytu kilkudniowego na terenach wsi i zabudowy letniskowej,
- turystyka sportowo - rekreacyjna - turystyka konna - rozwijana po wyznaczonych szlakach na obszarze Puszczy Knyszyńskiej i w oparciu o istniejącą oraz możliwość rozwoju w obrębie wsi puszczańskich,
- turystyka tranzytowa po drogach krajowych z bazą noclegową przydrożną,
- turystyka kwalifikowana - przyrodnicza rozwijana w oparciu o wysokie walory przyrodnicze Parku Krajobrazowego,
- turystyka łowiecka rozwijana na bazie istniejących terenów łowieckich, znaczących zasobów zwierzyny, tradycji łowieckich.

Systemy obsługi ruchu turystycznego i wypoczynku

Na system obsługi ruchu turystycznego i wypoczynku składają się:

- istniejące szlaki turystyczne przez Puszcę Knyszyńską,
- projektowane szlaki turystyczne piesze, rowerowe i konne,
- zespoły obsługi ruchu turystycznego i rekreacyjne (zajazd „Leśny”, miejsca noclegowe w Niemczynie, projektowane pola biwakowe i ośrodek wypoczynkowy na polanie Ponure),
- kwatery agroturystyczne we wsiach i kwatery noclegowe w zabudowie jednorodzinnej,
- główny ośrodek obsługi agroturystyki we wsiach puszczańskich,
- obszar lasów masowego wypoczynku wyznaczony w części Puszczy Knyszyńskiej oraz projektowany Park Leśny przy wjeździe do miasta Czarna Białostocka.

Kierunki rozwoju turystyki i rekreacji:

- odbudowa i uruchomienie kolejki wąskotorowej od zalewu na Czapielówce do Kopnej Góry i stworzenie systemu imprez towarzyszących przejazdom kolejki,
- propagowanie agroturystyki dającej szansę niskoinwestycyjnego zaktywizowania ekonomicznego rejonów rolniczych przez wzrost liczby gospodarstw agroturystycznych,
- opracowanie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego określających potrzeby terenowe i funkcje terenów wykorzystywanych turystycznie lub dla potrzeb zabudowy letniskowej,
- wykorzystanie dawnych nasypów kolejki wąskotorowej przy niewielkich nakładach pracy i finansów do poprowadzenia atrakcyjnych szlaków rowerowych, konnych lub pieszych,
- propagowanie i dalsze uatrakcyjnianie istniejącego szlaku rękodzieła ludowego,
- wzrost bazy noclegowej w kwaterach prywatnych i małych pensjonatach.

2.5 Kierunki i zadania rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej

2.5.1 Kierunki i zadania rozwoju komunikacji

Struktura dróg w gminie

W związku z nowym podziałem administracyjnym kraju z dniem 1 stycznia 1999 r. nastąpiła również istotna zmiana w strukturze całej sieci drogowej.

Według przyjętych zasad sieć dróg o funkcji krajowej została zmniejszona do ok. 1/3. Drogi, które nie weszły w skład sieci dróg krajowych stały się drogami wojewódzkimi.

Natomiast dotychczasowa sieć dróg wojewódzkich stanowi obecnie drogi powiatowe. Sieć dróg gminnych pozostaje nadal zgodnie z dotychczasową klasyfikacją. O pewnych odstępstwach od wyżej określonych zasad klasyfikacji dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych mogą jednak zdecydować odpowiednie władze samorządowe.

Ogólne kierunki rozwoju systemu komunikacji w gminie

Przy opracowywanym systemie komunikacji dla gminy Czarna Białostocka szczególną uwagę należy zwrócić na stworzenie możliwości minimalizacji ujemnych skutków komunikacji na środowisko przyrodnicze oraz uciążliwość dla obszarów zabudowanych.

Istotne znaczenie w tym zakresie posiada stworzenie właściwej segregacji ruchu wewnętrznego od tranzytowego oraz odpowiednia segregacja ciągów pieszych, rowerowych i konnych od ruchu kołowego.

W celu utrzymania na właściwym poziomie bezpieczeństwa i sprawności ruchu ważnym również działaniem jest podnoszenie standardu wyposażenia dróg w urządzenia obsługi komunikacyjnej. Zwłaszcza dotyczy to dróg wyższych klas technicznych.

Należy również pamiętać, że właściwą dostępność komunikacyjną dla poszczególnych obszarów i jednostek osadniczych gminy mogą zapewniać tylko drogi o nawierzchni twardej. W związku z tym należy dążyć do możliwie szybkiego zwiększenia gęstości sieci tych dróg.

Drogi krajowe

Przez gminę przebiegają dwie drogi krajowe:

- droga nr 8 - Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka – granica państwa,
- droga nr 19 - Lublin – Białystok - Suwałki - granica państwa.

Bezpośrednie znaczenie dla gminy ma droga nr 19, będąca drogą ekspresową III klasy technicznej. Przebiega ona przez dzielnicę Buksztel. Dotychczas planowana obwodnica po wschodniej stronie dzielnicy jest mało realna ze względu na:

- uwarunkowania finansowe (w pierwszej kolejności na trasie tej należy budować obwodnice dla Wasilkowa i Sokółki),
- niepożądaną dla miasta lokalizację, blokującą części terenów rozwojowych miasta o doskonałych warunkach fizjograficznych dla przyszłej zabudowy mieszkaniowej.

Aby złagodzić konflikt w zagospodarowaniu przestrzennym drogi krajowej w stosunku do istniejącej i przyszłej zabudowy mieszkaniowej należy rozważyć możliwość poprowadzenia obwodnicy po *zachodniej* stronie Buksztela lub, co wydaje się bardziej realne, zastosować wszystkie środki łagodzące uciążliwości komunikacyjne:

- przy wjeździe do miasta przewidzieć dwupoziomowe skrzyżowanie drogi krajowej z ulicą Fabryczną (dołem obok ulicy bezkolizyjnie przeprowadzić odbudowaną kolejkę leśną, ruch pieszy i ścieżkę rowerową łączącą dzielnicę Buksztel z centrum miasta,
- wyeliminować bezpośrednie wjazdy na posesje z drogi krajowej projektując na tyłach działek ulice,
- zastosować ekrany akustyczne i nasadzenia zieleni izolacyjnej,
- bezpośrednio przy drodze lokalizować zabudowę usługową stanowiącą dla mieszkaniówki dodatkową ochronę akustyczną,
- nową zabudowę mieszkaniową lokalizować w odległości minimum 80 - 100 m od istniejącej linii rozgraniczającej drogi.

Drogi lokalne i ulice

Istniejący układ dróg na terenach wiejskich jest w zasadzie wystarczający i należy go utrzymać. Niezadowalająca jest natomiast jakość nawierzchni. Odcinki dróg jakie powinny zostać utwardzone nawierzchnią bitumiczną to:

1. Przewalanka – Brzozówka Ziamiańska – Brzozówka Strzelecka – Łapczyn – Chmielnik (zwłaszcza pierwszy odcinek drogi wymaga modernizacji),
2. Czarna Wieś Kościelna – Pierekał Zawały.

Odcinki dróg jakie należy zmodernizować to:

1. Czarna Wieś Kościelna – Ogóły – Złota Wieś,
2. osiedle Zielone – Jesionowe Góry – Wilcza Jama - do Rozedranki.

W mieście prócz istniejących ulic, które trzeba sukcesywnie modernizować, należy wytyczyć nowe. Przede wszystkim byłyby to:

1. ulica łącząca ul. Fabryczną z ul. Tartaczną biegnąca wzdłuż torów kolejowych,
2. ulica prostopadła do ul. Torowej łącząca nowe, wykrystalizowane centrum miasta z przedłużeniem ul. Szkolnej i dalej z ul. Tartaczną. Pierwszy etap realizacji tej ulicy byłby łatwy do przeprowadzenia z uwagi na przejście od tartaku przez gminę części terenu. Natomiast etap drugi byłby trudny do zrealizowania z uwagi na przejście przez teren tartaku. Gdyby się jednak udało go zrealizować powstałaby ulica łącząca centralny plac w mieście z parkiem i kościołem znajdującym się po przeciwnej stronie torów. Przejście piesze przez tory wypadłoby w pobliżu osi ul. Czajkowskiego.
3. ulice równoległe do drogi krajowej nr 19 których zadaniem byłoby wyeliminowanie bezpośrednich wjazdów na działki z drogi krajowej oraz obsługa w infrastrukturę techniczną powstałej przy tych ulicach zabudowy.
4. ulica równoległa do ul. Piłsudskiego łącząca ul. Łąkową z osiedlem Buksztel. Przeprowadzenie tej ulicy wymaga opracowania planu miejscowego na dość znacznym obszarze. Jest to zadanie perspektywiczne, w wyniku rozwijającej się zabudowy po zachodniej stronie os. Buksztel.

2.5.2 Kierunki rozwoju zaopatrzenia w wodę

Przewidywany rozwój systemu wodociągowego zależy głównie od zwiększonego zużycia wody, wynikającego z poprawy standardu wyposażenia mieszkań i wzrostu poziomu życia mieszkańców.

Przewidywane wielkości zapotrzebowania na wodę zestawiono w poniższej tabeli. Do obliczania ilości wody przyjęto następujące wskaźniki :

$$\begin{aligned} Qd\acute{s}r &= \dots\dots\dots 150 \quad \text{dm}^3/\text{M}\cdot\text{d}, \\ Qd\text{max} &= \dots\dots\dots 220 \quad \text{dm}^3/\text{M}\cdot\text{d}, \\ Qh\text{max} &= \dots\dots\dots 22 \quad \text{dm}^3/\text{M}\cdot\text{d}, \\ qs &= \dots\dots\dots 0.6 \quad \text{dm}^3/\text{M}\cdot\text{s}, \\ nd &= \dots\dots\dots 1.42 \\ ns &= \dots\dots\dots 2.4 \end{aligned}$$

Przyjęte wartości uwzględniają zapotrzebowanie wody na potrzeby związane z hodowlą, prowadzeniem gospodarstwa rolnego i usługami.

Porównanie zapotrzebowania wody z wydajnością ujęć wskazuje, że nawet przy wzroście zapotrzebowania wody u odbiorców na terenie gminy do poziomu 150 dm³/mieszkańca*dobę, ujęcia nie będą w pełni wykorzystane:

A – ujęcie w **Czarnej Białostockiej** będzie wykorzystane w ok. 72 %,

B – ujęcie w **Niemczynie** będzie wykorzystane w ok. 37 % ,

C – ujęcie w **Czarnej Wsi Kościelnej** będzie wykorzystane w 24 %.

**Przewidywane zapotrzebowanie wody
dla poszczególnych miejscowości**

- przy planowanym pełnym wyposażeniu odbiorców w urządzenia sanitarne
i zasiedleniu terenów przewidywanych do urbanizacji

Nazwa Ujęcia	Lp.	Element Zagospodarowania Przestrzennego	Liczba Mieszkańców	Qdśr [m3/d]	Qdmax [m3/d]	Qhmax [m3/h]	Qs [dm3/s]
	1	2	3	4	5	6	7
A	1	m. Czarna Białostocka	11 000	1 650.00	2 420.00	242.00	6 600
RAZEM UJĘCIE A-CZARNA BIAŁOSTOCKA:			11 000	1 650.00	2 420.00	242.00	6 600

B	2	Zdroje	107	16.12	23.64	2.36	64
B	3	Jezierzyk	75	11.27	16.53	1.65	45
B	4	Niemczyn	108	16.23	23.81	2.38	65
B	5	Zamczysk	39	5.86	8.60	0.86	23
B	6	Brzozówka Ziemiańska	69	10.37	15.21	1.52	41
B	7	Brzozówka Koronna	41	6.09	8.93	0.89	24
B	8	Łączyn	60	9.02	13.23	1.32	36
B	9	Mielnik	38	5.75	8.43	0.84	23
RAZEM UJĘCIE B-NIEMCZYN:			537	80.71	118.38	11.82	321

C	10	Lacka Buda	26	3.83	5.62	0.56	15
C	11	Oleszkowo	140	20.97	30.75	3.08	84
C	12	Kosmaty Borek	91	13.64	20.01	2.00	55
C	13	Karczmisko	84	12.63	18.52	1.85	51

C	14	Ogóły	40	5.97	8.76	0.88	24
C	15	Czarna Wieś Kościelna	446	66.96	98.21	9.82	268
C	16	Klimki	108	16.23	23.81	2.38	65
C	17	Wólka Ratowicka	139	20.86	30.59	3.06	83
C	18	Ruda Rzecznka	104	15.67	22.98	2.30	63
C	19	Złota Wieś	42	6.31	9.26	0.93	25
RAZEM UJĘCIE C-CZARNA WIEŚ KOŚCIELNA:			1220	183.07	268.51	26.86	733

	20	Machnacz	25	3.72	5.46	0.55	15
	21	Ponure	17	2.48	3.64	0.36	10
RAZEM UJĘCIA INDYWIDUALNE:			42	6.20	9.10	0.91	25

RAZEM GMINA:			1799	269.98	395.99	39.59	1079
---------------------	--	--	-------------	---------------	---------------	--------------	-------------

RAZEM MIASTO I GMINA:			12799	1919.98	2815.99	281.59	7680
------------------------------	--	--	--------------	----------------	----------------	---------------	-------------

2.5.3. Kierunki rozwoju kanalizacji na terenie gminy

Sposób rozwiązania gospodarki ściekowej na terenie gminy warunkuje:

- lokalizacja większości wsi na terenie parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej i w jego otulinie,
- możliwość finansowania inwestycji,
- sposób zagospodarowania i użytkowania terenu – na terenie gminy przeważają lasy i tereny rolne,
- system hydrograficzny – układ cieków wodnych i wód gruntowych i położenie gminy w zlewni rzeki Supraśl,
- wielkości przepływów w rzekach i ciekach wodnych warunkujące przyjęcie odpowiednich ładunków zanieczyszczeń,
- stopień czystości rzek i cieków i możliwości samooczyszczania się gruntu i cieków wodnych (wpływające na możliwość przyjęcia ładunku zanieczyszczeń oczyszczonych ścieków).

Klasy czystości głównych rzek na terenie gminy przedstawiono w poniższym zestawieniu:

— rzeka Brzozówka	— III klasa czystości,
— rzeka Jałówka (dopływ Sokołdy)	— I klasa czystości,
— rzeka Czarna (od źródeł do ujścia Bartoszyezki)	— III klasa czystości,
— rzeka Czarna (od ujścia Bartoszyezki do rz. Supraśl)	— II klasa czystości,
— rzeka Bartoszyezka (dopływ Czarnej)	— II klasa czystości,
— rzeka Cieplówka	— II klasa czystości

Stopień czystości rzek przyjęto na podstawie Zarządzenia Nr 18/71 Prezydium WRN w Białymstoku z dnia 27 maja 1971 roku w sprawie planowanego przeznaczenia wód powierzchniowych na terenie województwa białostockiego.

Zgodnie z rozporządzeniem MOŚZNiL z dnia 5.11.1991 r. wartości wskaźników zanieczyszczeń w rzekach powinny wynosić:

III klasa czystości

— BZT ₅	8	— mg O ₂ /l,
— zawiesina	30	— mg/l,
— azot ogólny	10	— mg N/l,
— fosfor ogólny	0.25	— mg P/l.

II klasa czystości

— BZT ₅	12	— mg O ₂ /l,
— zawiesina	50	— mg/l,
— azot ogólny	15	— mg N/l,
— fosfor ogólny	0.4	— mg P/l.

Natomiast w granicach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej wartości powyższe powinny wynosić :

— BZT ₅	15	— mg O ₂ /l,
— zawiesina	25	— mg/l,
— azot ogólny	30	— mg N/l,
— fosfor ogólny	1	— mg P/l.

Szczególne ograniczenia w zakresie możliwości odprowadzenia ścieków związane z uwarunkowaniami występującymi na terenie gminy wprowadza rozporządzenie MOŚZNiL z dnia 5 listopada 1991 r. Zgodnie z powyższym zapisem zabrania się odprowadzania ścieków:

- do śródlądowych wód powierzchniowych i do ziemi w strefach ochronnych źródeł i ujęć wody,
- do ziemi na obszarach płytkiego występowania wód podziemnych przykrytych warstwami przepuszczalnymi,
- do ziemi i cieków wodnych stanowiących urządzenia melioracji wodnych jeżeli zwierciadło wód podziemnych znajduje się mniej niż 1.5 m poniżej poziomu wprowadzania ścieków.

~~Aby spełnić powyższe wymagania,~~ Koncepcja systemu odprowadzenia ścieków winna być poprzedzona badaniem warunków gruntowo-wodnych w celu wyznaczenia terenów na których ścieki o odpowiednich parametrach mogą być odprowadzone do gruntu i cieków wodnych. W wyniku analizy należy ustalić ładunki zanieczyszczeń ścieków z oczyszczalni dopuszczalne do odprowadzenia do odbiorników na obszarze gminy. Lokalizacja i chłonność potencjalnych odbiorników winna decydować o lokalizacji i przepustowości projektowanych oczyszczalni.

Przy realizacji inwestycji związanych z odprowadzeniem ścieków należy każdorazowo rozwiązania techniczne poprzedzić wykonaniem operatu wodno-prawnego i uzyskać pozwolenie wodno-prawne.

- ~~Projektowany system kanalizacji winien uwzględnić możliwość pełnego wykorzystania oczyszczalni ścieków w Czarnej Białostockiej, głównie przez odprowadzenie ścieków do w/w oczyszczalni z Buksztela, Wodokaczki, Brzozowego Mostka i wsi Pierekal Zawąły.~~

~~Wykonane zestawienie przewidywanych ilości odprowadzanych ścieków wskazuje, że przy przepustowości oczyszczalni $Q_{dmax} = 2500 \text{ m}^3/\text{dobę}$~~

~~Celowe jest, w miarę możliwości, wykorzystanie istniejącej oczyszczalni ścieków do oczyszczania ścieków z pobliskich wsi:~~

~~— Czarna Wieś Kościelna,~~

~~— Klimki,~~

~~– Wólka Ratowiecka,~~

– Ruda Rzeczką,

– Zdroje,

– Jezierzysk,

– Lacka Buda,

– Oleszkowo,

– Kosmaty Borek,

– Karczmisko,

– Ogóły,

– Złota Wieś.

Za powyższym rozwiązaniem przemawiają:

- lokalizacja wsi Chmielnik, Oleszkowo, Kosmaty Borek na terenach źródłowych Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- lokalizacja wsi Karczmisko, ~~Czarna Wieś Kościelna~~, Ogóły w granicach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej,
- możliwość wykorzystania pełnej przepustowości oczyszczalni ścieków w Czarnej Białostockiej bez większych nakładów inwestycyjnych,
- możliwość lepszego oczyszczania ścieków w większej oczyszczalni ze względu na rozbudowany proces technologiczny, bezpośredni nadzór nad pracą oczyszczalni, wykwalifikowaną obsługę, zgrupowaną gospodarke osadami,
- małe przepływy w rzekach oraz podwyższone wymagania dotyczące stopnia oczyszczania ścieków - trudne do spełnienia w przypadku małych bezobsługowych oczyszczalni.

Przeciwko powyższemu rozwiązaniu przemawiają:

- konieczność budowy od wymienionych wsi do oczyszczalni kanałów tłocznych i przepompowni ścieków - wymagająca znacznych nakładów inwestycyjnych,
- znaczna koncentracja ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do małej rzeki Jurczychy.

Alternatywą dla omówionego rozwiązania byłaby budowa systemu małych oczyszczalni dla jednej lub kilku wsi.

Wadą tego rozwiązania byłoby:

- utrudniona eksploatacja ze względu na konieczność zapewnienia fachowego nadzoru – istniałaby potrzeba powołania gminnych służb ds. eksploatacji w/w oczysz-

czalni,

- utrudniona gospodarka osadem, który wymagałby wywożenia w postaci uwodnionej do oczyszczalni w Czarnej Białostockiej,
- konieczność poniesienia znacznych nakładów inwestycyjnych.

Zaletą tego rozwiązania byłoby:

- rozproszenie odprowadzanych zanieczyszczeń,
- możliwość dostosowania wielkości oczyszczalni do aktualnych potrzeb,
- oczyszczanie ścieków w pobliżu miejsca ich powstawania.

Porównanie kosztów i przyjętych rozwiązań w obu wariantach wymaga opracowania koncepcji kanalizacji sanitarnej gminy.

~~W obu wariantach założono trzystopniowy system oczyszczania ścieków zapewniający spełnienie wymogów ochrony środowiska w zakresie odpowiadającym wymogom zarządzenia MOŚZNiL z dnia 15.11.1991 r.~~

~~Wydajność najmniejszej oczyszczalni grupowej wynosiłaby 20—30 dm³. Oczyszczalnię taką uznaje się za małą.~~

~~Natomiast ścieki z pozostałych wsi odprowadzane byłyby do grupowych oczyszczalni ścieków wybudowanych dla potrzeb:~~

~~a) Brzozówki Koronnej,
Brzozówki Ziemiańskiej,
Brzozówki Strzeleckiej.~~

~~b) Niemeżyna,
Łapeżyna,
Zameżyska~~

~~c) Jezierzyska,
Zdrojów.~~

~~Oczyszczone ścieki byłyby odprowadzane do rzeki Brzozówki.~~

Dalsze rozdrabianie opisanych oczyszczalni z małych na bardzo małe, przy konieczności zachowania tej samej strefy ochronnej byłoby nieracjonalne.

Lokalizacje oczyszczalni i możliwość grupowania systemów kanalizacyjnych należy rozpatrywać indywidualnie na etapie opracowywania koncepcji kanalizacji sanitarnej gminy z uwzględnieniem omówionych uwarunkowań oraz biorąc pod uwagę:

- przewidywany rozwój wsi w najbliższym okresie,
- możliwość wyboru najtańszego rozwiązania.

- **W mniejszych wsiach i osadach nie przewidzianych do objęcia centralnym lub grupowym systemem kanalizacyjnym oraz w miejscowościach, gdzie planowany system oczyszczania ścieków nie został jeszcze zrealizowany, przewidziano zastosowanie małych oczyszczalni ścieków realizowanych dla każdej wsi, zagrodowych oczyszczalni indywidualnych lub zbiorników szczelnych.** Sposób odprowadzenia ścieków winien być dostosowany do rodzaju odbiornika – lokalnych cieków wodnych lub gruntu. W przypadku zastosowania zbiorników szczelnych ścieki będą wywożone samochodami asenizacyjnymi do najbliższej położonej oczyszczalni.

- **Etapowanie inwestycji**

W koncepcji programowej kanalizacji sanitarnej gminy Czarna Białostocka należy rozważyć, przy uwzględnieniu wymienionych wyżej uwarunkowań związanych z ochroną środowiska, możliwość etapowania rozbudowy infrastruktury sanitarnej:

I ETAP – we wsiach przewidzianych do objęcia centralnym systemem odprowadzenia ścieków, do czasu zrealizowania kolektorów tłocznych do oczyszczalni w Czarnej Białostockiej, można dopuścić budowę zbiorników szczelnych lub oczyszczalni indywidualnych. Pozwolenia na te inwestycje winny uwzględniać tymczasowe użytkowania i uzależniać realizację od warunków gruntowych, ~~i możliwości spełnienia wymagań określonych w rozporządzeniu MOŚZNiL z dnia 5 listopada 1991,~~ z dodatkowym zakazem odprowadzania ścieków z oczyszczalni bezpośrednio do cieków wodnych.

Na terenach źródłiskowych Parku Krajobrazowego można dopuścić budowę indywidualnych oczyszczalni ścieków, przy zachowaniu obowiązujących przepisów z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do gruntu lub na tereny podmokłe i zalewowe, gdzie następowałyby procesy dalszego oczyszczania. W szczególności oczyszczalnie indywidualne należy promować przy zabudowie rozproszonej lub kolonijnej zlokalizowanej w odległości min. 200 m od cieków wodnych.

Proponuje się, w celu zapewnienia prawidłowej eksploatacji indywidualnych oczyszczalni ścieków, aby były one nadzorowane lub eksploatowane przez wyspecjalizowane służby komunalne. W związku z tym należałoby wprowadzić system długoterminowych umów z właścicielami oczyszczalni.

II ETAP – budowa na terenach o intensywniejszej urbanizacji kolektorów tłocznych do omówionych oczyszczalni grupowych i oczyszczalni gminnej w Czarnej Białostockiej. Realizacja budowy winna być poprzedzona analizą ekonomiczną opłacalności przedsięwzięcia z uwzględnieniem zysków z tytułu ochrony środowiska.

⇒ **na terenie miasta**

~~Rozbudowa kanalizacji sanitarnej na terenie miasta uwarunkowana jest:~~

- ~~▪ wykonanymi inwestycjami w zakresie sieci kanalizacyjnej,~~
- ~~▪ przewidywanymi kierunkami i charakterem rozbudowy miasta,~~
- ~~▪ wydajnością oczyszczalni ścieków.~~

~~W opracowanym w 1992 r. programie kanalizacji sanitarnej miasta przewidywano nast. ilość mieszkańców Czarnej Białostockiej:~~

- ~~▪ w I etapie 2010 r. — 11 500 mieszkańców,~~
- ~~▪ w II etapie 2025 r. — 13 000 mieszkańców,~~

~~stanowiło to podstawę do określenia ilości ścieków:~~

~~w I etapie 2010 r. $Q_{dśr} = 2\,409\text{ m}^3/\text{d}$, $q_h = 142,1\text{ m}^3/\text{h}$,~~
~~w II etapie 2025 r. $Q_{dśr} = 2\,867\text{ m}^3/\text{d}$, $q_h = 168,7\text{ m}^3/\text{h}$.~~

~~Istniejąca oczyszczalnia ścieków na terenie miasta o wydajności ok. $Q_{dśr} = 2\,500\text{ m}^3/\text{d}$ nie jest w pełni wykorzystywana i w istniejącym stanie zapewnia możliwość oczyszczania ścieków z terenu miasta w ilości przewidywanej w 2010 r.~~

Występująca rezerwa wydajności oczyszczalni umożliwia wykorzystanie jej do oczyszczania ścieków z okolicznych wsi. ~~Przewiduje się, że po modernizacji oczyszczalni może zaspokajać potrzeby zarówno miasta jak i najbliższych okolic.~~

Rozwój miasta Czarna Białostocka i wykonane inwestycje w zakresie kanalizacji sanitarnej spowodowały, że koncepcja kanalizacji sanitarnej na podstawie której, zbudowany jest system odprowadzania ścieków, stała się nieaktualna. W związku z tym istnieje potrzeba opracowania nowej koncepcji kanalizacji uwzględniającej zarówno dokonania w zakresie inwestycji jak i istniejące tendencje demograficzne i urbanistyczne.

Przewidywane wielkości ilości ścieków odprowadzanych z poszczególnych wsi zestawiono w poniższej tabeli. Do obliczania ilości ścieków przyjęto wskaźniki jak dla obliczania zapotrzebowania na wodę z mnożnikiem zmniejszającym $a = 0.95$ ze względu na zużycie wody na cele spożywcze :

$$Q_{d\acute{s}r} = 150 \text{ dm}^3/\text{M}\cdot\text{d},$$

$$Q_{d\text{max}} = 220 \text{ dm}^3/\text{M}\cdot\text{d},$$

$$Q_{h\text{max}} = 22 \text{ dm}^3/\text{M}\cdot\text{d},$$

$$q_s = 0.6 \text{ dm}^3/\text{M}\cdot\text{s},$$

$$n_d = 1.42,$$

$$n_s = 2.4$$

Przyjęte wartości uwzględniają ilości ścieków związane z hodowlą, prowadzeniem gospodarstwa rolnego i usługami.

Przewidywane ilości odprowadzanych ścieków dla poszczególnych miejscowości

-przy planowanym pełnym wyposażeniu odbiorców w urządzenia sanitarne
i zasiedleniu obszarów przewidzianych do urbanizacji

Rodzaj Oczyszcz. Ścieków	Lp.	Element zagospodarowania przestrzennego	Liczba miesz- kańców	$Q_{d\acute{s}r}$ [m ³ /d]	$Q_{d\text{max}}$ [m ³ /d]	$Q_{h\text{max}}$ [m ³ /h]	Q_s [dm ³ /s]
	1	2	3	4	5	6	7
A	1	m. Czarna Białostocka	11 000	1 567.50	2 299.00	229.90	6 270
A	2	Czarna Wieś Kościelna	446	63.62	93.30	9.33	254
A	3	Klimki	108	15.42	22.62	2.26	62
A	4	Wólka Ratowiecka	139	19.81	29.06	2.91	79
A	5	Ruda Rzeczka	104	14.89	21.83	2.18	60
A	6	Lacka Buda	26	3.64	5.34	0.53	15
A	7	Oleszkowo	140	19.92	29.22	2.92	80
A	8	Kosmaty Borek	91	12.96	19.01	1.90	52
A	9	Karczmiśko	84	11.99	17.59	1.76	48
A	10	Złota Wieś	42	6.00	8.80	0.88	24
A	11	Chmielnik	38	5.46	8.01	0.80	22
OCZYSZCZ. ŚCIEKÓW - CZARNA BIAŁOSTOCKA			12 218	1 741.21	2 553.78	255.37	6 966
B	12	Zdroje	107	15.32	22.46	2.25	61
B	13	Jezierzyśk	75	10.71	15.71	1.57	43

OCZYSZCZ. ŚCIEKÓW -			182	26.03	38.17	3.82	104
B	14	Niemczyn	108	15.42	22.62	2.26	62
B	15	Zamczysk	39	5.57	8.17	0.82	22
B	16	Łapczyn	60	8.57	12.57	1.26	34
OCZYSZCZ. ŚCIEKÓW -			207	29.56	43.36	4.34	118
B	17	Brzozówka Ziemiańska	69	9.85	14.45	1.45	39
B	18	Brzozówka Koronna	41	5.78	8.48	0.85	23
OCZYSZCZ. ŚCIEKÓW -			110	15.63	22.93	2.30	62
C	19	Ogóły	40	5.68	8.33	0.83	23
C	20	Machnacz	25	3.53	5.18	0.52	14
C	21	Ponure	17	2.36	3.46	0.35	9
OCZYSZCZ. ŚCIEKÓW INDYWIDUALNE			82	11.57	16.97	1.70	46
RAZEM MIASTO I GMINA:			12 799	1 824.00	2 675.21	267.53	7 296
Rodzaje oczyszczalni ścieków : A – oczyszczalnia gminna w Czarnej Białostockiej B – zbiorcze oczyszczalnie dla kilku wsi C – b. Małe oczyszczalnie grupowe lub oczyszczalnie indywidualne							

⇒ gospodarka odpadami z oczyszczalni ścieków

~~Przy eksploatacji oczyszczalni ścieków nieodzwone będzie rozwiązanie gospodarki odpadami powstającymi w oczyszczalniach ścieków na kratach i w postaci osadów w zbiornikach SBR.~~ Odpady powstające w trakcie pracy oczyszczalni wymagają dalszej przeróbki. Przewiduje się, że z małych oczyszczalni byłyby one przewożone w postaci uwodnionej do oczyszczalni w Czarnej Białostockiej.

Odpady powstające na kracie i sitach odbierane są przez wyspecjalizowaną firmę. Osad czynny nadmierny, który spełnia kryteria dopuszczające do stosowania osadu do nawożenia pól, będzie wykorzystywany w rolnictwie do użyźniania gleb. Oczyszczalnia jest wyposażona w instalacje wapnowania osadu. Wskazane jest kontynuowanie przyjętego sposobu przeróbki osadów.

~~Przeróbka osadów polegałaby na ich zagęszczeniu i przygotowaniu do przyrodniczego wykorzystania przez:~~

- ~~-wapnowanie,~~
- ~~-kompostowanie,~~
- ~~-termiczne suszenie.~~

~~Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Czarnej Białostockiej zakupiło technologię kompostowania uwodnionego osadu. Kompost, po dopuszczeniu przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, będzie mógł być stosowany do:~~

- ~~-rekultywacji gruntów,~~
- ~~-roślinnego utrwalania powierzchni gruntów,~~
- ~~-użyźniania gleb,~~
- ~~-nawożenia gruntów rolnych i leśnych.~~

~~Kryteria dopuszczalności zastosowania odpadów do w/w rodzajów zagospodarowania zależą od ich składu fizyko-chemicznego i biologicznego oraz od uwarunkowań zewnętrznych i techniczno-sanitarnych.~~

2.5.4 Kierunki rozwoju kanalizacji deszczowej

Przewidywana rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej została określona w programie ogólnym kanalizacji deszczowej opracowanym przez firmę INKOM w Białymstoku.

Zakłada on rozbudowę na terenie miasta systemu kanalizacji deszczowej z odprowadzeniem wód opadowych do rowów melioracyjnych i cieków wodnych przebiegających przez miasto.

System kanalizacyjny składałby się z trzech układów:

- **układ I** – zbiera wody deszczowe z północno-zachodniej części miasta,
- **układ II** – zbiera wody deszczowe z centralnej, północnej i wschodniej części

miasta, łącznie z Buksztelelem,

- **układ III** – zbierający wody deszczowe z południowej i południowo-zachodniej części miasta.

W powyższym opracowaniu, ze względu na konieczność ochrony wód zalewu przed zanieczyszczeniem przez wpływające z wodami opadowymi ścieki, na wylotach kanałów deszczowych do rowów i cieków wodnych przewidziano konieczność wybudowania komór przelewowych i zbiorników retencyjnych spełniających funkcję osadnika zanieczyszczeń frakcji grubych i służących do zatrzymania pierwszej fali zanieczyszczeń spływających wraz z wodami opadowymi.

Dodatkowo ze względu na wymagania Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku zaprojektowano rów odprowadzający ścieki z wód opadowych do rzeki Jurczychy z ominięciem zbiornika rekreacyjnego. Projektowane obejście miałoby długość ok. 2 000 m i umożliwiłoby odprowadzenie wód z cieku wodnego wpływającego do miasta z południowego wschodu – zbierającego większą część wód deszczowych. Wadą tego rozwiązania byłby duży koszt inwestycji i pozbawienie zasilania zbiornika z jednego cieku wodnego.

Rozwiązaniem tańszym byłaby budowa rowu o długości ok. 750 m, który zbierałby wody płynące i opadowe z terenu miasta ze zlewni dwóch cieków wodnych – południowo-wschodniego i północnego. Rów ten przy mniejszych kosztach inwestycji, pozbawiałby zbiornik rekreacyjny znacznej części dopływającej wody odprowadzając ją bezpośrednio do rzeki.

Zastosowanie proponowanych rozwiązań spowoduje zmniejszenie ilości zanieczyszczeń dopływających z terenu miasta do zbiornika ograniczając równocześnie przepływ wody przez zbiornik. Zmniejszenie tego przepływu może spowodować mniejsze natlenianie zbiornika i zagniwanie warstw przydennych z powodu wystąpienia zastoisk – ilość przepływającej wody będzie za mała. W związku z powyższym proponuje się rozbudowę systemu oczyszczania wód deszczowych przed wprowadzeniem ich do zbiornika przez:

- budowę komór przelewowych, zbiorników retencyjnych, separatorów olejów i smarów,
- wykorzystanie możliwości biologicznego oczyszczania wód przez zastosowanie zalewowych poletek z regulowanym dopływem wody do zbiornika. Poletka takie wymagają znacznej powierzchni ale przy niewielkich kosztach konserwacji i nadzoru powinny spowodować zasilanie zbiornika oczyszczoną wodą.

2.5.5 Kierunki rozwoju systemu ciepłowniczego i możliwości gazyfikacji gminy

Przewiduje się, że na terenie gminy będzie malała ilość mieszkańców korzystających z ogrzewania piecowego i w miarę poprawy sytuacji ekonomicznej na wsi coraz powszechniej wprowadzane będzie centralne ogrzewanie. Źródłem ciepła dla tego ogrzewania będzie kotłownia opalana drewnem, węglem kamiennym, olejem opałowym lub gazem propan-butan.

Postępująca automatyzacja procesu spalania w nowych konstrukcjach kotłów prawdopodobnie wkrótce umożliwi szeroki dostęp do kotłów posiadających możliwość regulacji dawkowaniu drewna (trocin) i węgla (miału). Umożliwią one uzyskanie większych sprawności przy spalaniu w/w paliw.

Rozwój indywidualnych systemów ogrzewania budynków przewiduje się również na terenie miasta Czarna Białostocka. Dotychczasowe relacje ekonomiczne wskazują że budowa i eksploatacja źródeł ciepła i wodnych sieci ciepłych jest nieopłacalna na terenach o przeważającym budownictwie indywidualnym w zabudowie wolnostojącej. Ogrzewane z ciepłowni miejskiej winny pozostać budynki mieszkalne, użyteczności publicznej i przemysłowe pozostające w granicach intensywnej zabudowy. Na pozostałych terenach, gdzie została przewidziana jednorodzinna zabudowa w postaci budynków wolnostojących należy przewidywać ogrzewanie indywidualne w postaci małych kotłowni.

Źródłem ciepła, które powinno znaleźć zastosowanie w Czarnej Białostockiej i okolicznych wsiach, szczególnie w rejonie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej jest gaz ziemny.

Zgodnie ze „Studium programowym możliwości gazyfikacji województwa białostockiego” przewidywano zasilanie odbiorców na terenie gminy Czarna Białostocka z gazociągu wysokiego ciśnienia Białystok – Wasilków – Czarna Białostocka o średnicy Dn 150 mm i ciśnieniu Pn = 6.3 MPa. Koncepcja przebiegu w/w gazociągu wysokiego ciśnienia przez teren Białegostoku, gminy Supraśl, Wasilkowa i Czarnej Białostockiej nie została uzgodniona z właścicielami gruntów przez które przebiega i nie została usankcjonowana przez zmianę planu ogólnego zagospodarowania gminy w tym zakresie. W związku z powyższym Burmistrz Miasta Wasilkowa i Burmistrz Miasta i Gminy Supraśl wydali decyzję odmawiającą ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania na w/w inwestycję.

W niniejszym opracowaniu zaproponowano nową trasę przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia przez teren gminy. Z powodu braku możliwości realizacji koncepcji gazyfikacji województwa białostockiego przewidującej zasilanie gazem Sokółki z gazociągu Rosja – Kaliningrad, proponuje się rozważenie możliwości budowy gazociągu wysokiego ciśnienia Białystok – Wasilków - Czarna Białostocka - Sokółka. Ga-

zociąg ten mógłby być prowadzony przez gminę Czarna Białostocka po wschodniej, a następnie po zachodniej stronie drogi Białystok – Sokółka, pomiędzy miastem, a wsią Buksztel i dalej do Sokółki. Przewidziano trzy warianty ostatniego odcinka trasy trasy:

- wzdłuż torów kolejowych – po terenach sąsiadujących z linią,
- w bezpośrednim sąsiedztwie drogi Czarna Białostocka – Sokółka,
- wzdłuż linii rozgraniczającej - w pasie p. poż. po terenie leśnym.

Na lokalizację gazociągu należy opracować koncepcję przebiegu, na podstawie której należy wystąpić o zmianę planu zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie niezbędnym do uzyskania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu na powyższą inwestycję. Na etapie opracowania koncepcji przebiegu gazociągu wysokiego ciśnienia należy uzyskać wstępną akceptację stron w przyszłym postępowaniu administracyjnym.

Proponowany przebieg tras gazociągu naniesiono na „Mapę uwarunkowań i kierunków rozwoju sieci i infrastruktury sanitarnej, gazowej i ciepłowniczej”.

2.5.6 Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego

Gmina Czarna Białostocka zasilana jest w energię elektryczną z istniejącej stacji transformatorowo-rozdzielczej 110/15 kV RPZ „Polanka”. W/w stacja zasilana jest linią napowietrzną 110 kV Białystok – Sokółka. Bezpośrednia obsługa odbiorców w zakresie dostawy mocy i energii elektrycznej odbywa się za pośrednictwem linii napowietrznych i kablowych 15 kV, stacji transformatorowych 15/0,4 kV i linii niskiego napięcia.

Miasto Czarna Białostocka zasilone jest liniami napowietrznymi i kablowymi 15 kV oraz 40 stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV, przy czym 20 to stacje wewnętrzne, a pozostałe 20 to stacje słupowe. Ogólna moc transformatorów zainstalowana w w/w stacjach wynosi ok. 11 MW. Rozprowadzenie energii ze stacji odbywa się na terenach intensywnej zabudowy mieszkaniowo-usługowej i przemysłowej liniami niskiego napięcia kablowymi, na terenach zabudowy jednorodzinnej – ekstensywnej za pośrednictwem linii nn napowietrznych i częściowo kablowych.

Odbiory położone poza m. Czarna Białostocka na terenie gminy zasilane są linią napowietrzną 15 kV wyprowadzoną ze stacji RPZ „Polanka” w kierunku Korycina. Od w/w linii wyprowadzone są odgałęzienia, które zasilają odczepowo stacje transformatorowe 15/0,4 kV słupowe w poszczególnych wsiach. Ilość w/w stacji wynosi 28, moc zainstalowana transformatorów wynosi ca 4 MW. Bezpośrednia dostawa energii odbywa się w zasadzie liniami napowietrznymi nn przewodowymi w terenach zabudowanych na wspólnych słupach z oświetleniem zewnętrznym.

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania gminy oraz dostosowanie energii elektrycznej w normatywnym standardzie poprzez:

- budowę linii napowietrznej 110 kV do zasilania istniejącej stacji transformatorowo – rozdzielczej 110/15 kV RPZ „Polanka”,

- rozbudowę stacji RPZ „Polanka” oraz budowę nowych wyjść liniowych 15 kV do zasilania projektowanych stacji transformatorowych,
- rozbudowę i modernizację sieci SN i nn w m. Czarna Białostocka oraz pozostałych miejscowościach gminy,
- rezerwę terenu pod projektowane stacje transformatorowe i linie SN i nn na terenach przewidzianych pod inwestycje mieszkaniowe i usługowo-przemysłowe,
- preferowanie rozwiązań technicznych powodujących zmniejszenie zajętości terenu (budowa stacji transformatorowych kontenerowych, linii SN i nn kablowych).

2.5.7 Kierunki rozwoju telekomunikacji

Telekomunikacja Polska S.A. przeprowadziła wzdłuż drogi krajowej Nr 18 tranzytową linię światłowodową Białystok - Suwałki. W jej wyniku w roku 1999 planowane są prace ziemne związane z doprowadzeniem linii światłowodowej do centrali w Czarnej Białostockiej w celu rozbudowy jej pojemności, gdyż poprzednie inwestycje były nastawione jedynie na zaspokojenie bieżących potrzeb i nie uwzględniały rosnących z każdym rokiem nowych zapotrzebowań. Obecne braki w pewnym zakresie uzupełniają sieci komórkowe: Centertel, działającej od początku lat 90-tych oraz nowo uruchomionych na przełomie 1998/1999 roku sieci Ery GSM i Plus GSM. Są to jedynie doraźne środki i nie zastąpią zdecydowanie tańszych połączeń oferowanych przez operatora sieci konwencjonalnej.

Należy przewidywać iż bieżące inwestycje powinny zapewnić podstawy do swobodnej, nie ograniczonej barierą pojemności centrali i przepustowości łączy, rozbudowy sieci zgodnie z narastającymi potrzebami. Następnym niezbędnym etapem powinna być rozbudowa centrali w Czarnej Wsi Kościelnej obsługującej abonentów z terenu gminy.

2.5.8 Gospodarka odpadami stałymi

Gospodarka śmieciowa w zakresie odpadów komunalnych prowadzona będzie w oparciu o gromadzenie odpadów w pojemnikach przez ich wytwórców i następnie wywóz na wysypisko odpadów na terenie gminy Wasilków.

Nie zakłada się wyznaczania miejsc na terenie gminy pod wysypisko dla własnych potrzeb lub wspólnych z gminami sąsiednimi.

Rozwiązaniem docelowym gospodarki śmieciowej jest wprowadzenie systemu selektywnego gromadzenia odpadów i wywóz odpadów posegregowanych do punktów odbioru.

Zadania gminy w tym zakresie to:

- likwidacja nie urządzonych wysypisk śmieci w wyrobiskach poeksploatacyjnych, lepsza organizacja - zwłaszcza na terenach wiejskich - przejściowego składowania i odbioru odpadów pozwalającego jednocześnie na ich selekcyjonowanie i transport na wysypisko w Studziankach lub do zakładów przetwarzających surowce wtórne.

3. OBSZARY, DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO JEST OBOWIĄZKOWE

3.1 Przepisy prawa

Obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z art. 13-14 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1945) ~~7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 139)~~. Plany miejscowe sporządza się w celu ustalenia przeznaczenia terenów, w tym dla inwestycji celu publicznego oraz określenia sposobów ich zagospodarowania. Plany miejscowe sporządza się obowiązkowo, jeżeli wymagają tego przepisy odrębne.

~~(Plany należy więc opracować w następujących przypadkach:~~

~~1. Gdy przepisy szczególne tak stanowią tj.~~

- ~~• w przypadku, gdy realizacja inwestycji wymaga uzyskania zgody odpowiedniego organu na przeznaczenie terenów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, co wynika art. 7 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78, zm. z 1997 r. Nr 60, poz. 370, z 1998 r. Nr 106, poz. 668);~~
- ~~• dla obszarów i zespołów poddanych ochronie przez Radę Gminy, co wynika z art. 34, ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492, zm. 1992 r. Nr 54, poz. 274, z 1994 r. Nr 89, poz. 415).~~

~~2. Dla obszarów, na których przewiduje się realizację programów zawierające zadania rządowe służące realizacji celów publicznych (zadania centralne i wojewódzkie).~~

~~3. Dla obszarów, na których przewiduje się zadania dla realizacji lokalnych celów publicznych na podstawie uchwały Rady Gminy.~~

~~**Celem publicznym jest każda działalność Państwa lub gminy wynikająca z ustawy, o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu i jest finansowana w całości lub częściowo z budżetu Państwa lub gminy.)**~~

3.2 Polityka gminy

Poza obowiązkami opracowania planów miejscowych wynikających z przepisów, Rada Gminy z własnej inicjatywy lub na wniosek Zarządu Gminy będzie każdorazowo decydowała o potrzebie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza tam, gdzie wprowadzenie nowej funkcji terenu nie będzie możliwe decyzją o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, gdyż oprócz ustaleń planistycznych będzie wymagało zgody na przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze **lub nieleśne**. Na załącznikach graficznych zaznaczono dość wiele terenów predysponowanych pod różnego rodzaju funkcje. W większości dotyczą one zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i produkcyjno-usługowej.

Na terenach wiejskich, opracowania planu zagospodarowania przestrzennego będą wymagały wszystkie nowe zespoły zabudowy mieszkaniowej lub letniskowej oraz ewentualna lokalizacja zakładów produkcyjnych nie związanych bezpośrednio z rolnictwem.

W mieście opracowaniem planistycznym należałoby objąć w pierwszej kolejności centrum miasta w rejonie ulicy Torowej, co pozwoli na wykreowanie zabudowy śródmiejskiej z ratuszem i rynkiem obudowanym zwartą pierzeją oraz wytyczenie nowego układu komunikacyjnego.

Ponadto byłyby to tereny zabudowy produkcyjnej w rejonie ulicy Skórzanej, mieszkaniowej w rejonie ulicy Marszałkowskiej i rzemieślniczej w dzielnicy Pierekał Zawały oraz cała dzielnica rozwojowa miasta – Buksztel.

Opracowań planistycznych wymagałyby również dzielnice zainwestowane mieszkaniowe, wymagające rewitalizacji, w których mogłaby również pojawić się zabudowa plombowa i nie w pełni wykorzystane tereny przemysłowe, np. ośrodki przemysłowe w lesie, dla których opracowanie planu pozwoliłoby na rozwiązane problemu wspólnej komunikacji i urządzeń infrastruktury technicznej.

4. CELE I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ PAŃSTWA NA OBSZARZE MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA

Podlaskie Biuro Planowania Przestrzennego przekazało opracowanie pt. „Uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej Państwa”, będące wypisem ze studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego odnoszące się terytorialnie do obszaru gminy Czarna Białostocka. Zawarte w nim informacje dotyczą w szczególności zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

W związku z wprowadzonymi od 1 stycznia 1999 r. zmianami w podziale administracyjnym kraju wykaz zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym będzie uzupełniany przez współpracę z organami rządowymi.

Poniższy wykaz dotyczy poprzedniego podziału administracyjnego.

4.1 Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy

1. Ochrona i kształtowanie środowiska poprzez:
 - zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa,
 - zachowanie obszarów i obiektów o szczególnych formach ochrony,
 - podniesienie statusu ochrony prawnej elementów systemu przyrodniczego województwa,
 - objęcie ochroną prawną wybranych elementów systemu przyrodniczego województwa,
 - ochrona środowiska oraz warunków życia i zdrowia ludzi.
2. Ochrona dóbr kultury poprzez:
 - ochronę zabytkowej kolejki wąskotorowej z zapewnieniem sposobu użytkowania, gwarantującego utrzymanie jej w dobrym stanie technicznym.
3. Polityka rozwoju rolnictwa w celu zabezpieczenia żywnościowego aglomeracji białostockiej realizowana głównie poprzez:
 - rozwój produkcji ogrodniczej i sadowniczej,
 - rozwój hodowli bydła mlecznego i drobiu.Oraz w uzupełnieniu:
 - uprawę zbóż i ziemniaków i chów trzody chlewnej.

4. W zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i gospodarki odpadami:
 - zwiększenie retencji wód powierzchniowych poprzez budowę zbiornika retencyjnego w Ratowcu i w Klimkach,
 - ochronę zasobów wód podziemnych,
 - ~~uporządkowanie gospodarki ściekowej w mieście i w Czarnej Wsi Kościelnej poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i objęcie siecią kanalizacyjną całej zwartej zabudowy w tych miejscowościach,~~
 - rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenach wiejskich jako zadanie priorytetowe ze względu na położenie gminy w granicach PKPK.
5. W zakresie komunikacji:
 - dostosowanie stanu technicznego dróg do zmieniających się potrzeb komunikacyjnych,
 - zapewnienie w pierwszej kolejności połączeń komunikacyjnych między sąsiednimi gminami drogami o nawierzchni twardej ulepszonej,
 - możliwość przejścia w zarząd administracji samorządowej (w przypadku zmiany ustawy o drogach publicznych) dróg powiatowych mających wyraźny charakter lokalny:
 - droga S 18 – Ruda Rzeczką – Klimki – Czarna Białostocka (03368),
 - droga S 18 – Żłota Wieś – Wólka Ratowiecka (03369),
 - Czarna Wieś Kościelna – Ogóły (03370),
 - Czarna Wieś Kościelna – Karczmisko (03371),
 - droga 03367 – Kosmaty Borek (03372),
 - dostosowanie linii kolejowej do zmieniających się potrzeb przewozowych oraz modernizacja umożliwiająca kursowanie pociągów z prędkością 160 km/h,
 - tworzenie warunków do zapewnienia dostępności co 2 km do przystanków autobusowych,
 - zorganizowanie dogodnej komunikacji autobusowej z Białegostokiem w dni wypoczynku świątecznego nad zbiornik wodny w Czarnej Białostockiej.
6. W zakresie energetyki i telekomunikacji:
 - w celu dostosowania systemu energetycznego do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i stworzenia warunków sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu - zapewniającego zaspokojenie potrzeb odbiorców w sposób ciągły - na terenie gminy zakłada się budowę linii WN 110 kV relacji RPZ „Polanka” – Augustów. Zapewni to dwustronne zasilanie istniejącego RPZ-tu. Ze względu na duże niedoinwestowanie w zakresie sieci SN na terenie gminy, konieczna jest jej modernizacja i rozbudowa,
 - zapewnienie zaopatrzenia miasta i częściowo gminy w gaz przewodowy poprzez budowę linii przesyłowej gazociągu w/c Białystok – Wasilków – Czarna Białostocka oraz budowę urządzeń i sieci na obszarze gminy,
 - utrzymanie istniejących urządzeń ciepłowniczych oraz rozbudowa i modernizacja urządzeń i systemów ciepłowniczych w kierunku zapewnienia niezbędnej ilości ciepła, poprawy funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska,

- zapewnienie prawidłowego rozwoju i funkcjonowania sieci telekomunikacyjnej województwa, w tym połączenie linią światłowodową węzła białostockiego z Czarną Białostocką poprzez Wasilków.
- wspieranie działań na rzecz poprawy powszechnej dostępności do infrastruktury internetu (ITC) poprzez rozbudowę sieci dystrybucyjnej w oparciu o istniejącą sieć szkieletową;
- zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych, w tym: zwiększenie powszechnego dostępu do internetu poprzez rozwój sieci teleinformatycznej, w tym dostępu do szybkiego internetu szerokopasmowego (powyżej 5 Mbit/s).

4.2 Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

1. Zabezpieczenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i zabezpieczanie w opracowywanych w przyszłości planach miejscowych warunków funkcjonowania elementów systemu przyrodniczego województwa: kompleksu leśnego Puszczy Knyszyńskiej stanowiącego wielkoprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu ponadregionalnym wchodzącym w skład E.S.O.CH. oraz doliny cieków i obniżeń terenowych stanowiących elementy systemu ekologicznego o znaczeniu lokalnym.
2. Wykonanie planu ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej
3. Podniesienie statusu ochrony prawnej części Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej do rangi Parku Narodowego.
4. Utworzenie nowych rezerwatów przyrody: Czarna Rzeczka, Łazarz, Lacka Buda, Tajga.
5. Sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z granicami polno-leśnymi.
6. Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzek.
7. Odprowadzenie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych oczyszczanych w stopniu zapewniającym utrzymanie obowiązującej klasy czystości tych wód.
8. Zwiększanie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
9. Określenie zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg o znacznej uciążliwości akustycznej.
10. Zachowanie odpowiednich stref ochronnych od linii napowietrznych WN i rozdzielni elektroenergetycznych.
11. ~~Budowę oczyszczalni ścieków obejmujących tereny zwodociągowane na obszarach objętych ochroną prawną.~~
12. Racjonalną eksploatację udokumentowanych złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w przepisach prawa.
13. Sukcesywną rekultywację wyrobisk poeksploatacyjnych.
14. Określenie zasad zagospodarowania terenów zlewni rzeki Supraśl.
15. Opracowanie studium wartości kulturowych gminy. Nadanie funkcji użytkowej za-
bytkowej kolejce wąskotorowej.
16. Organizacja na terenie gminy placówek opieki społecznej m.in. poprzez wykorzystanie istniejących niezagospodarowanych pomieszczeń.

17. Utrzymanie i wyznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów wypoczynku świątecznego.
18. Rozwój bazy turystycznej i agroturystyki.
19. Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i jej ochrona przed przeznaczaniem na cele nierolnicze.
20. Intensyfikacja produkcji rolnej oraz rozwój specjalizacji produkcji rolniczej na potrzeby rynku żywnościowego i przemysłu rolno-spożywczego (chów bydła mlecznego, drobiu i trzody chlewnej).
21. Rozwój agroturystyki nastawionej na wypoczynek w lasach, stopniowy rozwój gospodarstw ekologicznych na terenach chronionych.
22. Racjonalne wykorzystanie majątku produkcyjnego Skarbu Państwa przez jego prywatyzację gwarantującą najlepsze wykorzystanie urządzeń, kadr i tradycji produkcyjnych w przedsiębiorstwach przemysłowych, w których wojewoda pełni funkcję organu założycielskiego:
 - Fabryka Maszyn Rolniczych,
 - Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego.
23. Modernizacja drogi Nr S 18 i Nr S 19 do parametrów drogi ekspresowej.
24. Modernizacja w pierwszej kolejności dróg powiatowych stanowiących połączenie pomiędzy sąsiednimi gminami o numerach 03166 i 03367.
25. Modernizacja magistralnej linii kolejowej Warszawa – Białystok – Kuźnica Białostocka – granica państwa.
26. Tworzenie warunków do obsługi komunikacją autobusową wsi Ogóły.
27. Budowa linii WN 110 kV relacji RPZ „Polanka” w Czarnej Białostockiej – RPZ Augustów.
28. Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia ob. istniejącego gazociągu Bobrowniki – Białystok, poprzez gminę Wasilków do miasta Czarna Białostocka ze stacją redukcyjno-pomiarową.
29. Budowa linii światłowodowej relacji Wasilków – Czarna Białostocka.

5. ZASADY PROWADZENIA GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I REALIZACJI WYZNACZONYCH KIERUNKÓW I CELÓW W JEDNOSTKACH KRAJOBRAZOWYCH

Układ przestrzenny zagospodarowania terenu i zróżnicowane warunki przyrodnicze i krajobrazowe pozwalają na wydzielenie 5-ciu jednostek krajobrazowych o podobnych cechach krajobrazu i predyspozycji zagospodarowania, są to:

- rolniczy pas północno-wschodni,
- rolnicza enklawa śródleśna w Parku Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej,
- rolnicza enklawa położona przy trasie kolejowej,
- miasto Czarna Białostocka,
- las stanowiący fragment Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej.

5.1 Rolniczy pas północno-wschodni –

-jest największą rolniczą przestrzenią produkcyjną w gminie. Obejmuje on sołectwa: Zdroje, Jezierzysk, Niemczyn, Zamczysk, Brzozówkę Ziemiańską i Brzozówkę Koronną oraz Łapczyn. W większości teren ten stanowi otulinę Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, tylko wieś Zdroje znajduje się poza otuliną. Przyszła urbanizacja tego obszaru będzie przebiegała wolno. W krajobrazie dominują pola uprawne i użytki zielone oraz wiejskie zespoły osadnicze zabudowy zagrodowej. W przyszłości w niewielkim stopniu może pojawić się zabudowa mieszkaniowa dla ludności, usługi dla wsi i rolnictwa oraz zabudowa letniskowa. W Brzozówkach jako wsiach najbliższych położonych trasy komunikacyjnej szybkiego ruchu powinna pojawić się zabudowa mieszkaniowa dla ludzi dojeżdżających do pracy w Białymstoku. W zasadzie tylko tu w gminie będzie rozwijało się rolnictwo, chociaż i te tereny nie należą do urodzajnych. Z uwagi na niską jakość gleb i stosunkowo dużą powierzchnię łąk i pastwisk powinna tu rozwinąć się hodowla. Dotychczas wieś Zdroje przodowała w rolnictwie w gminie. Tendencje te na pewno się utrzymają. Intensyfikacja produkcji rolnej i rozwój rolnictwa zależny jest od możliwości zagospodarowania produktów przez przemysł przetwórczy. Ponieważ w całej gminie baza przetwórcza w zasadzie nie istnieje i należy budować ją od podstaw, na terenach predysponowanych do rozwoju rolnictwa wystąpi zapotrzebowanie na przemysł przetwórczy. Należy więc rozważyć lokalizację bazy przetwórczej i jej możliwości zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną, być może obsługująca również rolników przyległej gminy.

5.2 Rolnicza enklawa śródleśna –

-obejmuje sołectwa: Oleszkowo, Kosmaty Borek i Karczmisko. Krajobraz rolniczy otoczony lasami. Z uwagi na położenie w Parku Krajobrazowym Puszczy Knyszyńskiej intensyfikacja rolnictwa na tym terenie nie jest wskazana. Pożądanym natomiast byłby rozwój hodowli konia wierzchowego. Walory krajobrazowe i czyste środowisko są szansą dla rozwoju agroturystyki. Nie należy spodziewać się wzrostu urbanizacji na tym terenie. Gdyby nawet takie tendencje wystąpiły, należy je ograniczać. Zabudowa letniskowa typu daczowego lub zabudowa mieszkaniowa powinny pojawić się na terenach wyznaczonych po opracowaniu planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwiązanie problemu odprowadzenia ścieków. Istniejąca zabudowa wymaga natomiast rewaloryzacji i rewitalizacji, a także niekonwencjonalnej adaptacji do potrzeb agroturystyki. Prostota i sportańskie warunki w połączeniu z higieną mogą stanowić dodatkową atrakcję turystyczną.

5.3 Rolnicza enklawa południowa –

-przy trasie kolejowej to kolejna grupa krajobrazowa obejmująca sołectwa: Czarna Wieś Kościelna, Ogóły, Klimki, Wólka Ratowiecka, Ruda Rzeczka i Złota Wieś. Obszar ten częściowo znajduje się na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, a częściowo stanowi jego otulinę będąc w strefie krajobrazu chronionego. Ze względu na dostępność komunikacyjną (trasa kolejowa i droga szybkiego ruchu) na terenie tym może wystąpić dalszy rozwój urbanizacji, zwłaszcza w obrębie Czarnej Wsi Kościelnej na terenach zaopatrzonej w kanalizację sanitarną. Nastąpi tu dalszy rozwój budownictwa mieszkaniowego, usługowego i letniskowego. W obowią-

zującym dotychczas planie gminy na terenach tych przewidziane były znaczne obszary pod zabudowę mieszkaniową. Przeznaczenie tych terenów należy utrzymać i wyznaczyć następne do opracowania planów miejscowych w oparciu o które nastąpi lokalizacja zabudowy jednorodzinnej, usługowo-produkcyjnej czy letniskowej. Obszary te z uwagi na malownicze położenie i dostępność do infrastruktury technicznej stają się atrakcyjne również dla ludności spoza gminy, pracującej w Białymstoku.

Produkcja rolna na tym obszarze powinna rozwijać się na południe od Klimek i Czarnej Wsi Kościelnej, gdzie występują enklawy gruntów o lepszej przydatności rolniczej.

5.4 Miasto Czarna Białostocka –

-jest miastem młodym i rozwijającym się jako osada mieszkalno - usługowa dla lokalnego przemysłu maszynowego i drzewnego. Atutem miasta jest jego malownicze położenie, dobre powiązanie komunikacyjne z Białymstokiem (zarówno dla ruchu samochodowego jak i kolejowego), atrakcyjne wolne tereny produkcyjno usługowe. Zabudowa miasta wydaje się jednak przypadkowa, pozbawiona indywidualnego charakteru i własnej tożsamości. Przyszłe działania inwestycyjne powinny to miasto na nowo wykreować. Należy więc podjąć jak najszybciej prace planistyczne związane z opracowaniem centrum miasta, aby przyszła zabudowa była zorganizowana i przemysłana. Centrum miasta powinien tworzyć rynek i plac miejski. Miasto to, aczkolwiek ładnie położone i należycie utrzymane nie ma wyraźnie wykształconego centrum. Skupisko usług u zbiegu ulic Piłsudskiego i Torowej nie stwarza klimatu centrum miasta. Obok natomiast pozostaje wolny teren należący do tartaku, a naprzeciwko dawna kotłownia. Na tym terenie należałoby stworzyć plac miejski - rynek obudowany pierzejową zabudową usługowo-mieszkaniową, a dawną kotłownię przebudować na ratusz - siedzibę Urzędu Miasta i Gminy.

Barierą ekspansywnego rozwoju przestrzennego miasta jest Puszcza Knyszyńska. Potencjalne tereny przewidziane do dalszej urbanizacji znajdują się w Buksztelu. Konfliktem w zagospodarowaniu przestrzennym gminy jest istniejąca droga nr 18 przechodząca przez te tereny jak i jej projektowana obwodnica blokująca tereny najbardziej predysponowane do zabudowy mieszkaniowej z uwagi na wyniesienie i zachodnie nasłonecznienie zbocza. Należałoby rozważyć możliwość innej trasy obwodnicy; np. po stronie zachodniej lub ewentualnie rezygnację z obwodnicy przy jednoczesnym zastosowaniu ekranów akustycznych po obu stronach drogi i ustalenia dla przyszłej zabudowy właściwej linii zabudowy ze względu na uciążliwości komunikacyjne.

5.5 Lasy puszczańskie –

-są dominującym i trwałym elementem zagospodarowania przestrzennego gminy, gdyż zajmują one ok. 75% ogólnej powierzchni. Stanowią one fragment Puszczy Knyszyńskiej i wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej. Są to lasy o wysokich walorach przyrodniczych objęte ochroną przyrodniczą i krajobrazową.

6. REALIZACJA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W POSZCZGÓLNYCH JEDNOSTKACH KRAJOBRAZOWYCH

6.1 Rolniczy pas północno-wschodni – kierunki i uwarunkowania zagospodarowania

Obszar ten obejmuje sołectwa: Zdroje, Jezierzysk, Niemczyn, Zamczysk, Brzozówkę Ziemiańską i Brzozówkę Koronną oraz Łapczyn.

Predyspozycje, funkcje i warunki zagospodarowania poszczególnych obszarów:

Rpi – Tereny gruntów ornych o wyższym potencjale rolniczym wskazane do dalszego intensywnego użytkowania rolniczego.

Dopuszczalne formy zagospodarowania – sady, plantacje krzewów, szkółkarstwo. Niedopuszczalne formy zagospodarowania - zabudowa mieszkaniowa, letniskowa, usługowa i produkcyjna lokalizowana na większych kompleksach tych gruntów.

Niewskazana zabudowa nawet bezpośrednio związana z produkcją rolną.

Rpe – Tereny gruntów ornych o niższym potencjale rolniczym. Na obszarach większych kompleksów wskazane dalsze użytkowanie rolnicze i podniesienie wartości użytkowej gruntów poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych. Na terenach marginalnych pomiędzy lasami wskazane zalesianie.

Na terenach tych możliwe jest lokalizowanie obiektów związanych z rolnictwem i produkcją rolno-spożywczą.

Dopuszczalne inne formy zagospodarowania - zabudowa mieszkaniowa, letniskowa, usługowa i produkcyjna po opracowaniu planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego.

Rzi - Tereny użytków zielonych w dolinach rzecznych o wyższym potencjale rolniczym wskazane do dalszego użytkowania rolniczego i utrzymania właściwych stosunków wodnych przez konserwację istniejących urządzeń melioracyjnych i budowę nowych. Na gruntach pochodzenia mineralnego dopuszczalne inne formy użytkowania rolniczego: uprawy orne, plantacje warzywne.

Niedopuszczalne formy zagospodarowania - zabudowa mieszkaniowa, letniskowa, usługowa i produkcyjna, nawet bezpośrednio związana z funkcją rolniczą.

Rze - Tereny użytków zielonych w dolinach rzecznych o niższym potencjale rolniczym. Na obszarach większych kompleksów wskazane podniesienie wartości użytkowej poprzez wprowadzenie melioracji i stosowanie innych zabiegów agrotechnicznych. Dopuszczalne inne formy zagospodarowania: stawy rybne, zbiorniki i oczka wodne, zalesienia, zadrzewienia, plantacje wikliny. Niedopuszczalne formy zagospodarowania - zabudowa mieszkaniowa, letniskowa, usługowa i produkcyjna, nawet bezpośrednio związana z funkcją rolniczą.

Ls – Tereny zagajników i kompleksy leśne w obrębie użytków i skraju puszczy. Wskazane zachowanie funkcji ochronnych, krajobrazotwórczych i częściowo produkcyjnych na podstawie uproszczonych planów urządzania lasów dla poszczególnych sołectw.

MR,MN,U – Tereny zabudowy zagrodowej uzupełnione zabudową mieszkaniową i usługową w większości zainwestowane z możliwością uzupełnień po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Projektowana zabudowa po-

winna nawiązywać do istniejącej: budynki parterowe o poziomie posadowienia parteru do 1,2 m nad istniejący poziom terenu, dachy strome o kącie nachylenia połaci 30⁰-45⁰, z lukarnami, wskazane stosowanie tradycyjnych detali architektonicznych i rodzimych rozwiązań materiałowych.

ML – Tereny wskazane pod zabudowę mieszkaniową lub letniskową po opracowaniu planu miejscowego.

Główne kierunki rozwoju

- intensyfikacja produkcji rolnej, a zwłaszcza hodowla bydła mlecznego i trzody chlewnej,
- rozwój usług związanych z obsługą rolnictwa,
- rozwój agroturystyki i zabudowy letniskowej zwłaszcza w obrębie wsi Jezierzysk i koloni Osierodek,
- rozwój zabudowy mieszkaniowej w Brzozówkach.

Ważniejsze usługi

Zdroje

UK,UR, UI – Zespół usług obsługi rolnictwa do dalszego użytkowania i rozbudowy.

US – Plac rekreacyjno-sportowy – rezerwa terenu pod usługi publiczne.

ZC – Cmentarz wyznaniowy parafii w Marianowie.

Jezierzysk

UL – Zakład obróbki drewna.

Zameczysk

UK – Grodzisko wczesnośredniowieczne – obiekt zabytkowy wpisany do rejestru zabytków archeologicznych. Atrakcja turystyczna i punkt widokowy. Działka stanowi własność prywatną. Konieczne uregulowanie spraw własności, wydzielenie grodziska i dojścia do niego jako przestrzeni publicznej. Zakaz prowadzenia prac ziemnych.

Niemczyn

WZ – Ujęcie wody-studnia głębinowa. Konieczność wprowadzenia strefy ochrony pośredniej ustalonej zgodnie z przepisami o tworzeniu strefy. W obrębie strefy zakaz odprowadzania ścieków do gruntów i lokalizacji funkcji szczególnie uciążliwych dla środowiska.

UR UT – Dawna szkoła podstawowa, obecnie wykorzystywana turystycznie jako letnia baza wypoczynkowa (około 30 miejsc noclegowych). Możliwość rozbudowy i lokalizacji innych usług.

Łapczyn

UH – Obiekt handlowy i magazyn, wskazane utrzymanie funkcji usługowej.

– zlewnia mleka, możliwość adaptacji obiektu na inne funkcje usługowe.

6.2 Rolnicza enklawa śródleśna - kierunki i warunki zagospodarowania

Teren ten obejmuje sołectwa: Oleszkowo, Kosmaty Borek i Karczmisko. Predyspozycje, funkcje i warunki zagospodarowania poszczególnych obszarów jak w punkcie 1.

Główne kierunki rozwoju

- produkcja zdrowej żywności,
- uprawa ziół,
- rozwój pszczelarstwa,
- hodowla konia wierzchowego,
- rozwój agroturystyki i zabudowy letniskowej.

Ważniejsze usługi

Oleszkowo

UH – Obiekt handlowy, wskazane utrzymanie funkcji usługowej.

Kosmaty Borek

UH – Obiekt handlowy, wskazane utrzymanie funkcji usługowej.

6.3 Rolnicza enklawa południowa – kierunki i warunki zagospodarowania

Teren ten obejmuje sołectwa: Czarna Wieś Kościelna, Ogóły, Klimki, Wólka Ratowiecka, Ruda Rzeczką i Złota Wieś.

Predyspozycje, funkcje i warunki zagospodarowania poszczególnych obszarów jak w punkcie 1.

Główne kierunki rozwoju

- intensyfikacja produkcji rolnej, a zwłaszcza w rejonie Klimek i na południe od Czarnej Wsi Kościelnej,
- rozwój usług związanych z obsługą rolnictwa zwłaszcza w rejonie Czarnej Wsi Kościelnej,
- rozwój agroturystyki i zabudowy letniskowej zwłaszcza w obrębie Rudej Rzeczką,
- rozwój terenów wypoczynkowych w sąsiedztwie planowanego zbiornika wodnego w Ratowcu,
- rozwój zabudowy mieszkaniowej w Czarnej Wsi Kościelnej, Złotorii i Złotej Wsi.

Ważniejsze usługi

Czarna Wieś Kościelna

1UK – Kościół parafialny rzymsko-katolicki pod wezwaniem Matki Boskiej Anielskiej, obiekt objęty ochroną konserwatorską, wszelkie prace remontowe należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2ZC – Cmentarz wyznaniowy rzymsko-katolicki; wokół cmentarza 50 m strefa sanitarna z zakazem lokalizacji w niej zabudowy mieszkaniowej.

3WZ – Ujęcie wody-studnia głębinowa. Konieczność wprowadzenia strefy ochrony pośredniej ustalonej zgodnie z przepisami o tworzeniu strefy. W obrębie strefy zakaz odprowadzania ścieków do gruntów i lokalizacji funkcji szczególnie uciążliwych dla środowiska.

4UO – Zespół szkół – szkoła podstawowa i gimnazjum, możliwość rozbudowy o funkcje związane z oświatą lub sportem, kulturą itp.

5UR – Zakład usług mechanicznych.

6UK – Zakład garncarski.

7UZ,UK,UI – Zespół usług: Ośrodek Zdrowia, Wiejski Dom Kultury, Biblioteka, Urząd Pocztowy.

8UR – Zakład cukierniczy.

9U – Straż Pożarna.

10RL – Zakład stolarski.

11RL – Zakład obróbki drewna.

Klimki

UH – Obiekt handlowy.

Ogóły

RL – Stolarnia.

Wólka Ratowiecka

UH – Obiekt handlowy.

UK – Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, klub.

UI – Dawna, obecnie niewykorzystana szkoła, wskazana adaptacja obiektu na inne funkcje usługowe, np. dom opieki społecznej.

UR – Baza Spółdzielni Rolniczej.

6.4 Miasto Czarna Białostocka – kierunki i warunki zagospodarowania

Miasto Czarna Białostocka jako gminny ośrodek rozwoju pełni funkcje administracyjno-usługową dla terenu całej gminy oraz jako wyspecjalizowany ośrodek przemysłu drzewnego i metalowego pełni ważną dla gminy funkcję przemysłową.

Główne kierunki rozwoju

- kształtowanie i dalszy rozwój ośrodka administracyjno-usługowego dla mieszkańców całej gminy,
- rozwój usług, rzemiosła, drobnej wytwórczości i produkcji, a tym samym wzrost zatrudnienia,
- poprawa standardu istniejącej zabudowy i rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- *poprawa bezpieczeństwa połączeń komunikacyjnych osiedla Buksztel z centralną częścią miasta, poprzez zarezerwowanie terenu pod realizację obwodnicy drogi krajowej Nr 19, która jest przewidywana po północnej stronie istniejącej trasy.*

Miasto dzieli się na trzy odrębne jednostki strukturalne o różnych funkcjach dominujących:

- jednostka A, centralna, stanowiąca trzon miasta i centrum usługowe,
- jednostka B, położona po stronie zachodniej, oddzielona torami, z dużą ilością terenów przemysłowych,

- jednostka C, położona po stronie wschodniej, stanowiąca potencjalne tereny rozwojowe miasta.

6.4.1 Jednostka A

Główne kierunki rozwoju

- ukształtowanie centrum miasta z placem publicznym i ratuszem,
- przebudowa i restrukturyzacja terenu tartaku,
- rehabilitacja terenów zabudowy wielorodzinnej,
- stopniowe przekształcanie i uzupełnianie istniejącej i zabudowy jednorodzinnej.

Funkcje i warunki zabudowy poszczególnych obszarów

A1 MR – „Brzozowy Mostek”

Istniejąca enklawa rolnicza z fragmentaryczną zabudową siedliskową i jednorodziną. Teren predysponowany w przyszłości do zabudowy mieszkaniowo – rzemieślniczej. Możliwa modernizacja i wymiana istniejącej zabudowy zgodnie z warunkami technicznymi. Powiązanie komunikacyjne z miastem drogą, wzdłuż torów kolejowych, łączącą się z ulicą Fabryczną. Parcelacja terenu i szczegółowe warunki zagospodarowania i zasady kształtowania zabudowy wg miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

A2 UR,MN – Istniejący zespół zabudowy usługowo – rzemieślniczej z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej w zakresie niezbędnym dla prawidłowego funkcjonowania obiektów. Możliwa modernizacja, wymiana i rozbudowa istniejącej zabudowy wg warunków technicznych. Wysokość zabudowy do trzech kondygnacji, w tym poddasze użytkowe.

A3 EC – Istniejąca ciepłownia miejska. Teoretyczna strefa ochrony sanitarnej. Możliwość uzupełnienia istniejącej zabudowy obiektami o charakterze gospodarczo – technicznym (składy, garaże). Funkcja mieszkaniowa wykluczona.

A4 KS – Zespoły garaży – z możliwością uzupełnienia istniejącej funkcji. Teren wymaga uporządkowania.

A5 ZP – Zieleń leśna – wskazane zachowanie i uporządkowanie terenu.

A6 No – ~~Oczyszczalnia ścieków, Baza Gospodarki Komunalnej. Możliwość uzupełnienia~~ – Zabudowa o charakterze przemysłowo – skladowym, magazynowym, produkcyjnym i usługowym.

A7 U – Teren własności gminy z nieczynnym węzłem cieplnym. Wskazana rezerwa terenu pod funkcje usługowe: głównie sportu, rekreacji i kultury.

A8 MW – Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Wskazane utrzymanie funkcji. Możliwość uzupełnienia zabudowy. Wysokość projektowanych budynków – do 4-ch kondygnacji w tym poddasze. Funkcja uzupełniająca – usługi nieuciążliwe.

A9 UO – Istniejące przedszkole – wskazane utrzymanie funkcji usługowej z zielenią.

A10 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych. Możliwa modernizacja, wymiana i ewentualne uzupełnienie istniejącej zabudowy. Gabaryty nowej zabudowy należy dostosować do istniejącej. Maksymalne zainwestowanie terenu do 35% powierzchni zabudowy działek.

A11 ZD/MN – Tymczasowe ogrody działkowe na dawnym terenie tartaku. Pozostawienie ogrodów na stałe wymaga przeprowadzenia procedury opracowania planu miej-

scowego zagospodarowania przestrzennego i uzyskania pozytywnej opinii Wydziału Ochrony Środowiska Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego. *Zmianą studium wprowadzono możliwość przekształcenia ogrodów działkowych w budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne – wymagane opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W południowo-wschodniej części obszaru, przy ulicy Torowej przeznaczają się teren pod lokalizację siedziby Urzędu Miejskiego oraz pod plac miejski.*

A12 UP – Tereny produkcyjno – usługowe (obecnie Zakład Drzewny Paged). Wymaga przekształceń przestrzennych i przebiecia nowej ulicy, w pierwszym etapie do ulicy Szkolnej, w drugim etapie dalej do ulicy Traugutta. Możliwa modernizacja, wymiana i uzupełnienie zabudowy z preferencją zabudowy o funkcji usługowej bezpośrednio przy projektowanej ulicy. Nie należy wprowadzać urządzeń i produkcji szczególnie uciążliwych dla środowiska. Ewentualnie uciążliwość obiektów i urządzeń utrzymać w granicach posiadanego terenu.

A13 UP – Tereny produkcyjno – usługowe. Docelowo wskazana zmiana funkcji na typowo usługową z preferencją usług o charakterze handlowym, wystawowym itp. Koncentracja usług ogólnomiejskich. Wskazana zabudowa pierzejowa min. 2 kondygnacje od strony projektowanej ulicy.

A14 MW,U KX – Plac miejski i tereny projektowanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami w parterze. Od strony projektowanego placu miejskiego – rynku – zwarta pierzeja. Wskazana wysokość 3–4 kondygnacje w tym poddasze użytkowe. Zabudowa wymaga szczególnego opracowania i aranżacji od strony rynku, wskazane podcienia.

A15 UO – Istniejąca szkoła podstawowa. Wskazana rozbudowa o zaplecze sportowe i powiększenie działki.

A16 MW,U – Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami podstawowymi. Możliwość modernizacji istniejącej zabudowy. Nie wskazane dalsze uzupełnianie zabudowy zwłaszcza kosztem terenów zieleni osiedlowej i placów zabaw.

A17 U – Istniejący zespół szkół ponadpodstawowych i budynek usługowy. Wskazane utrzymanie funkcji i modernizacja.

A18 UO – Istniejąca Szkoła Podstawowa – wskazane utrzymanie funkcji usługowej z zielenią.

A19 UA,KX – Tereny projektowanych usług administracji i kultury. Centralna strefa usługowo administracyjna miasta. Plac miejski. Wskazana rozbudowa i adaptacja istniejącej nieczynnej ciepłowni miejskiej dla potrzeb Urzędu Gminy z uzupełnieniem funkcji z zakresu kultury. Należałoby utrzymać modernistyczny charakter budynku i do jego korpusu dobudować skrzydła boczne. Aranżacja placu miejskiego w połączeniu z terenem A15 MWU wymaga szczególnego opracowania i aranżacji. Jako atrakcja turystyczna – przystanek kolejki wąskotorowej.

A20 Ks – Istniejący zespół garaży. Pożądana byłaby docelowo zmiana funkcji terenu na usługowo – handlową. Jednak z uwagi na sprzedaż garaży osobom prywatnym będzie to proces długotrwały i bardzo trudny.

A21 U – Teren istniejącej koncentracji usług ogólnomiejskich: targowisko miejskie, bank, przychodnia, poczta, posterunek policji, pawilony handlowe. Wskazana modernizacja i uzupełnienie zabudowy. Pożądana aranżacja przestrzeni z wykorzystaniem elementów małej architektury i zieleni.

A22 WZ – Teren stacji wodociągowej – ujęcie wody pitnej dla miasta. Strefa ochrony bezpośredniej (10 m) mieści się w granicach działki. Konieczność wprowadzenia strefy ochrony pośredniej ustalonej zgodnie z przepisami o tworzeniu strefy. W obrębie strefy zakaz odprowadzania ścieków do gruntów i lokalizacji funkcji szczególnie uciążliwych dla środowiska.

A23 US – Stadion miejski – ośrodek sportowy. Możliwość zabudowy kubaturowej związanej z funkcją sportu i rekreacji.

A24 Ls/ZP – Istniejący las – park leśny z urządzeniami rekreacyjnymi.

A25 Ls – Istniejący las.

A26 MN – Teren zabudowy mieszkaniowej – osiedle „Zamiany”. Obowiązują ustalenia planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego.

A27 ZP – Tereny zielone – urządzone skwer miejski. Zakaz wprowadzania zabudowy kubaturowej.

A28 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem usług nieuciążliwych, zwłaszcza w rejonie ulicy Piłsudskiego. Wskazana modernizacja lub wymiana, możliwe niewielkie uzupełnienia istniejącej zabudowy. Maksymalne zainwestowanie terenu do 40% powierzchni działek.

A29 UO – Szkoła podstawowa – nauczanie początkowe. Wskazane utrzymanie funkcji.

A30 MNU – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług nieuciążliwych. Wskazana modernizacja, możliwe uzupełnienie zabudowy. Z uwagi na dość znaczne wolne partie terenu i możliwość jego podziału na mniejsze działki budowlane - wskazane opracowanie planu miejscowego lub ewentualnie koncepcji podziału. Gabaryty projektowanej zabudowy powinny być dostosowane do zabudowy istniejącej.

A31 MW,MN,U – Tereny zabudowy mieszkaniowej wiele – i jednorodzinnej oraz usług. Możliwość dalszego uzupełnienia zabudowy z preferencją zabudowy wielorodzinnej. Jako uzupełnienie funkcji mieszkaniowej możliwa funkcja usługowa (nieuciążliwa)zwłaszcza od strony ulic. Gabaryty projektowanej zabudowy powinny być dostosowane do zabudowy istniejącej.

A32 MN,U – Tereny zabudowy mieszkaniowej i usług. Wskazana modernizacja lub wymiana istniejącej zabudowy. Możliwe dalsze niewielkie uzupełnienia. Maksymalne zainwestowanie terenu do 40% powierzchni działek. Gabaryty projektowanej zabudowy dostosować do otoczenia. Istniejący Urząd Gminy docelowo należy przenieść do budynku po byłej ciepłowni przy ulicy Torowej.

A33 MN,U – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wskazana modernizacja lub wymiana istniejącej zabudowy. Możliwe dalsze uzupełnienia. Pomiędzy ulicami Kościuszki i Dolną wskazane poprowadzenie drogi dojazdowej obsługującej tyły działek co umożliwi ich podział i lokalizację nowej zabudowy – wskazane w tym rejonie opracowanie planu miejscowego lub ewentualnie koncepcji funkcjonalno-przestrzennej. Wysokość projektowanej zabudowy – dwie kondygnacje, tylko przy ul. Piłsudskiego do trzech kondygnacji. Możliwe zainwestowanie terenu do 35% powierzchni działek. Przy ul. Pięknej istniejąca piekarnia, związek wyznaniowy i przepompownia ścieków.

A34 ZP – Obniżenia terenowe z ciekim wodnym użytkowane jako tereny zielone towarzyszące zabudowie mieszkaniowej. Nie wskazana jakakolwiek zabudowa kubaturowa.

A35 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wskazana dalsza modernizacja lub wymiana istniejącej zabudowy, w zasadzie bez dalszego uzupełniania. Drobne usługi nieuciążliwe dopuszczone tylko jako uzupełnienie funkcji mieszkaniowej.

A35 Ls – Tereny leśne, fragment lasów puszczańskich o intensywnym wykorzystaniu rekreacyjnym.

A37 RO – Istniejące ogrody działkowe – wskazane pozostawienie do dalszego użytkowania.

A38 MN – Rezerwa terenu pod dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej. Z uwagi na niekorzystne uwarunkowania fizjograficzne realizowany w dalszym etapie. Podział terenu i warunki zabudowy uwarunkowane sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Istniejąca zabudowa przy ul. Orzeszkowej pozostawiona do modernizacji.

6.4.2 Jednostka B

Główne kierunki rozwoju

- restrukturyzacja oraz racjonalne wykorzystanie istniejących i uzbrojonych terenów przemysłowo-składowych,
- tworzenie nowej bazy terenowej pod rozwój rzemiosła i drobnej wytwórczości,
- rozwój zabudowy wielorodzinnej budownictwa społecznego i zabudowy jednorodzinnej,
- rehabilitacja istniejącej tkanki mieszkaniowej i sukcesywne uzupełnianie zabudowy.

Funkcje i warunki zabudowy poszczególnych obszarów

B1 PU,Rz – Rezerwa terenu pod zabudowę produkcyjno – rzemieślniczą z towarzyszącą zabudową mieszkaniową dla właścicieli zakładów. Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu wymagają szczegółowego określenia możliwego po opracowaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

B2 MN – Zabudowa mieszkaniowa, głównie jednorodzinna. Możliwe znaczne uzupełnienie istniejącej zabudowy oraz wprowadzenie funkcji produkcyjno – rzemieślniczej zwłaszcza na obszarze pomiędzy ul. Grabową, a torami kolejowymi. Ewentualna uciążliwość funkcji rzemieślniczej lub produkcyjnej nie może przekraczać obrębu własnej działki lub zamykać się w obrębie kilku działek, na których prowadzona jest podobna działalność. Przez teren przebiega linia elektroenergetyczna 110 kV. Realizacja zabudowy w sąsiedztwie linii wymaga zachowania odległości 20 m. od skrajnego przewodu, zmniejszenie odległości po uzgodnieniu z Zakładem Energetycznym. Wysokość zabudowy do 3-ch kondygnacji, w tym poddasze użytkowe. Maksymalne zainwestowanie terenu do 35% powierzchni działki.

B3 ZP – Obniżenie terenu wypełnione wodą. Wskazane pozostawienie w stanie naturalnym.

B4 MN – Rezerwa terenu pod zabudowę mieszkaniową. Z uwagi na dotychczasowe rolnicze użytkowanie terenu zmiana jego funkcji wymaga przeznaczenia terenu na cele nierolnicze w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego, który określi szczegółowe warunki zabudowy i zagospodarowania terenu dla tego obszaru.

B5 PU – Tereny produkcyjno – usługowe. Obiekty dawnej lecznicy weterynaryjnej, obecnie mieści się tu budynek mieszkalny i warsztaty komunalne. Wskazana modernizacja i uzupełnienie istniejącej zabudowy obiektami o funkcji produkcyjno – usługowej.

B6 PU – Rezerwa terenu pod funkcje produkcyjno – usługowe. Z uwagi na dotychczasowe rolnicze użytkowanie terenu zmiana jego funkcji wymaga przeznaczenia terenu na cele nierolnicze w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego. Szczegółowe warunki zabudowy i zagospodarowania terenu określone zostaną na podstawie opracowanego planu.

B7 Ls – Tereny leśne do pozostawienia.

B8 PU – Tereny produkcyjno – usługowe, wskazane do rehabilitacji i dalszego zagospodarowania. Na terenie dawnego „Fadomu” wydano pozwolenie na budowę bazy przeładunkowej paliw płynnych. Warunki realizacji zabudowy wg warunków technicznych.

B9 ZC – Istniejący czynny cmentarz katolicki z dalszą rezerwą terenu.

B10 MWN – Tereny zabudowy mieszkaniowej niskiej i średniej intensywności, wskazane do rehabilitacji i dalszego zagospodarowania. Wysokość zabudowy do 3-ch kondygnacji, w tym poddasze użytkowe. Maksymalne zainwestowanie terenu do 35% powierzchni działek. Rezerwa terenu dla potrzeb budownictwa czynszowego.

B11 MW – Tereny projektowanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, wskazane do realizacji przez Towarzystwo Budownictwa Społecznego.

B12 UK – Istniejący kościół rzymsko – katolicki z obiektami towarzyszącymi.

B13 ZP – Tereny miejskiej zieleni urządzonej z elementami małej architektury.

B14 UO – Tereny usług z zielenią. Istniejąca filia przedszkola, sala ślubów, straż miejska. Wskazane zachowanie terenu pod usługi w gestii zadań własnych gminy.

B15 UK,M – Miejski Dom Kultury oraz zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna niskiej intensywności.

B16 MN – *Tereny budownictwa mieszkaniowego. Wymagane opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Należy zwrócić uwagę na zachowanie odległości projektowanej zabudowy od istniejącej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia – zgodnie z obowiązującymi przepisami.*

B17 PU – Tereny produkcyjno – usługowe. Możliwa wymiana i uzupełnienie istniejącej zabudowy obiektami nieuciążliwymi. Obsługa komunikacyjna na bazie istniejącego układu ulic. Obecnie mieszczą się tu zakłady produkujące opakowania foliowe, Zakład Przeróbki Drewna „RA-KOM” oraz znajduje się tu wieża telefonii komórkowej.

B18 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej, istniejącej i do uzupełnienia, niskiej intensywności. Wskazana modernizacja lub wymiana istniejącej zabudowy, możliwa realizacja nowej zabudowy na wolnych partiach terenu. Wysokość zabudowy do 3-ch kondygnacji nadziemnych, w tym poddasze użytkowe. Intensywność zabudowy do 35% powierzchni działek. W przypadku parcelacji terenu konieczne opracowanie kon-

cepcji zagospodarowania poszczególnych działek z uwzględnieniem ich obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej.

B19 UP – Tereny usług – obecnie budynki administracyjne Nadleśnictwa Czarna Białostocka. Możliwa modernizacja i uzupełnienie istniejącej zabudowy.

B20 PU – Tereny produkcyjno-usługowe zagospodarowane budynkami nowej wyluszczeni nasion.

B21 MWN Tereny zabudowy mieszkaniowej w większości wielorodzinnej średniej intensywności oraz zabudowy jednorodzinnej, wskazane do rehabilitacji i dalszego zagospodarowania poprzez wprowadzenie nowej zabudowy jednorodzinnej na tyłach budynków wielorodzinnych. Parcelacja terenu po opracowaniu koncepcji podziału określającej zasady komunikacji i zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną. Wysokość zabudowy do 3-ch kondygnacji, w tym poddasze użytkowe.

B22 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wskazana modernizacja lub wymiana istniejącej zabudowy. Możliwa realizacja nowej zabudowy na tyłach ul. Marszałkowskiej. Wysokość zabudowy do 2-ch kondygnacji nadziemnych. Intensywność zabudowy do 35% powierzchni działek. Wskazane opracowanie planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, który szczegółowo określi warunki zabudowy i zagospodarowania terenu oraz warunki podziału działek i ich obsługi w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

B23 MNU – Tereny zabudowy mieszkaniowej i usług lub nieuciążliwego rzemiosła (obecnie m.in. młyn gospodarczy). Wskazana modernizacja, możliwe uzupełnienia istniejącej zabudowy. Gabaryty budynków należy dostosować do istniejących. Intensywność zabudowy do 40% powierzchni działek.

B24 ZP – Tereny zielone częściowo pod pasami przebiegu linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, częściowo cieką wodnego (Jurczychy) pozostawione w stanie naturalnym lub do zagospodarowania jako tereny zieleni urządzonej.

B25 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w większości niezabudowane. W oparciu o ustalenia planu miejscowego os. „Zielone” dokonano podziału i zaopatrzone teren w infrastrukturę techniczną. Przy sprzedaży gruntu prywatnym inwestorom należy łączyć parami działki bliźniacze i szeregowe, aby możliwa była budowa domów wolnostojących. Wysokość zabudowy do 2-ch kondygnacji nadziemnych, w tym poddasze użytkowe, dachy spadziste o kącie nachylenia połaci 45° – 30°. Z uwagi na wysoki poziom wód gruntowych należy projektować budynki nie podpiwniczone.

B26 RO – Obecnie użytki zielone i zabudowa ogrodnicza. Z uwagi na wysoki poziom wód gruntowych i ochronę terenów źródłiskowych teren nie wskazany do innych funkcji.

B27 P,UR – Tereny produkcyjno – składowe i usługowe wskazane do lokalizacji drobnych zakładów produkcyjnych lub rzemieślniczych i hurtowni. Możliwa zabudowa terenu w ramach istniejących działek w bezpośrednim sąsiedztwie ul. Młynowej. Wysokość zabudowy do 2-ch kondygnacji.

B28 EE – Stacja transformatorowo-rozdzielcza „Polanka”.

B29 UT – Istniejący zalew wraz z urządzeniami towarzyszącymi o funkcji rekreacyjnej i turystycznej. Otoczenie zalewu wymaga zagospodarowania poprzedzonego planem

miejscowym. W zagospodarowaniu należy uwzględnić między innymi dworzec kolejki wąskotorowej, pole namiotowe, camping, zajazd, wypożyczalnię sprzętu wodnego itp.

6.4.3 Jednostka C

Główne kierunki rozwoju

- opracowanie planistyczne i uruchomienie nowych terenów budownictwa mieszkaniowego,
- tworzenie bazy obsługi ruchu samochodowego i obsługi podróźnych,
- szczególna dbałość o wysoką jakość architektoniczną zabudowy wzdłuż ulicy Białostockiej (drogi krajowej) będącej wizytówką miasta.

Funkcje i warunki zabudowy poszczególnych obszarów

C1 MN,U – Tereny usługowo- mieszkaniowe. Wskazane opracowanie planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego i wytyczenie ulicy równoległej do drogi krajowej. Docelowo należy wyeliminować bezpośrednie wjazdy na działki z drogi krajowej. Obsługę komunikacyjną przyjmie projektowana ulica na tyłach działek. Od strony istniejącej trasy komunikacyjnej należy lokalizować zakłady usługowe. Wysokość zabudowy do trzech kondygnacji. Do czasu opracowania planu dopuszcza się realizację zabudowy pod warunkiem zachowania dla zabudowy mieszkaniowej linii zabudowy wynoszącej minimum 80–100 m od istniejącej linii rozgraniczającej drogi krajowej.

C2 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wymagające opracowania planu miejscowego. Z uwagi na istniejący układ własnościowy parcelacja terenu powinna być poprzedzona scaleniem gruntów. Szczegółowe warunki zabudowy i zagospodarowania terenu wg ustaleń opracowanego planu miejscowego.

C3 U – Koncentracja usług z możliwością realizacji zabudowy mieszkaniowej tylko w zakresie niezbędnym dla funkcjonowania podstawowej funkcji terenu. Preferencja lokalizacji dla urządzeń obsługi turystyki i komunikacji. Realizacja zabudowy wymaga ciekawych rozwiązań architektoniczno - przestrzennych i starannego wykonania.

C4 R – Tereny rolnicze. Z uwagi na obniżenie gruntu i wysoki poziom wody gruntowej tereny niewskazane do zabudowy. *Północno-zachodnią część tego terenu, przyległego do ulicy Łąkowej i przedłużenia ulicy Cichej przeznacza się pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną.*

C5 U, MN – Tereny usługowo-mieszkaniowe (obecnie budynki administracyjno-mieszkalne Nadleśnictwa Czarna Białostocka). Możliwość wymiany i uzupełnienia istniejącej zabudowy wg warunków technicznych w budownictwie. Wznoszenie nowej zabudowy na terenach użytkowanych dotychczas rolniczo, wymaga opracowania planu miejscowego.

C6 ZC – Teren istniejącego cmentarza prawosławnego. Strefa sanitarna dla zabudowy mieszkaniowej 50 m, przy zaopatrzeniu budynków mieszkalnych w wodę z wodociągu miejskiego.

C7 K – Istniejąca cerkiew z obiektami towarzyszącymi. Teren wokół cerkwi wymaga specjalnego opracowania planistycznego i aranżacji łącznie z terenem C8 i C9. W sąsiedztwie cerkwi wskazane wytyczenie placu z usługami w jego pierzejach.

C8 U, KS – Istniejąca stacja benzynowa. Uzupełnienie zabudowy funkcją usługową. Zabudowa parterowa uzupełniona elementami małej architektury i niską zielenią.

C9 U P – Rezerwa terenu pod funkcje usługowo – produkcyjne, z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej. Istniejący zakład betoniarski i wieża telefonii komórkowej. Parcelacja terenu i lokalizacja nowej zabudowy wymaga opracowania planu miejscowego.

C10 MN,U – Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Warunki zabudowy jak w punkcie C1 NM,U

C11 MN – Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej częściowo zainwestowane. Modernizacja i wymiana istniejącej zabudowy w oparciu o obowiązujące warunki techniczne w budownictwie. Parcelacja terenu na działki budowlane możliwa po opracowaniu planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego, który jednocześnie określi szczegółowe warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Do czasu sporządzenia planu na działkach przyległych do ulicy Zagórnej i drogi równoległej do ul. Białostockiej (nr działki 1329) możliwość lokalizacji nowej zabudowy o wysokości do dwóch kondygnacji i poddasza przy zachowaniu linii zabudowy minimum 12 m od osi istniejących dróg.

C12, 13 MN,U – Przyszłe tereny rozwojowe miasta możliwe do zagospodarowania po opracowaniu planów miejscowych. W centralnie położonej części obszaru u zbiegu ulic wskazane wyznaczenie placu obudowanego usługami jako satelitarne centrum usługowo-handlowe miasta. Należy zachować również rezerwę terenu pod przyszłe usługi publiczne należące do zadań własnych gminy.

Z uwagi na istniejący układ własnościowy parcelacja terenu powinna być poprzedzona scaleniem gruntów. *Zmianą studium rozszerza się obszar oznaczony symbolem C12, aż do granicy lasu.*

7. ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA

7.1 Podstawa prawna opracowania:

1. Uchwała Nr XLIII/338/06 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka.

2. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – art. 27 (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

7.2 Przedmiot zmiany

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka, zatwierdzone uchwałą Nr XXIII/140/2000 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 30 maja 2000 r.

7.3 Uzasadnienie potrzeby zmiany studium

Usunięcie rozbieżności między ustaleniami studium a wynikami prac projektowych związanych z realizacją następujących uchwał Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej:

Nr XLIX/302/02 z dnia 27 sierpnia 2002 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta (rejon ulicy Torowej),

Nr XV/114/04 z dnia 27 stycznia 2004 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Buksztel w Czarnej Białostockiej.

Nr XXIII/173/04 z dnia 29 września 2004 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu ulic Cichej i Łąkowej w Czarnej Białostockiej,

Nr XXIV/184/04 z dnia 26 października 2004 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Wólka Ratowiecka położonej w gminie Czarna Białostocka, zmienionej uchwałą Nr XXXVIII/312/05 z dnia 22 listopada 2005 r.(dot. zmiany granic opracowania planu)

Nr XLIII/339/06 z dnia 28 marca 2006 r. w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego rejonu ulicy Torowej w Czarnej Białostockiej.

Wrysowanie orientacyjnego przebiegu trasy projektowanej obwodnicy na drodze krajowej Nr 19, zgodnie z aktualnymi opracowaniami Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Białymstoku.

Uwzględnienie aktualnych i przyszłościowych zamierzeń inwestycyjnych Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej, związanych z rozwojem gospodarczym miasta i gminy.

7. 4 Omówienie poszczególnych elementów zmiany studium / niżej wymienione numery odpowiadają numeracji terenów objętych zmianą, przedstawionych na załączniku graficznym w skali 1:25000/

1. Powiększenie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne z usługami podstawowymi w Czarnej Białostockiej i w Czarnej Wsi Kościelnej.
2. Powiększenie terenów przeznaczonych pod budownictwo letniskowe we wsiach: Wólka Ratowiecka, Żłota Wieś i Machnacz.
3. Powiększenie terenów przeznaczonych pod budownictwo zagrodowe we wsi Wólka Ratowiecka.
4. Powiększenie terenu projektowanego zbiornika retencyjnego „Ratowiec” wraz z terenami i urządzeniami towarzyszącymi.
5. Wyznaczenie terenu pod zbiornik retencyjny „Klimki” wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi.
6. Zarezerwowanie terenu pod obwodnicę drogi krajowej Nr 19 w rejonie

osiedla Buksztel.

7. Zmiana połączeń komunikacyjnych osiedla Buksztel z miastem.
8. Wskazanie lokalizacji miejsc obsługi podróżnych przy drogach krajowych Nr 8 i Nr 19.
9. Wskazanie orientacyjnej lokalizacji oczyszczalni ścieków w rejonie osiedla Pierekały.
10. Zmiana przeznaczenia obiektów magazynowych byłego przedsiębiorstwa „Agroma” na hodowlę zwierząt.
11. Zmiana przeznaczenia części osiedla Miasteczko w Czarnej Białostockiej z funkcji mieszkaniowej na usługową (np. dom pomocy społecznej).

7.5 Wyszczególnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzeni - nego, które zachowały moc prawną: / w/g stanu na 30 września 2006 r./

osiedla Zamiany w Czarnej Białostockiej, zatwierdzony uchwałą Nr XXXVII/186/98 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 24 lutego 1998 r. (Dz.Urz. Woj. Podl. Nr 7, poz. 2),

drogi krajowej Nr 8 Białystok – Augustów, zatwierdzony uchwałą Nr XXVII/168/2000 z dnia 28 listopada 2000 r. (Dz.Urz. Woj. Podl. Nr 32, poz. 489),

rejonu ulicy Torowej w Czarnej Białostockiej, zatwierdzony uchwałą Nr XLIX/302/02 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 27 sierpnia 2002 r. (Dz.Urz. Woj. Podl. Nr 54, poz. 1211).

terenów przemysłowych po byłej Fabryce Maszyn Rolniczych „BIA-FAMAR”, zatwierdzony uchwałą Nr XLVI/369/06 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 27 czerwca 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 191, poz. 1816).

Ponad to na obszarze gminy obowiązują ustalenia zawarte w następujących opracowaniach:

plan ochrony Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej im. prof. Witolda Sławińskiego, zatwierdzony rozporządzeniem Nr 22/01 Wojewody Podlaskiego z dnia 9 sierpnia 2001 r. (Dz.Urz. Woj. Podl. Nr 31),

obszar specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 – Puszcza Knyszyńska PLB 200003, na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków NATURA 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313), na których obowiązują uregulowania prawne zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880) i ustawie z dnia 24 kwietnia 2004 r. – prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627).

7.6 Wyszczególnienie miejscowych planów zagospodarowania przestrzeni - nego znajdujących się aktualnie w opracowaniu: /stan na sierpień 2006 r/
osiedla Buksztel w Czarnej Białostockiej,
rejonu ulic Cichej i Łąkowej w Czarnej Białostockiej,
Wólki Ratowieckiej w gminie Czarna Białostocka,
rejonu ulicy Fabrycznej w Czarnej Białostockiej,
rejonu ulicy Torowej w Czarnej Białostockiej.

7.7 Wyszczególnienie terenów wymagających opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

z obszaru miasta – tereny oznaczone symbolem **B 16** – przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne z usługami -zał. graficzny Nr 2

z obszaru gminy - tereny oznaczone symbolami: - **M** /budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i zagrodowe, usługi/, oraz **W,UT** /zbiornik małej retencji wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi/ położone na gruntach wsi Czarna Wieś Kościelna i Klimki – zał. graficzny Nr 3,
tereny oznaczone symbolem **ML** /budownictwo letniskowe/ położone na gruntach Żłotej Wsi – załącznik graficzny Nr 4,
oraz tereny oznaczone symbolem **ML** /budownictwo letniskowe/ położone na gruntach wsi Machnacz – załącznik graficzny Nr 1.

uwaga: w opracowaniu planu zagospodarowania przestrzennego na ten teren należy uwzględnić projektowaną linię energetyczną WN 110 kV przechodzącą równolegle do istniejącej linii energetycznej WN 110 kV.

7.8 Załączniki graficzne:

Zmiany wprowadzone do studium zostały oznaczone:

na mapie uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka p.t. **”Polityka przestrzenna gminy”** w skali 1:25000, stanowiącej załącznik Nr 1.

na schemacie zagospodarowania przestrzennego miasta Czarna Białostocka w skali 1:10000, stanowiącym załącznik Nr 2,

na schemacie zagospodarowania przestrzennego przedstawiającym Czarną Wieś Kościelną i Klimki w skali 1:1000, stanowiącym załącznik Nr 3,

na schemacie zagospodarowania przestrzennego przedstawiającym Wólkę Ratowiecką i kol. Ratowiec w skali 1:1000, stanowiącym załącznik Nr 4.

Uwaga: elementy zmiany studium wprowadzono do rozdziałów **1-6** kursywą.

8. ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA DOKONANA W 2015 r.*

8.1 Podstawa prawna opracowania:

- 1. Uchwała Nr XXIX/180/13 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 8 października 2013 r. w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna Białostocka.**
- 2. Uchwała Nr XXXIV/225/14 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie przystąpienia do opracowania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna Białostocka.**
- 3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – art. 27 (Dz.U. z 2012 r. poz. 647 z późn. zm.).**

8.2 Przedmiot zmiany

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka, uchwalone uchwałą Nr XXIII/140/2000 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 30 maja 2000 r., zmienione uchwałą Nr XLIX/383/06 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 24 października 2006 r.

8.3 Uzasadnienie potrzeby zmiany studium

Potrzeba zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka wynika z przepisu art. 95 ust. 2 oraz art. 208 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U z 2014 r. poz. 613 z późn. zm) które dotyczą obszarów udokumentowanych złóż kopalin. Zgodnie z ustawą udokumentowane obszary kopalin muszą być wprowadzone do studium.

Na terenie gminy Czarna Białostocka istnieją 2 obszary udokumentowanych kopalin, które nie są ujęte w studium. Są to:

- 1. Złoże kruszywa naturalnego „PONURE” we wsi Ponure zlokalizowane na części działki nr geodezyjny 57/1 (przed podziałem część dz. nr geod. 57)- oznaczone na rysunku studium symbolem 1 Dok. PG**
- 2. Złoże kruszywa naturalnego” ŁAPCZYN” we wsi Łapczyn zlokalizowane na części działek nr geodezyjny 26/2 i 29/1 - oznaczone na rysunku studium symbolem 2 Dok. PG.**

8.4 Omówienie poszczególnych elementów zmiany studium

Złoże kruszywa naturalnego ”Ponure”,- we wsi Ponure zlokalizowane na części działki nr geodezyjny 57/1(przed podziałem część dz. nr geod. 57), zasoby bilansowe -230,70 tys. ton. – dokumentacja geologiczna w kat. C₁,

* *Uchwała Nr IV/14/15 .Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 19 stycznia 2015 r. w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka*

Złoże kruszywa naturalnego "Łapczyn", we wsi Łapczyn, zlokalizowane na części działek nr geodezyjny 26/2 i 29/1, zasoby bilansowe 229,14 tys. Mg – dokumentacja geologiczna w kat. C₁

8. 5 Załączniki graficzne:

Zmiany wprowadzone do studium zostały oznaczone na mapie uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka p.t. "Polityka przestrzenna gminy" w skali 1:25000, stanowiącej załącznik Nr 2.

Uwaga: elementy zmiany studium wprowadzono do I i II części studium wytłuszczoną kursywą z przypisem dolnym.

9. ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY CZARNA BIAŁOSTOCKA DOKONANA W 2020 r.

9.1. Podstawa prawna opracowania:

1. Uchwała Nr XLI/296/18 Rady Miejskiej W Czarnej Białostockiej z dnia 18 kwietnia 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czarna Białostocka.
2. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r., poz. 1945 z późn. zm.).

9.2. Przedmiot zmiany:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka uchwalone uchwałą Nr XXIII/140/2000 Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej z dnia 30 maja 2000 r., zmienione uchwałami Rady Miejskiej w Czarnej Białostockiej: Nr XLIX/383/06 z dnia 24 października 2006 r. oraz Nr IV/14/15 z dnia 19 stycznia 2015 r.

9.3. Uzasadnienie potrzeby zmiany studium:

Uwzględnienie:

- umożliwienia przeznaczenie terenu po byłej oczyszczalni ścieków na ul. Fabrycznej pod dodatkowe funkcje produkcyjne i usługowe,
- zrealizowanej, oddanej do użytku w 2018 r., nowej oczyszczalni ścieków przy ul. Świerkowej 16,
- korekty redakcyjne.

Dodatkowo:

- wrysowano orientacyjny przebieg Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Wo-

jewództwa Podlaskiego (rys. nr 12 Kierunki rozwoju infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej);

- na terenie objętym Studium zlokalizowany jest obiekt wpisany do rejestru zabytków - torowisko kolejki leśnej wąskotorowej Czarna Białostocka - Waliły na odcinku Czarna Białostocka - Kopna Góra /od 0,00 km - 20 km/ z okresu I wojny światowej /decyzja nr WKZ-5340/14/91 z dnia 13.10.1992r. pod nr rej. A-750/.

9.4. Omówienie poszczególnych elementów zmiany studium /niżej wymienione numery odpowiadają numeracji terenów objętych zmianą, przedstawionych na załączniku graficznym w skali 1:25000/:

1. uzupełnienie przeznaczenia terenu, na którym znajdowała się oczyszczalnia ścieków, Baza Gospodarki Komunalnej, o funkcje produkcyjne i usługowe;
2. wskazana aktualna lokalizacja oczyszczalni ścieków wraz z usunięciem oznaczonej nr 9. orientacyjnej lokalizacji oczyszczalni ścieków w rejonie osiedla Pierekały.

9.5. Wyszczególnienie terenu wymagającego opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z obszaru miasta – załącznik graficzny nr 2:

- teren oznaczony symbolem A6 - przeznaczony pod zabudowę o charakterze przemysłowo – składowym, magazynowym, produkcyjnym i usługowym.

9.6. Załączniki graficzne:

Zmiany wprowadzone do studium zostały oznaczone na:

- mapie uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Czarna Białostocka p.t. "Polityka przestrzenna gminy" w skali 1:25000, stanowiącej załącznik Nr 2;
- na schemacie zagospodarowania przestrzennego miasta Czarna Białostocka w skali 1:10000, stanowiącym załącznik do części II.

Uzgodniono na podstawie art. 3 pkt-1 Ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 1998r. Nr 90, poz. 575 z późn. zm.) pod warunkiem wprowadzenia uwag zawartych w uzgodnieniu.

Nr 81/27/5006
Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku

2 dnia 2006.07.27
Białystok, dnia 2006.07.27
PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY
(podpis PWIS)

Stefan Kuczyński-Samotecz

TERENY OBJĘTE ZMIANĄ:

- BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE, USŁUGI PODSTAWOWE
- USŁUGI OGÓLNOMIEJSKIE
- ORIENTACYJNA TRASA OBWODNICY DROGI KRAJOWEJ NR 19
- PROJ. POŁĄCZENIA KOMUNIKACYJNE
- CIĄG PIESZO-ROWEROWY
- LIKWIDACJA PROJ. POŁĄCZENIA KOMUNIKACYJNEGO

TERENY OBJĘTE ZMIANĄ WYKONANĄ W 2020 R.

- A6 TERENY PRODUKCYJNO-USŁUGOWE

